

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2020

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2020

Årgång 86

ISSN 0015-4431

Förbundets Högste Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande
Ewa Skoog Haslum, MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Fasanvägen 4, 373 43 RÖDEBY

TRYCKERI: Blockforum Stockholm

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

INFORMATION OCH ANNONSSANSVARIG:

Bo Schagerberg, 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksförbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Kommendör Örjan Sterner

Tel: 070-627 53 97

Vice ordförande: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Förbundssekreterare:

Krister Hansén tel 070-381 03 12

kristerh@flottansman.se

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
CM hälsning	4
Sjöstridsflottiljernas övning	5
Marina bastjänsten	6
Fjärde Sjöstridsflottiljen	7
Gävleprojektet	8
Åter liv i luckan på Kungsholms fort	9
Marinens Musikkår - flaggtrumslagare	10-11

Angasarballetten	14
Riksårsmötet	15
Vad en gammal bild kan berätta	16-17
Tavelkabinettet på Skärva	18
En marin för Sverige	20
Hasslö varv	22-23
HMS Belos	24-25

Sveriges flotta 1522 i Söderköping	33
HMS Carlskronas nya roll	34-35

Operation Kullen	36-37
Nya böcker	38-41
Marinen 500 år	43
Kungar	46-47
Lokalföreningarna	49-55

Omslagsbild:

Försvarsminister Peter Hultqvist återinviger Kungsholmsfort. Foto Maja Hansson, Försvarsmakten

Nummer 1 2021 utkommer i mars.. Manusstopp den 15 febr

Ett nytt försvarsbeslut står för dörren

Denna höst har inneburit ett intensivt arbete för vårt kansli med bland annat förberedelser och genomförande av ett annorlunda Riksårsmöte. Vår förhoppning var in i det långsatta, att vi skulle kunna genomföra det under färd till Riga. Vi fick dock tillgripa ”plan B”, som innebar, att vi med det ordinarie underlaget för Riksårsmötet sände ut en enkät, disponerad efter dagordningen att behandlas i och besvaras av samtliga lokalföreningar. Endast 3 av våra 25 lokalföreningar avstod från att besvara enkäten. Det innebär, att vi fått ett engagemang från fler lokalföreningar, än vad som är brukligt vid de fysiska riksårsmötena.

Med enkätsvaren som underlag upprättades årsmötesprotokoll, vilket justerades av ordförande i lokalföreningarna i Ängelholm respektive Norrtälje. Protokollet har sänts ut till samtliga lokalföreningar. Jag bedömer, att det med hänsyn till omständigheterna blev ett lyckat Riksårsmöte.

Det nordiska marina kamratmötet (NMK) under 2020 med Danmark som värdland ställdes naturligtvis in. Planering för NMK 2022 med Karlskronaföreningen som ansvarig pågår för fullt.

Planeringen för verksamheten under 2021 är under rådande omständigheter ganska svår. Vi siktar dock mot att kunna genomföra vårt Riksårsmöte den 24 maj under resa till Riga. En blänkare om det finner ni längre bak i tidskriften. Vi är dock beredda att på nytt genomföra ett webbaserat Riksårsmöte, om det skulle visa sig omöjligt att genomföra ett fysiskt möte.

Till 2022 får vi väl alla hoppas, att verksamheten har återgått till det normala och att vi har övervunnit pandemin. Som ni ju vet, är det ett stort år för den svenska flottan, som då fyller 500 år. Marinstaben är i full gång med planeringen för jubileet. För vår del blir det ett intensivt år med deltagande i jubileet, arrangerande av NMK samt Riksårsmöte, vilket vi planerar att genomföra med lokalföreningen i Göteborg som värd. Flottans Män medverkan bevakas av vår jubileumskommitté, som kommer att informera om, hur arbetet fortskrider i kommande nummer av tidskriften.

Vår nya rekryteringsbroschyr och häftet från vårt senaste symposium om Ålandsfrågan skulle ha delats ut vid Riksårsmötet. Så blev det nu inte. De lokalföreningar, som så önskar, kan därför beställa dem från kansliet.

Arbetet med utvecklingen av Flagg och Heders till ett policydokument har slutförts och en remiss har sänts ut till samtliga lokalföreningar för yttrande senast den sista januari.

Synpunkter på, att vår tidskrift är alltför påkostad och dyr att framställa har framförts, bland andra från våra revisorer. Min uppfattning är, att tidskriften fyller en mycket viktig funktion för sammanhållningen inom Flottans Män och är ett bra verktyg för att ge information om marinen, både förr och nu. Den ger också en inblick i vad som händer i lokalföreningarna landet runt. Jag anser därför, att den måste få kosta en hel del. Tidskriften har utvecklats succesivt under åren och kan sannolikt förbättras ännu mer. Jag kommer att ta upp frågan som en diskussionspunkt vid kommande lokalföreningskonferens (när den nu kan komma att bli av).

När de gäller vår försvarspolitik står ett viktigt försvarsbeslut för dörren. Regeringens försvarsproposition för åren 2021–2025 ger en högst märkbar förstärkning av det militära försvaret under perioden. Totalt tillförs 53 mdr kronor och anslagsramen hamnar på 88,7 mdr 2025. Motivet för höjningarna är det försämrade säkerhetspolitiska läget i vårt närområde och i Europa.

I bakgrunden ligger försvarsberedningens betänkande Värnkraft, dit man hänvisar i propositionen på flera ställen. I Värnkraft pekas det bland annat på vikten av att genomföra en långsiktig och förutsebar hantering av försvarsfrågorna. Regeringen ställer sig bakom detta och tar även upp tidperioden 2026–2030, men avser att återkomma med en kontrollstation 2023 för att 2025 komma med definitivt beslut avseende perioden 2026–2030. Så blev det med den långsiktigheten.

För att hänga ut en morot anger man, att om ramarna då höjs, ska åtgärder listade enligt Värnkraft genomföras under perioden. I den lista man hänvisar till och som finns redovisad i propositionen sid 30, nämns för marinen endast kompletteringsanskaffning av stridsbåtar till amfibieförbanden!

En ny krigsorganisation ska byggas upp med början den 1 januari 2021. För marinen innebär detta, att vi bibehåller de sjögående förbanden, som vi nu har. Ingen utökning av dem i sikte utom på logistiksidan, där ett nytt sjörörligt logistikkoncept med två marina basbataljoner skall utvecklas. Det blir mycket intressant att följa hur detta sker.

En viss materiell förnyelse kan dock utläsas.

Ubåtsdivisionen utökas till fem ubåtar genom modernisering av den tredje Gotlandsubåten samt att Södermanland ersätts med två ubåtar av Blekingeklass.

Visbykorvetterna livstidsförlängs till 2040 och får nya sjömålsrobotar, ubåtsjakttorpeder och nytt robotluftvärn bland annat. Gävlekorvetterna och de två patrullfartygen av Stockholmsklass vidmakthålls. Projektering av två nya ytstridsfartyg genomförs för anskaffning under 2026–2030. Under denna senare period påbörjas också anskaffningen av ytterligare två ytstridsfartyg.

I minröjdivisonerna genomförs halvtidsmodernisering och livstidsförlängning. Inga nyanskaffningar är i sikte.

En andra amfibiebataljon etableras på Västkusten. Den skapas genom uttunning av den befintliga amfibiebataljonen på Berga samt tillförda förstärkningar.

I Göteborg etableras även ett Amfibieregemente (Amf 4).

Landbaserad sjömålsrobot ska vidmakthållas för att på sikt omsättas, vilket innebär att denna komponent i sjöstriden kommer att leva kvar.

Utfallet för marinens del kan inte anse vara tillfredsställande. Återigen ser det ut som, att vi till varje pris ska bekämpa vår fiende inne i landet med förödande konsekvenser för civilbefolkningen, i stället för att slå honom innan han kommit i land!

Därmed slut på allt gnäll.

Nu vill jag önska er alla en riktigt god och avkopplande jul- och nyårshelg

På återseende 2021!

Olof Skoner

Vänner i Flottans Män

Jag har snart varit marinchef i ett år och det har varit ett väldigt roligt, intensivt år, men också ett väldigt konstigt år, där covid-19 har påverkat verksamheten. Trots alla begränsningar i samhället under rådande pandemi har vi löst våra uppgifter och därtill kunnat stödja andra myndigheter med personal och materiel. Det har alltså fungerat precis som avsett - Marinen ska fungera och leverera effekt i fred, kris och krig.

Marinens genomförande av såväl beredskapskontroller, den ständiga sjöövervakningen och alla de otal övningar, som har genomförts under året, är bevis på vår styrka och flexibilitet. Under våren slipades förmågan att skydda sjöfarten på västkusten och möta ett angrepp till sjöss i Östersjön och jag är särskilt nöjd över, att vi har påbörjat etableringen av den marina förmågan på västkusten.

Under våren fick marinen också en efterlängtd leverans, då FMV levererade ubåten *HMS Gotland*, som genomgått en halvtidsmodifiering. Det har inte bara gjort ubåten tystare, utan även två meter längre. *HMS Gotland* kapades mitt itu och en ny sektion, som inkluderar ett nytt system för energioptimering, lades till innan den svetsades ihop igen. Ubåten har även fått nytt skeppsövervakningssystem, strids- och eldledningssystem, dykarsluss och modernare stirlingsmotorer.

Värnpliktskullen 19/20 har genomfört sitt utbildningsår i Karlskrona, Göteborg och på Berga. Anställningsviljan var hög både för Amfibieregementets och för Sjöstridsskolans värnpliktiga. Med restriktioner i hemresor, anpassade utbildningsmoment och rutiner för att minska smittspridning, kunde utbildningen slutföras och marinens förmåga har ytterligare stärkts.

Efter en omfattande renovering har Kungsholms Fort, i Karlskrona, återinvigts för att tas i bruk för flottans militära grundutbildning. Årets rekryter i Karlskrona kommer att förlägga den mesta av sin utbildning där och på olika övningsfält i Blekinge eller till sjöss ombord på marinens fartyg.

Den närmaste framtiden präglas förstas av analys av försvarspropositionen och förberedelser inför det kommande försvarsbeslutet som, när den här tidningen trycks, vi fortfarande väntar på. Jag kan konstatera av Försvarsmaktens verksamhet och inte minst marinens, kommer att präglas av tillväxt, även om det är med tålamod och långsiktighet det ska byggas. Vi kommer att etablera ytterligare ett Amfibieregemente på västkusten och därmed får vi en betydande effektökning av att utbilda krigsförband och att taktiskt nyttja dessa. Halvtids-

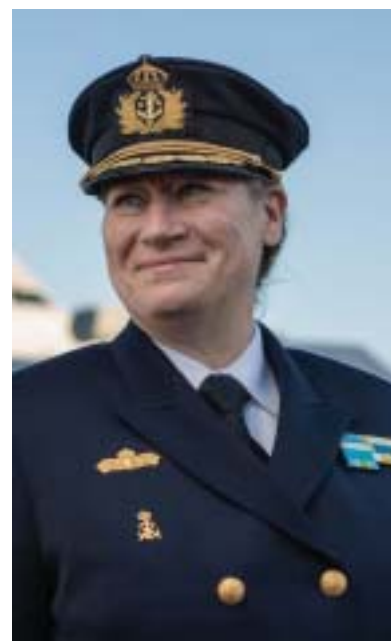
*Marinen eskorterar civilt fartyg på västkusten.
Foto Försvarsmakten*

modernisering av korvetter och minröjningsfartyg och leverans av nya ytstridsfartyg innan 2030 samt uppbyggnad av nya marina logistikförband är några viktiga komponenter i försvarsbeslutet.

Jag måste erkänna, att jag är stolt över, vad vi har åstadkommit inom marinen och imponerad över, vart vi är på väg. Vi har all anledning att se framtiden an med tillförsikt. För marinens del gäller under de kommande åren – Full fart framåt!

Runt hörnet väntar en efterlängtd jul- och nyårshelg, så jag tar tillfället i akt att önska er alla i Flottans Män en riktigt god helg, med passusen att fortsatt hålla distansen vid sociala kontakter.

Ewa Skoog Haslum

*Foto Bezav Mahmod
/Försvarsmakten*

Sjöstridsflottiljerna övade höjd beredskap med förstärkt sjöövervakning

I början av november genomfördes en intern beredskapsövning vid två av marinens förband. All tillgänglig personal vid 3. och 4. sjöstridsflottiljen beordrades in för att påbörja förstärkt sjöövervakning i Östersjön.

Under en kortare period genomfördes en beredskaps-höjning vid 3. och 4.sjöstridsflottiljeerna. Syftet var att kontrollera att larmningskedjorna fungerar samt att med kort varsel sätta igång krigsförbanden att lösa tilldelade uppgifter.

- Vi ville dels kontrollera så att larmningskedjorna fungerar och att den personal, som kallades in nåddes av informationen. Dessutom påbörjade vi en övning, där vi förstärkte sjöövervakningen till sjöss med de enheter, som fanns tillgängliga, säger Jon Wikingsson, flottiljchef vid 4.sjöstridsflottiljen.

Såväl Visbykorvetter, underhållsfartyg som minröjningsfartyg kastade loss för att genomföra sjöövervakning i Stockholms södra skärgård. Röjdykardivisionen användes för att undersöka hamnar och möjliga säkra platser för logistikförsörjning. Till sjöss togs tillfället i akt att öva inslag som ytstrid, skyddstjänst och andra moment fartygen behöver kunna. Dessutom genomfördes en artilleriskjutning från korvetter mot landmål på Tofta skjutfält, där det användes skarp ammunition.

- Fördelen med att båda flottiljerna genomförde detta samtidigt är, dels att vi kan lära av varandra men också för att kunna agera motståndare och göra övningen mer verklighetstrogen, säger Per Edling, flottiljchef vid 3.sjöstridsflottiljen.

Jimmie Adamsson

Flottiljchefen för 4.sjöstridsflottiljen, kommandör Jon Wikingsson, följde med ut till sjöss för att leda sina förband.

Foto Melina Westerberg/Försvarmakten

Fartyg från 4.sjöstridsflottiljen på väg ut från Berga för att påbörja förstärkt sjöövervakning i Östersjön. Foto Melina Westerberg/Försvarmakten

HMS Karlstad kastar loss från Karlskrona Örlogshamn. Foto Jimmie Adamsson/Försvarmakten

Marina bastjänsten övades längs kusterna

Samverkan och tillsammans är viktiga budskap i alla delar inom Försvarsmakten. Förbandet Marinbasen har i höst vidareutvecklat förmågan att tillsammans leverera operativ effekt för de marina stridskrafterna.

Funktionsövning marin bastjänst syftar bland annat till att öka förmågan till verkan mellan fartyg, logistikenheter och skyddsenheter.

Marinbasen har övat på marin bastjänst i både praktiska och teoretiska delar. Vad betyder då begreppet marin bastjänst? Jo, lite förenklat kan det beskrivas som förmåga att lämna stöd i olika former till de stridande enheterna till havs och i skärgården. I begreppet ingår bland annat skydd, logistik och transporttjänster både till land och till sjöss.

Under en veckas tid har förbandet övat i en så kallad funktionsövning, där just marin bastjänst tränats. Tillsammans med de andra marina förbanden har enheterna slipat knivarna i flera olika moment, allt för att göra det farligare för fienden. Det kan handla om en så vardaglig sak som att lyfta upp materiel på lastbilar till att leverera bränsle och ammunition ute till havs. Alla delar är lika viktiga.

Funktionsövning marin bastjänst syftar bland annat till att öka förmågan till verkan mellan fartyg, logistikenheter och skyddsenheter.

Foto Carolina Lorentzon Nilsson/Försvarsmakten

- Övningen ger bra möjligheter till överspridning av kunskaper och erfarenheter mellan enheter och förband. Det är inte vi, ni och dem, vi måste alla kunna samarbeta. Marin bastjänst involverar samtliga marina förband, säger kommandör Fredrik Edwardson.

I denna övning fanns inget övergripande spelscenario, utan här låg fokus på momentövningar och att få mängdträning. Målsättningen var bl.a. att öka förmågan till att lasta gods till och från olika plattformar, öka förmågan till samverkan mellan fartyg, logistikenheter och skyddsenheter. Att skapa uthållighet över tid har också varit ett mål med övningen.

Bo Stensson, sammanhållande för de praktiska momenten, är mycket nöjd med övningen.

- Allt har gått enligt plan och hela övningen genomfördes, som vi tänkt. Extra kul är det att höra soldaterna och sjömännen uttrycka sitt gillande, säger Bo Stensson.

Han upplever också att deltagarna i övningen förstår, vilken viktig roll de spelar i Försvarsmakten.

- Det vi gör tillsammans, är det, som gör oss starka och skapar operativ effekt.

Joakim Nordstrand

Samverkan mellan olika plattformar och förband är mycket viktigt, för att man tillsammans ska bli så effektiva som möjligt.

Foto Joakim Nordstrand/Försvarsmakten

Basskyddskompaniet söker av öar och hamnar med hundar för att säkra områdena där överlämning av materiel ska ske.

Foto Joakim Nordstrand /Försvarsmakten

Jultid och framtid!

4.sjöstridsflottiljen håller på att gå in i vinteride. Årets övningar är avslutade och de sista återställningarna och utvärderingarna görs i skrivande stund. Sjöövervakningen och beredskap fortskrider som vanligt. Sammantaget gör detta, att all personal, med ett listigt rotationsschema, kommer kunna vara med familjen under jul- och nyårperioden, men kommer även del av tid tjänstgöra.

Året som gått har varit intensivt. Trots pandemin har förbandet genomfört all planerad och uppkommen verksamhet, men anpassat den till FHM direktiv, så vi inte satt oss i risk för att sprida smittan. Förbandet har genomfört övningar och operationer i hela Östersjön, men även i Bottenhavet och på västkusten. Dessutom har del av vår personal tjänstgjort i Irak och Mali. Många timmar sjöövervakning (omkring 25 veckor), ett antal ammunitionsröjningar iland och till sjöss och stöd till samhället med personal och materiel på Socialstyrelsen (pandemin) samt till polis och Kustbevakning med t.ex. eftersök under vattnet är verksamheter, som genomförts. Vi har genomfört övningar och tränat alla våra förmågor tillsam-

mans med övriga Försvarsmakten, Finland och USA. Vi skjutit med alla vapensystem och fältt minor.

Efter årsskiftet väntar en fullproppad kalender. Övningar och operationer finns inplanerade inklusive en mer omfattande värnpliktstjänstgöring ombord på fartygen, men vår bedömning är, att även kommande försvarsbeslut kommer att påverka oss positivt. Vi kommer behöva förstärka personellt i vår materielutveckling med kommande modifieringar på korvetter och minröjningsfartyg, anskaffning av luftvärnsrobot, nyanskaffning av korvetter och förstärka med personal i arbetet med etablering av marinen på västkusten.

Det råder nybyggaranda på förbandet och i marinen. Det bubblar i leden av positivitet och vilja på ett sätt, som jag inte sett på många år i marinen. Det kommer kräva hårt arbete, men eftersom det är mot en ljusare framtid, så är det positivt!

Jag önskar er alla en God Jul och ett Gott Nytt År!

Jon Wikingsson

Framtidens marin

I ledaren till Flottans Mäns utmärkta tidskrift nummer 3 - 2020 tar redaktören upp de två skrifterna *Vår Marin för ett tryggt Sverige* (KKrVA) och *En Marin för Sverige* (KÖMS). Redaktören noterar att skrifterna är olika och pläderar för ett "enhetligt och slagkraftigt" budskap.

De två skrifterna har emellertid tagits fram i olika sammanhang. KÖMS skrift är en studie av vad som ur strategisk synvinkel är nödvändigt. Det är, för att använda ett militärt uttryck, en målbild.

Vår Marin för ett tryggt Sverige ingår i projektet SES (Säkerhet i morgondagens Europa). Detta projekt är en fortsättning på projektet KV21 (Krigsvetenskap i det 21. Århundradet). Vårt projekt är därmed styrt till den marina organisation som redovisas i boken. Man kan också se den som ett steg mot den målbild som KÖMS tagit fram.

Vårt anslag var att utifrån denna marin diskutera vad skattebetalarna skulle få för pengarna om man "köpte" denna marin, som dessutom faktiskt skulle vara producerbar till 2030.

Allt för ofta diskuterar vi i marinen utifrån tanken om "allt eller inget"; om vi inte får så här många fartyg då kan inte Sverige försvaras. Denna argumentation har historiskt sett inte visat sig fungera. Vi har därför i stället försökt komma med ett positivt budskap: "det här skulle vi kunna".

Lars Wedin

Redaktör för Tidskrift i Sjöväsendet

Gävleprojektet ska stärka sjöstridsflottiljen

HMS Gävle

Det har gått lite över två år sedan modifieringen av HMS Gävle och HMS Sundsvall påbörjades. Under hösten 2020 sjösattes skrovet till HMS Gävle igen, men det finns fortfarande mycket jobb kvar att göra, innan fartygen åter kan träda i tjänst. HMS Gävles nya fartygschef och tillika chef för provturskommandot, Magnus Danielsson, blickar framåt med spänning.

Korvett typ Göteborg har tjänat flottan väl sedan början av 1990-talet. Nu renoveras de två stockholmsbaseerade korvetterna till Gävleklass, en fartygstyp med modern sensorpark och nytt ledningssystem. Kommendörkapten Magnus Danielsson tog över som fartygschef och chef för Provturskommandot vid 4.sjöstridsflottiljen i oktober 2020.

— Det är med tillförsikt jag ser fram emot att återigen få gå till sjöss med *HMS Gävle*. Det blir till vissa delar ett nytt fartyg, men i andra aspekter finns tidigare system kvar i uppgraderad form. Efter att ha varit ombord på *HMS Gävle* i Karlskrona nu i oktober, känns det verkligen, som att mycket av det, som vi tidigare önskat skulle ändras eller bytas ut, är vad som nu blir verklighet. Det blir heller inget avkall på operativ förmåga, utan fartygen kommer även fortsättningsvis kunna lösa samma typ av uppgifter, men förhoppningsvis med uppgraderad prestanda och effekt, säger Magnus Danielsson, fartygschef *HMS Gävle*.

Ny utrustning

De 30 år gamla fartygen har samlat på sig en stor mängd utrustning, kablage och olika tillbyggnader genom åren, som gjort dem tyngre och sänkt maxfarten. Under modifieringen plockas viss utrustning av och kvarvarande konstruktion byggs om för att ge fartyget en mer central tyngdpunkt och bättre läge i vattnet.

— Några exempel på ny utrustning är den senaste generationen av vattenstråldriftsaggregat för effektivare framdrivning och fortsatt goda manöveregenskaper, en ny spaningsradar med inbyggt igenkänningssystem

(IFF), taktiska datalänkar för samband även i en multinationell sjöstyrka och helt nya lednings- och navigations-system i ombyggda utrymmen som stridsledningsscentralen och manöverbryggan, säger Danielsson.

Lik en Visbykorvett men ändå inte

Efter modifieringen ska korvett typ Gävle bli mer lik korvett typ Visby. Visbys unika signatur (eller brist på signatur...) går inte att efterlikna, men arbetssättet ombord ska likställas, så att besättningen känner igen sig, när de byter mellan fartygen. Kring sommaren 2021 kommer en överlämningsprocess påbörjas, där marinen tar över fartygen från FMV efter genomförda provturer och kontroller med ordinarie besättning från 4.sjöstridsflottiljen. Därefter ska fartygen så snart som möjligt återigen lösa operativa uppgifter i Marinen.

— Dessa fartyg har fostrat många sjömän genom sina tidigare år i tjänst och det är verkligen dags att de återtar den uppgiften nu, dels för att Marinen behöver fler plattformar till sjöss, dels för att ett fartyg och dess besättning är menade att vara till sjöss, därom råder inget tvivel, avslutar Danielsson.

Melina Westerberg

*Kommendörkapten
Magnus Danielsson*

Åter liv i luckan på Kungsholmsfort

Sedan slutet av 1600-talet har Kungsholms fort funnits i Försvarsmaktens ägo och vaktat Karlskronas hamninlopp. Under hela 1900-talet tillhörde fortet KA2 men några år in på 2000-talet lades i princip all verksamhet ned och endast enstaka medarbetare på Fortifikationsverket hade Kungsholmen som sin arbetsplats. Men i september i år återinvigdes fortet efter ett år av renovering och uppfräschning. Nu återfinns här omkring 250 rekryter och 50-talet instruktörer från Sjöstridsskolan, som nyttjar i stort sett hela ön för militär grundutbildning.

Försvarsmakten växer och fler soldater och sjömän behövs för att klara kravet på militär tillväxt. När det stod klart, att en totalrenovering av kasern Najaden inte kunde skjutas på framtiden, fanns egentligen inte många andra alternativ till att flytta rekryter och utbildningsverksamhet till Kungsholms fort. Den grupp, som jobbat med att lista och prioritera alla nödvändiga justeringar på fortet, bildades för cirka ett år sedan och har sedan dess jobbat intensivt för att få upp standarden på ön för att kunna starta verksamheten.

- Det har varit oerhört tajt om tid och ännu är inte allt klart, men för varje vecka som går kommer fler och fler detaljer på plats. Jag vill dock understryka, att alla i gruppen har varit fantastiskt lösningsinriktade för att nå dit, säger Sjöstridsskolans utbildningschef Tomas Martinsson.

Stort renoveringsbehov

Framförallt har man behövt åtgärda fuktproblem och täta ytskikt. Mer än hälften av alla logement har fått nya golv och färg på väggar och i tak. I anslutning till dessa har toaletter och badrum totalrenoverats. Vapenförråd har byggts, nytt gym finns på plats och lagerhallar för förvaring och närkampsutbildning har slagits upp.

Ett fungerande wi-fi är också viktigt att ha på plats, både för att personalen ska kunna utföra sitt arbete och för att rekryterna ska ha tillgång till internet på fritiden.

Sedan i somras kör Ekipagekompaniet dagliga turer mellan Örlogsbasen och Kungsholmen liksom mellan fortet och Finskan på Tjurkö. Men sjötransporterna var initialt en utmaning att lösa, såväl under renoveringsperioden som från och med utbildningsstarten. Till exempel

*Invigningsdagen med rekryter och HMS Falken i bakgrunden.
Foto Joakim Nordstrand, Försvarsmakten*

har omkring 250 kubik skräp och skrot lämnat fortet för att ge plats till ny utrustning. Av den anledningen har HMS Loke från Amf1 kunnat stötta med transporter under perioder.

Rekryter åter på ön

Den 16 september hölls så återinvigningen av Kungsholmsfort. Marinchef Ewa Skoog-Haslum och försvarsminister Peter Hultqvist var på plats tillsammans med chefer från garnisonens förband samt de alldeles nyinryckta värnpliktiga. I övrigt var endast ett fåtal gäster inbjudna för att hålla antalet besökare nere i syfte att förhindra spridning av Covid-19.

De kommande åren planeras för drygt 250 rekryter årligen, men redan 2025 är planen att cirka 400 värnpliktiga ska utbildas i Karlskrona och för att klara det kommer Sjöstridsskolan behöva ytterligare personal och plats för utbildning.

Michaela Linge

*Rekryter på väg till sina logement.
Foto Elin Forsmark, Försvarsmakten*

Flaggtrumslagare – en viktig kugge i en musikkår

Jag har i ett antal artiklar speglat Marinens Musikkårs historia och därvid alltid kommit in på musikkårens betydelse för musikkåren. En annan mycket viktig person i sammanhanget är flaggtrumslagaren, d.v.s. den person, som med sin stav ger order till musikkåren under marscher och parader. Flaggtrumslagare är flottans beteckning på stavföraren. I armén och amfibiekåren heter det regimentstrumslagare, i flygvapnet flottiljtrumslagare och i hemvärnet hemvärnstrumslagare.

Många kallar stavföraren för tamburmajör och trots att detta begrepp använts inom försvaret under mycket kort tid, så lever begreppet kvar i allmänhetens medvetande. Tambur är beteckningen för trumma och tamburmajör betyder förste eller främste trumslagare, som förde befälet över samtliga trumslagare.

Undertecknad har under många år varit med i Hemvärnets musikkår i Blekinge och kan konstatera, att jag borde haft tre ögon under marsch, ett för noterna, ett för hemvärnstrumslagaren och ett för rättningen till kamraterna i ledet.

Stavföraren ger med sin stav order till musikkåren som framåt marsch, halt, marschs påbörjande och avslutande, order om mellanmarsch för trumslagarna och mycket annat. Flaggtrumslagaren ska hälsa på hälsningsberättiga personer och ska leda musikkåren vid figurativa marschprogram.

Jag har nedan publicerat namnen på flaggtrumslagarna vid Flottans (Marinens) musikkår från startåret 1862 fram till våra dagar. Från början var det ofta en äldre musiker i kåren som på grund av läggning och intresse för arbetet fick förtroendet som flaggtrumslagare. Detta kunde innebära, att tiden som flaggtrumslagare kunde bli av varierande längd. Först 1995 tillsattes en flaggtrumslagare, som på heltid skulle förrätta tjänsten. Detta år tillträdde Karin Svensson befattningen och den uppehåller hon fortfarande med glans. När detta skrivs har hon verkat i befattningen i 26 år, ett oslagbart rekord?

Tittar man på listan över flaggtrumslagare, finner man, att vissa tjänstgjort under flera perioder. Så var fallet med Frans Nilsson, välkänd i Karlskrona som Bas-Nisse och så var också fallet med Stig Hallberg och Alf ”Tott” Sigurdson, som växlade åren 1954 till 1973, då Stig Hallberg hastigt avled. Alf Sigurdsons första period som flaggtrumslagare sammanfaller med Stig Hallbergs tjänstgöring hos Försvarsmaktens musikinspektör. Under denna period var Hallberg ansvarig för ett nytt stavförarreglemente, ett reglemente som med vissa justeringar används ännu idag.

Den förste flaggtrumslagaren var korpralen P A Pet-

tersson med smeknamnet ”Pelle Vinga”. Han lämnade musiken och blev så småningom flaggskeppare. Om hans stav berättas, att den varit kapten Rosengrens promenadkäpp. Till denna svarvades ett huvud och högst uppe på detta sattes en av kaptenens uniformsknappar. Man tager vad man haver!

Det ankommer inte på undertecknad att rangordna de olika stavförarna, men en legend, åtminstone i Karlskrona, var musikkonstapeln Joakim ”Jocke” Johansson, som förde staven åren 1936 – 1942, då han gick i pension. Han blev dock omedelbart inkallad för musiktjänst i den pågående beredskapen. Jocke var en mästare i stavföring med pondus, goda nerver och klart huvud.

Jocke Johansson började sin musikerbana vid Kungl Karlskrona grenadjärregemente (I 7), men överflyttades som valthornist till Flottans musikkår efter några år.

Musikerhumorn är speciell och kan belysas med nedanstående små anekdoter. En legendarisk slagverkare i Flottans Musikkår var flaggmusikonstapeln Gylfe Österberg. Förutom att sköta slagverksinstrumenten vid marscher och konserter, skötte han också utbildningen för kårens musikelever. Om dessa sade han:

En trumslagare behöver bara kunna tre saker, att hålla, *Takten, Truten och Rättningen!*

En annan legend i Flottans musikkår var tubaisten Gunnar ”Loket” Olsson, en historieberättare av Guds nåde. Loket berättade bl.a. om en Luciakröning på Stortorget i Karlskrona under 1950-talet, där en flaggtrumslagare sattes på prov. Luciatåget med åtföljande kröning var en stor folkfest i Karlskrona på den tiden och självklart var Flottans musikkår en viktig kugge i sammanhanget. Detta år hade kröningen av Lucia anförtrötts stadens borgmästare, Ebbe Dymling, som iförd trenchcoat och borsalinhatt i bästa Helmer Brydstil hängde ett halsmycke om Lucians hals. Därefter lyfte han på hatten och anbefallde ett fyrfaldigt leve, som skulle följas av en fanfar, blåst av en av kårens trumpetare. Detta år hade signalgivningen anförtrötts furiren Sven Steinbach, en man med ett stort sinne för practical jokes. Fanfaren kom och när den verkade vara framme vid målet, satte borgmästaren på hatten, varvid trumpetaren började om och hatten åkte av igen. Och som ”Loket” uttryckte det, fem gånger går ju an och är roligt, men när fanfaren ljuder för tionde gången, då börjar det bli pinsamt. Flaggtrumslagaren Stig Hallberg viftade förtvivlat med staven för att få tyst på Steinbach och till sist fick han stopp på eländet och Dymling kunde för gott sätta hatten på plats. Samtalet mellan Hallberg och Steinbach efter framträdandet hade kanske varit värt att lyssna på.

Olle Melin

En bild från förstamajreveljen och passerandet av kasern Sparre. I täten flaggtrumslagaren Anders Karlsson. Foto Olle Melin

Här har musikkåren nått upp till Björkholmen vid förstamajreveljen 2014. I täten flaggtrumslagaren Karin Svensson. Foto Olle Melin

Flottans Musikkår på marsch utanför kasern Sparre. Flaggtrumslagare är Frans Nilsson, Bas-Nisse. Arkivbild

Avmarsch från Stortorget efter traditionell lördagsmarsch någon gång på 1960-talet. I täten flaggtrumslagaren Alf "Tott" Sigurdson. Arkivbild

Musikkåren i täten för begravningståget efter Hårsfjärdskatastrofen den 27 september 1941. Sorgmarsch under ledning av Joakim "Jocke" Johansson. Arkivbild

En klassisk bild av musikkåren på marsch på Vallgatan utanför kasern Trolle. I täten flaggtrumslagaren Stig Hallberg. MKS-foto

Första majrevelj i slutet av 1930-talet. Musikkåren på väg till Gröna gången och uppvaktning av varvschefen. Flaggtrumslagare Joakim "Jocke" Johansson. Arkivbild

Flaggtrumslagare Karin Svensson, som i 26 år anför Marinen Musikkår och med elegans och kunskande hanterat staven. Foto Marinens Musikkår

Flaggtrumslagare
vid Marinens musikkår 1862 –

1862 – 1875	P A Pettersson
1875 – 1885	O Hultberg
1885 – 1890	K Elftman
1890 – 1896	C Bergman
1896 – 1902	A Gadd
1902 – 1911	Frans Nilsson
1911 – 1918	T Fahl
1918 – 1922	G Pettersson
1922 – 1928	Frans Nilsson
1928 – 1936	Riego Åkerberg
1936 – 1942	Joakim "Jocke" Johansson
1942 – 1945	Petter Ström
1945 – 1954	Harald Stenström
1954 – 1962	Stig Hallberg
1962 – 1973	Alf "Tott" Sigurdson
1973 – 1977	Stig Hallberg
1977 – 1984	Alf "Tott" Sigurdson
1984 – 2004	Hans Lind
2004 – 2005	Anders Karlsson
2005 -	Karin Svensson

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars Ellebring

Göteborg

Kamratföreningen Flottans Män Göteborg

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Flottans Mäns Sångkör Göteborg

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Damklubben Bojen Göteborg

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Ubåtsklubben Nordkaparen Göteborg

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Sjöofficerssällskapet Göteborg

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Modellbyggarklubben La Skala Göteborg

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Christer Alvarsson

Anders Andersson

Curth Andersson

Göran Andersson och Eva-Lena Jensen

Leif Andersson

Silva Andersson

Åke Andreasson

Stefan Angelborn

Anders Backman

Lennart Bengtsson

Calle och Ingela Benholm

Jan Björnehaag

Peter Björnhage

Anders Breitholtz

Göran Bram

Jan Broström

Dan och Seja Brundin

Benny Börjesson

Per och Birgitta Callenberg

Ulf Christenson

Lars Christensson

Karl-Harry Dahl

Kaj Dämbäck och Harriet Samuelsson

Gunnar Ekblad

Christer Eklöf

Thomas Eliasson

Stig Englesson

Ulf och Lena Engstrand

Mats Ericsson

Per-Olof "PO" Eriksson

Kim Forsblad

Sune Forsmark

Hans Fredriksson

Gunnar och Berit Friberg

Hans Gamborg

Rolf Gamborg

Bernt Gustafsson

Carl-Johan och Kristina Hagman

Anders Hallin

Jan Hammarström

Hans och Gunilla Hansson

Per och Charlotta Hedström

Robert och Anita Hellner

Lennart Kallerdahl och Anita Hogmalm

Ann-Kristin Holm

Åke "Honken" och Kerstin Holmqvist

Krister Jakobsson

Lars och Anita Janevik

Nils-Ove och Liselotte Jansson

Bengt och Annica Jarvid

Hans och Kerstin Josefson

Curt Jubrand

Leif Jungert

Britt-Marie Karlsson

Daniel Karlsson

Lars Kiessling

Ted Knapp

Jan Eric Knutas

Lars Landström

Rune Leandersson

Anders Levén

Håkan och Ulla Lignell

Leif Lindenhag

Boris och Kerstin Lundqvist

Bert Löverdal

Sture och Kerstin Magnusson

Bo Maniette

Alf Martinsson

Nils "Nisse Knop" Melin

Olof Melin

Leon Montell

Hans och Elena Nilsson

Kenny Nilsson

Torbjörn och Kerstin Nilsson

Lars Nordenberg

Roger Nordh

Kent Nordström

Roy Norström

Tore och Jarka Nyblom

Milton Odding

Percy Petersson

Göran Ringqvist

Håkan Rosell

Mats Rosendahl

Hans Rådlund

Jarl Rådlund

Curt Schenström

Hans och Marianne Segertoft

Jan-Erik Sjögren

Calle Sparud

Bo Stenberg

Gunnar Stenström

Pernilla Törnqvist Tapper och Arne Tapper

Per-Ola Törnqvist

Gustav Törnqvist Tibblin

Hans och Erika Tönnvall

Lars-Erik och Febe Uhlegård

Agneta Weinclid

Lars-Erik och Ingrid Wennersten

Nils Wikander

Lars Zimmerman

Kjell Åsberg

Johan Öhlén

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Leif Leihed

Rolf Larsson

Rolf Lundblad

Christer Carlén

Paul Larsson

Michael Rapp

Jouni Nevalainen

Ulf Ängemo

Richard De Garay

Håkan Emanuelsson

Stig Karlsson

Claes Andersson

Arne Bengtsson

Mats Leminger

Arne Guntell

Urban Rooth

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stig & Ulla Bengtsson

Bo & Beit Schagerberg

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Roger och Karin Karlström

Bengt och Lena Randevåg

Curt och Anita Andersson

Åke Semb och Elisabeth Näslund

Leif och Evita Mähler

Ove och Maud Strömberg

Tommy och Margit Lindqvist

Hans Olsson

Bertil och Eva Isaksson

Björn och Anki Skoglund

Bert Skoglund och Ann-Sofi Nygård

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Sewe & Gunilla Lindberg

Rolf & Britt Pärnhem

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge & Katarina

Andersson, Stellan & Britt-Marie

Askeroth, Arne

Berntsson, Bernt & Lisbeth Hidnäs

Blomqvist, Lars-Erik & Monica

Böhme, Kurt & Linda

Cardell, Christer & Gun-Britt

Eklund, David & Lisbeth Jonsson

Eriksson, Anders

Franke, Paul

Gunnarsson, Kjell & Helga

Gustafsson, Elving & Anita

Gustafsson, Torsten

Hartvig, Kjell & Anna-Lisa

Håkansson, Ernst-Olof & Inger

Håkansson, Lennart & Pia

Iger, Lars & Eva

Johansson, Rolf & Miriam

Johansson Tommy & Elisabeth

Jönsson, Ingeman & Yvonne

Klang, Nils-Ivar & Gerd

Kullving, Göran & Helene Pålsson

Löfgren, Göran & Kerstin Gruwberger

Malmgren, Åke & Eva Carlberg

Melin, Olle & Ulla

Mårtensson, Eje & Karin

Nejdefelt, Per och Gerd

Persson, Nils-Erik & Eva

Pettersson, Hans & Evy

Pärmelöv, Bo & Annica

Sager, Lars & Annelie

Stene, Sven & Barbro

Svensson, Rolf & Inger

Stenmark, Ingvar & Birgitta Agneus

Wallmert, Björn & Margaretha

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Måhlgren, Olle

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Kjell och Elisabeth Johansen

Linda Leibing Hedén
Gunnar och Herty Bengtsson

Malmö

Flottans Män i MALMÖ
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Adrienne & Hans Carlsson
Stefan Leo
Malou Hasselhuhn
Inger Ljunglund
Leif Ljunglund
Göran Hagman & Britt Sandström
Jonny Ekdahl
Anna Kuylensstierna

Norrköping

Flottans Män i NORRTÄLJE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Bengt Hylander
Olle Jansson
Kenneth och Gerd Lundgren
Jöran Westling

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Andreasson, Ingemar
Bergsten, Jan-Erik, Kerstin & Hans
Bergström, Yngve & Irena
Biärsjö, Maud
Blyvall, Bo
Bresell, Lennart & Kristina
Eurén, Bosse & Ulla-Britt
Gahmberg, Lars & Eva
Gillquist, Hans-Christer
Granberg, Kurt & Maud
Hallerdahl, Gunnar Torbjörn
Hansén, Krister
Hilding, Ulf
Holmberg, Ole
Holtman, Bo
Holtman, Brita
Johansson, Bo & Birgitta
Karlsson, Roland
Keller, Arne & Britt
Lundvall, Krister
Malmqvist, Gert
Möller, Yngve & Liisa
Nordenberg, Rickard
Nordenbris, Birgitta
Nordling, Christer
Rekola, PO & sonen Richard
Sahlsten, Sven & Lena
Scholander, Fredrik
Sigrén, Anders
Sternér, Örjan
Striem, Jörgen
Sundqvist, Gösta
Thoraues, Carl-Erik
Tibblin, Per-Erik
Wallén, Göran och Ingegärd
Wessman, Stig & Margareta
Wijnblad, Christer
Zetterström, Sigrid

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Andersson, Mats & Katarina
Johansson, Cawe & Chatrin Vinlöv
Lindström, Curt & Ann-Christin

Martinsson, Per & Lena
Ruda, Monica

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Varberg
Flottans Män i VARBERG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Lennart Berntsson och Birthe Ludtke
Folke och Margareta Larsson
Lennart och Lena Ingeltun

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Åke och Birgitta Revelj

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Börje & Annelie Bäckman.
Janne Skoog.

Mats & Mariann Kristenson.

Bengt & Maud Larsson.

Magnus Leuchovius.

Per- Owe & Inger Andersson.

Tommy & Sonia Blomqvist.

Stieg & Katti Andersson

Stig Åke Andersson & Sonja Lundin.

Curt & Lena Stocksélius.

Mats Nordlander.

Erik & Sonja Arvidsson.

Caj Söndborg.

Rune Flink.

Elov & Rosa Bodin.

Nils Erik Gustavsson.

Göran Mossberg

Antonio Grimaldi

Peter Nicolaides

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Sten och Gullan Svensson
Leif och Gull-Maj Carlsson
Lennart och Siv Samuelsson
Kjell och Annelie Sandgren

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Lars och Ingrid Linde
Kristian och Elisabeth Linde
Fredrik Linde och Monica Welmer
Jytte och Bertil Lundvall
Gunnar Gunnarson
Göran Kristiansson
Göthe Svensson
Kjell Värnbrink
Kurt Romare

Sven Persson och Laila Lembke

Norrköping

Flottans Män i Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Almberg Willy
Andersson Clas-Åke
Andersson Christer och Lollo
Andersson Clas
Andersson Ingemar
Björk Sven Åke och Lena
Blomen Per
Blomen Sven Åke och Gunnilla
Bäckström Bengt och Tarja
Cormstedt Stig och Ingegärd

Dahlgren Bo
Ekinger Roland och Marianne
Ekström Pete och Agneta
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Grandin Sellan och Britt
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert och Collins Anita
Hjort Göran och Dorita
Holgersson Birger och Elsie
Holgersson Christer och Boel
Johansson Anders och Inger
Johansson Bernt och Madelaine
Johansson Per Ove och Lindstrand Anita
Johansson Sten Åke och Ninette
Jonsson Ulf och Inger
Karlsson Anders och Siv
Klockars Per Anders och Berit
Knutsson Jan och Dure M.L.
Kull Göran
Kumlöv Ove och Berglund Margareta
Larsson Karl Olov och Kerstin
Lindström Gunnar och Yvonne
Lönn Leif och Birgitta
Magnusson Kenneth och Eriksson M L
Magnusson Åke
Malmsjö Peter och Lena
Mars Sven Erik och Monica
Nersing Ulf och Gunilla
Nilsson Owe och Yvette
Nilsson Sefan och Johansson Sofie
Nilsson Stig och Inger
Pettersson Bosse
Rockström Svante
Rosenlund Christer
Rönnblad Per och Christina
Strandh Malte och Kerstin
Söderström Per Kvarsebo Bay
Törnqvist Lars och Gunilla
Walden Håkan
Westerberg Ulf och Solveig
Wiberg Per
Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin
Zackrisson Bill och Kristina
Zackrisson Lennart och Britt-Marie
Åberg Krister och Xiaoming
Åhrberg Rolf och Bitten
Åkerblom Johan och Svanberg Eva
Åström Ingemar och Ingrid
Österlin Göran
Österlind Anders
Damklubben SKEPPSDOCKORNA i
Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Julhälsning från Roland Flemk till Robert
Hillgten som
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Trelleborg
Flottans Män i Trelleborg
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Kalmarsund
Flottans Män i Kalmarsund
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Karlstad-Värmland
Flottans Män Karlstad-Värmland
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Bert Ågren
Jönköping
Flottans Män i Jönköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Angasarballetten

Vi skall ha minst lika roligt som publiken

Så lyder den s.k. devisen för Angasarballetten och den fortsätter:

Mellan skären kommer Flottan så elegant. Uti hären kan man ej göra likadant.

1968 års kurs aspiranter visade sig innehålla flera amatörmusiker, vilka en kväll i total sinnesförvirring samlades och började känna på varandras färdigheter. Så inleder Bosse Furén boken Angasarballetten Story.

Nu har man spelat i över 50 år och jag tror man har haft minst lika roligt om inte roligare än publiken. Man förstår detta, när man läser historien om balletten

Och vilka härliga spelningar man haft genom åren. Man har spelat för Sjöofficerssällskapen i Stockholm och Karlskrona, man har spelat vid Pedalordens sammankomster, man har spelat på fartyg, man har spelat på bröllop ja, jag kan inte räkna upp allt.

Några speciella spelningar vill jag ändå nämna. Man gjorde två framträdanden i samband med kungaparets silverbröllop, dels en bryggspelning och dels efterfestspelning på Drottningholms slott den 18 och 19 juni 2001. När man läser gästlistan, så undrar man hur många svenska "balletter", som skulle få ett sådant uppdrag.

Själv minns jag några spelningar i samband med Karlskronabesök men framför allt spelningen i samband med Kustartilleriets 100-årsjubileum i Gyllene salen i Stockholms stadshus.

Ja, i boken kan man följa varenda spelning, som balletten genomfört under de 52 åren man hållit igång.

Dessutom har man varit generös med bilder, vilket alltid höjer en skrifts värde. I slutet på boken har man också redovisat ett antal texter, skrivna för olika speltillfällen.

Boken har skrivits av två veteraner i balletten, Bosse Furén och Erik Jerka Holmgren.

Olle Melin

Från vänster Thomas Ekström, Claes Grönberg, Bosse Furén, Bertil Ekman, Erik "Jerka" Holmgren och Stephan Lindstein

Angasarballetten Story

"Vi skall ha minst lika roligt som publiken"

PS. En lite rolig historia från boken och som utspelade sig år 1972, berättad av Bosse Furén Då genomfördes den s.k. nya befälsordningen. I denna ordning, snarare oordning blev alla officerare. Främst antalet kaptener ökade dramatiskt. Många erhöll också en automatisk befördran från fänrik till löjtnant. Man hann inte sy på sina galoner i tid och kallades av sin omgivning naturligt nog för fänrikar, så länge ej löjtnantsgalonen var på.

Så här kunde det låta, när förvirringen var som värst och en ung fänrik blivande löjtnant (Bosse Furén) tjänstgjorde som jourkapten en helg just den 1 juli 1972.

Kommendör Skedelius ringer...

Bosse: Hallå. Detta är **jourkapten** vid 4.motortorpedbåtsdivisionen, **löjtnanten** i Flottans regementsofficerskår, **fänrik** Bosse Furén

Skedelius: Va?

Bosse: Hallå. Detta är **jourkapten** vid 4.motortorpedbåtsdivisionen, **löjtnanten** i Flottans regementsofficerskår, **fänrik** Bosse Furén

Skedelius: Detta är Chefen för Sjökrigsskolan. Får jag tala med divisionschefen

Bosse: Ja, det är jag

Samtalet bröts

Red

Riksårsmötet 2020

Detta år har inte liknat något, vi tidigare upplevt i modern tid. Coronaviruset smög sig in i våra kroppar och i våra medvetanden och från och med mars upphörde i princip all föreningsverksamhet i vårt land. Flottans Män är inte undantaget. Några föreningar hann genomföra sina årsmöten, medan andra blev tvungna att ställa in.

Flottans Män skulle ha firat sitt 85-årsjubileum i samband med det riksårsmöte, som var planerat till maj månad. Pandemin spred sig och omöjliggjorde ett riksårsmöte denna månad. Optimistiskt hoppades förbundsstyrelsen att riksårsmötet istället skulle kunna genomföras under september månad. Även denna förhoppning kom på skam. Rederierna ställde in turer och lade upp fartyg och inget av våra grannländer ville se några svenskar på sin mark. Återstod då att genomföra årsmötet i form av en webbenkät. Det var ju trots allt viktigt att kunna lägga de ekonomiska frågorna till handlingarna, att ge förbundsstyrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2019, genomföra val, m.m.

Kansliet utarbetade ett frågeformulär, som följde den dagordning, som gjorts upp till det "riktiga" årsmötet. Formulär och alla bilagor sändes till lokalföreningarna den 18 augusti och föreningarna gavs tid att besvara formuläret till den 9 september. Föreningarna skulle besvara formuläret i ett exemplar varefter avgivna röster viktades efter föreningarnas medlemstal.

Det webbaserade riksårsmötet kunde genomföras utan problem. Av 25 föreningar deltog 22 och tre avstod och så är det ju också vid de vanliga riksårsmötena att någon/några föreningar inte låter sig representeras.

Föreningarna var helt överens om formulärets 13 första frågor som behandlade ekonomi, val, m.m. Mötet följde valberedningens förslag till punkt och pricka och omvalde den sittande styrelsen, som då fortsatt fick följande sammansättning:

Ordförande

Örjan Sterner, Stockholm

Ledamöter

Göran Löfgren, Karlskrona

Krister Hansén, Stockholm

Lars-Erik Uhlegård, Göteborg

Cawe Johansson, Sundsvall

Suppleanter, revisorer och valberedning omvaldes också. Fråga 14 avsåg en motion om att tillsätta en stadgekommitté. Förbundsstyrelsen föreslog, att motionen skulle avstyrkas. Styrelsens förslag fick 54 röster mot motionärens 14 röster. Motionen föll därmed.

Fråga 15 behandlade styrelsens proposition om smärre ändringar av förbundets stadgar. Här fick styrelsens förslag 61 röster medan 5 röstade mot. Det innebär att förslaget kommer att läggas fram för beslut vid nästa års riksårsmöte.

Efter det att årsmötet genomförts på detta sätt skrevs protokoll, som sänts ut till föreningarna och också kan läsas på riksförbundets hemsida.

Riksårsmöte 2021 hoppas vi dock ska kunna genomföras på vanligt sätt den 23 – 25 maj i samband med en kryssning till Riga.

Krister Hansén

3. Godkänner Flottans Män att riksårsmötets beslutspunkter kan hanteras på detta sätt? *

☐ Ja, föreningen godkänner inte att riksårsmötet genomförs med hjälp av en webbenkät

☐ Ja, föreningen godkänner att riksårsmötet genomförs i form av en webbenkät

4. Fastställande av röstlängd (bilaga 1)
Godkänner Flottans Män att inkomna digitala röster från föreningarna räknas som röstlängd? *

☐ Ja

☐ Nej

5. Anser föreningen att riksårsmötet blivit utöpat i enlighet med stadgarna? (Kollektivet i Flottans Män nr 1/20, 2020, sänd på förbundets hemsida) *

☐ Ja

☐ Nej

6. Berfrå Lundell, Lof Ångström och Ole Jansson, Lof Nordström har på förfrågan kontrollerat sig utöver att kontrollera röstlängden och att justera protokollet från riksårsmötet. Godkänner Flottans Män detta jämföringsarbete? *

☐ Ja

☐ Nej

7. Styrelsens verksamhetsberättelse (Se 2019 års verksamhetsberättelse, bilaga 2).

Enkät, utdrag FM

Specialist på båtjuridik!

Kostnadsfri kortare telefonrådgivning
www.halleradvokatbyra.se
www.batjuristen.se

+46 (0)520-22 10 20 Håller Advokatbyrå AB, Box 68, 461 22 Trollhättan

HÅLLER
ADVOKATBYRÅ

Vad en gammal bild kan berätta

I nummer 2 för i år av vår tidskrift fanns en bokrecension av praktverket *Segelflottans sista tid – och en man i dess tjänst*.

Mannen ifråga var Kongl flaggskepparen Johan Andreas Söderström. På bilden figurerar han i Lots- och fyrverkets uniform. Vad hör då i sammanhanget de övriga bilderna? Jo, genom att jag kopplar Söderström till andra delar av Karlskronas historia till bilden, så blir resultatet följande.

Johan Anders Söderström

Johan Andreas Söderström föddes 1911 och dog 1901. År 1855 köper Söderström en fastighet på Björkholmen, där hela ön utgjordes av ett enda kvarter, det XIX:e. Fastigheten omfattade de två ursprungliga tomterna 146 och 147 av sammanlagt 150 tomter. (Idag i nordöstra korsningen av Fregattgatan och Krister Hornsgatan). Gatunamnen tillkom omkring 1870, medan det dröjde ända till 1923, innan kvarternamnerna fanns.

Nu kommer man osökt in på ett annat område. Det kanske största problemet med att bygga en stad på ett

antal öar i skärgården var vattenförsörjningen. Det fanns på Trossö och Stora Björkholmen ett fåtal brunnar med begränsad tillgång. Stadens invånare var hänvisade till att hämta vatten vid Kungsbron intill Bastion Aurora, dit vattenet kom från Lyckebyån via vattenbåt eller vattenpråm. Från 1680-talet fram till 1860-talet pågick denna verksamhet.

På Söderströms tomt fanns en av få fungerade brunnar (den enda

på Björkholmen), där björkholmsborna kunde köpa sitt vatten för 2 styver ämbaret. På så sätt bidrog Söderström till Karlskronas vattenförsörjning till i slutet av 1860-talet.

Nå, Vattenborgen på Stortorget? På 1860-talet uppfördes den byggnad, som kom att kallas Flottans sjukhus och som i dag är skolbyggnad för Sjöstridsskolan. Till denna nya inrättning ville Flottan ha rinnande vatten, varför Vattenborgen på Stortorget byggdes av Flottan. Till denna reservoar fick Karlskrona stad ansluta sig och arbetet med att bygga ut ett vattennät i staden påbörjades. På många platser i staden sattes upp pumpar, där stadsborna kunde hämta sitt vatten. Bilden med den lilla stugan, vattenpumpen och gumman (Mor Annika) är just från Björkholmen. När jag växte upp på Björkholmen på 1940- och 50-talen, var det fortfarande många hushåll där, som dagligen hämtade sitt vatten vid en sådan pump. År 1899 skänkte Flottan Vattenborgen till Karlskrona stad, men fick i gengäld fritt vatten i ett antal år. Idag är Vattenborgen klassad som byggnadsminnesmärke och innehåller konsthall och restaurang.

Slutligen, husbilderna från Björkholmen. Jo, kvarteret där heter Wladislaf och är till skillnad från övriga björkholmskvarter inte döpt efter ett svenskt örlogsfartyg utan från ett ryskt.

Wladislaf deltog i Slaget vid Hogland den 17 juli 1788 och togs drivande till fånga av örlogsflottan och via Sveaborg kom fartyget hem till Karlskrona i slutet av 1788. Det borde det inte gjort, för ombord fanns en s.k. återfallsfeber, som slog hårt mot landet och mellan 10 000 och 15 000 människor beräknas ha strukit med. Det var ju krigstid och stora grupper människor kom till Karlskrona för tjänstgöring, smittades och tog sjukdomen med sig till andra platser.

Beslaget av Wladislaf är troligen ett av de sämsta krigsbytena genom tiderna.

Så kan en bild av en flaggskeppare från 1800-talet kopplas till flera historiska händelser.

Olle Melin

Vattenpump på Björkholmen

Vattenborgen före ombyggnaden

Kvarteret Wladislaf

Ektimmer och linjeskepp

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona projekt *Ektimmer och linjeskepp* på Lindholmen fortsätter om än i något lägre takt på grund av rådande pandemi.

På bilden syns de bordlagda spanten liggande utanför Vasaskjul i väntan på resning. Denna var planerad till i höst, men man har tvingats flytta den förhoppningsvis till våren 2021. En del smärre detaljer återstår på "marken", innan det är dags.

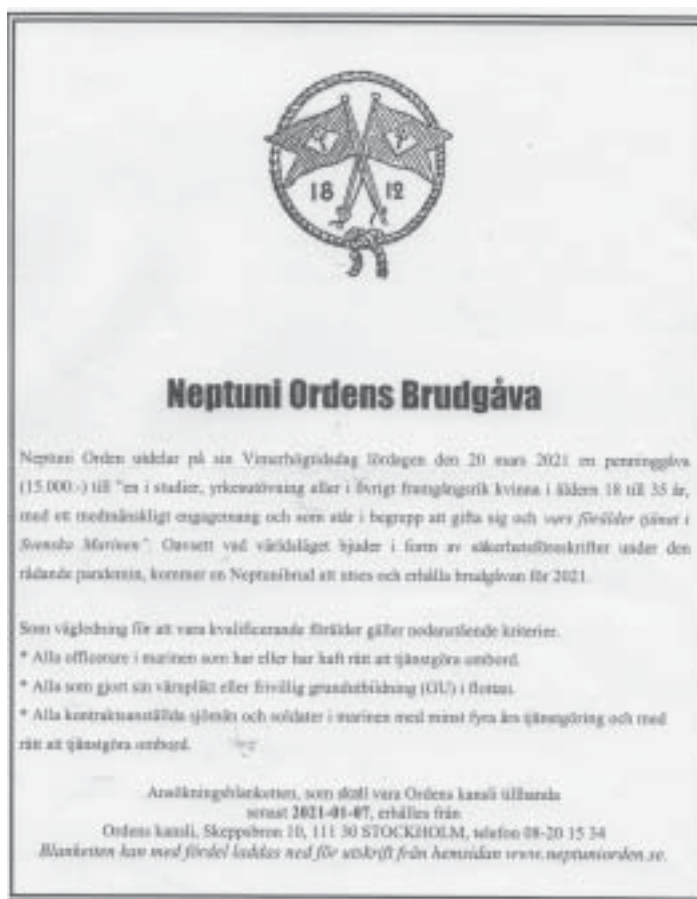
Man funderar också på bästa sättet att resa spanten.

De väger, där de ligger cirka 25 ton. I detta sammanhang måste man erkänna sin beundran för de människor, som gjorde motsvarande arbete i slutet av 1700-talet. Man hade mycket folk och arbetet var förenat med stora risker.

Men de s.k. enkla maskinerna fungerar ännu idag.

Foto Bo Lindahl

Olle Melin

Tavelkabinettet på Skärva

Under sin tid som Varvsamiral i Karlskrona köpte Fredrik Henrik af Chapman år 1784 en lantegendom några mil utanför staden, Skärva. Där lät han år 1785 - 86 uppföra en grandios sommarbostad efter ritningar, som han själv gjort tillsammans med sin gode vän Carl August Ehrensvärd.

Här tillbringade han mycket tid både sommar och vinter och redan före sin pensionering år 1793 bodde han längre tid här ute än i sin tjänstebostad vid varvet, Gröna Gången. Han hade sitt arbetsrum en trappa upp. Där står i dag en tubkikare framför ett litet fönster och det har sagts, att han därifrån kunde övervaka arbetet på varvet, men det är en skröna. Här ute fortsatte han att studera efter sin pensionering för att ytterligare förkovra sig i skeppsbyggnadskonsten och publicerade också en hel del skrifter rörande olika formler för fartygens konstruktion. Han genomförde också en hel del praktiska prov genom att dra en fartygsmodell genom vattnet i en ränna, som han låtit gräva. Det är för övrigt samma teknik, som används i dag i SSPA i Göteborg, en av världens mest välmeriterade forskningsanstalter för skeppsbyggnad. År 1806, två år före sin död, sålde han egendomen.

Skärva har alltsedan Chapmans tid haft privata ägare, senast familjen Schröder/Wachtmeister, som 2014 sålde Skärva med alla inventarier på auktion. Egendomen tillhör Världsarvet Karlskrona och det är i sådana ögonblick, man saknar en institution liknande den brittiska National Trust, som kan ingripa och rädda kulturhistoriskt intressanta byggnader. Nu köptes huset av en

konstintresserad tysk entreprenör, Henry Nold, som låtit restaurera huset och gjort det till ett café och vandrarhem med frukostservering.

Vid auktionen skingrades även inventarierna, av vilka ett värdefullt så kallat spelur och två praktvaser i porslin föreställande Fredrik den Store av Preussen och hans bror Henrik av Preussen köptes av Nationalmuseum. Ägaren själv är som sagt konstintresserad och efter ett gediget förarbete av enskilda personer i Karlskrona har han låtit beställa en kopia av den urna, som stod i trädgården och som syns till vänster på bilden. Likaså pågår arbete för att försöka återanskaffa fem stora porträttmedaljonger, varav tre av Sergel. Dessa hängde i Chapmans sovrum.

I ett speciellt för ändamålet ritat rum hängde 96 små, 30x40 cm och 3 stora, 50x90 cm gouacher föreställande

kinesiska sampaner. Tavlorna är från Kina, troligen hemförda av Chapmans bror Charles, anställd vid Ostindiska kompaniet.

Axel och Margaret Ax:son Johnsons stiftelse köpte alla tavlorna för att hålla ihop samlingen. De har restaurerats och hänger nu på stiftelsens herrgård Engelsberg i Västmanland. De är tyvärr inte tillgängliga för allmänheten, men stiftelsen har låtit göra ett praktverk, där alla tavlor redovisas.

År 2021 firas 300-årsminnet av Fredrik Henrik af Chapmans födelse och Chapmansällskapet har funnit det vara lämpligt att till detta år återskapa Tavelkabinettet på Skärva till sin forna glans. För detta ändamål har vi startat insamlingen Tavelkabinettet, som riktar till alla, som har intresse av att värna om vårt svenska maritima kulturarv och vi hoppas, att den skall ge oss möjligheten att nytillverka alla de 99 tavlorna. De fotografiska reproduktionerna kommer att deponeras på Skärva.

Namnen på de, som hjälpt till att återskapa den historiska miljön på Chapmans Skärva, kommer att finnas tillgängliga i Tavelkabinettet.

Det är många tavlor och vi är tacksamma för många gåvor, både stora och små, till Swish 123 2427 607 eller pg 414601 - 5. Skriv ditt namn och Skärva på talongen.

Insamlingen avslutas på 300 årsdagen av Chapmans födelse, den 9 september 2021. Resultatet kommer att publiceras på vår hemsida, www.chapmansallskapet.se under rubriken "Genomförda program".

Lars Rossander

Sällskapet F H af Chapman

Boken F.H. af Chapman 1721 – 1808

Boken har undertiteln *Genialisk konstruktör och effektiv, framgångsrik varvschef*. Den är skriven och förlagd av Magnus Ullman och är en av många böcker av honom, som på olika sätt behandlar episoder och människor i örlogsmarina sammanhang.

Det har genom åren skrivits många böcker om geniet af Chapman. Några exempel är Daniel G Harris bok från 1989, Marianne Nyströms bok från 2003 och Jan Linders bok från 2007.

Den här boken är kopplad till *Sällskapet Fredrik Henrik af Chapman* och ska betraktas som en jubileumsbok till 300-årsminnet av Chapmans födelse 1721.

Det är inte meningen, tycker jag, att jämföra denna bok med t.ex. Harris', som på ett mera vetenskapligt sätt beskriver Chapmans liv och verksamhet.

Boken är på cirka 120 sidor och är rikt illustrerad. Sidantalet gör självklart, att det inte kan bli en mer djupgående analys av Chapmans gärning. Man får istället se boken som en populärvetenskaplig berättelse om den store skeppsbyggaren.

Boken innehåller 12 kapitel, som beskriver Chapmans utbildning och praktik, hans verksamhet vid olika varv och befästningar som Göteborg, Sveaborg, Djurgårdssvarvet i Stockholm och slutligen Karlskrona. Olika kopplingar till kung Gustav III och den svenska historien finns, liksom en presentation av planschverket *Architectura Navalis Mercatoria* och boken *Tractaten*.

Avslutningsvis finns ett kapitel för nördar, som handlar om *Skepp, fartyg, skolor m.m. som uppkallats efter F.H. af Chapman*.

Som tidigare framgått är boken rikt illustrerad, vilket ökar läsvärdet. Det finns dock uppgifter i boken, där jag ifrågasätter sanningshalten. Jag kan t.ex. inte få in i mitt huvud, att Chapman från lantstället Skärva med kikare kunde överblicka arbetet på örlogssvarvet. Det måste vara en skröna.

Magnus Ullmans förlag. ISBN 978-91-983627-7-0

Olle Melin

Svante ångar vidare i Försvarsmakten

I tre tidigare artiklar har vi fått följa Svante Bornerheim från mönstring 2017, till värnplikstjänstgöring vid Lv 6 i Halmstad 2018 – 2019 och som kontraktsanställd sjöman vid 3.sjöstridsflottiljen ombord *HMS Nyköping* 2019.

Den 1 januari i år började Svante som kontraktsanställd soldat vid Amfibieregementet på Berga och där tjänstgjorde han som kompanisignalist vid amfibieskytte/bekämpningskompaniet. Anledningen bakom förbandsbytet låg i att Svante visste att det var i marinen han ville arbeta men inte inom vilken stridskraft.

När detta skrivs i början av november, har Svante hunnit tillbringa 2,5 månader vid Militärhögskolan på Karlberg och där är han antagen på Officersprogrammet (OP) med inriktning nautik. Det senare innebär, att han har 3.sjöstridsflottiljen som "hemmaförband". Bakgrunden till beslutet att läsa nautik ligger dels i att han saknar att vara ute på sjön och allt vad det innebär samt i att han vill tillbaka till Karlskrona.

Officersprogrammet omfattar 6 terminer, där terminerna 1 – 3 genomförs på Karlberg och terminerna 4 och 5 på olika skolor runt omkring i Sverige. För de, som studerar nautik, sker detta vid Sjöstridsskolan i Karlskrona. Den sjätte terminen är till för att skriva den avslutande uppsatsen, innan det är klart för offi-

cersexamen, en examen som numera är en akademisk sådan.

Utbildningen vid officersprogrammet består i ett antal kurser. Två kurser är genomförda; Grundkurs Krigsvetenskap, introduktion och Grundkurs Krigsvetenskap, Marintaktik teori. När detta skrivs, pågår kursen Ledarskap 1.

I medeltal en dag per vecka genomförs utbildning ledd av Försvarsmakten och omfattar bland annat kurserna Chefs och Individutveckling och Militär Färdighet.

Årets Officersprogram har cirka 220 elever från Försvarsmakten, av vilka cirka 50 kommer från marinen. Skolchef vid Militärhögskolan är kommandör Bo Berg.

- Den pågående Coronapandemin har inneburit mer hemstudier, än vad som var planerat, men det har fungerat bra hittills, säger Svante.

Vi har anledning att återkomma i senare nummer, kanske under perioden vid Sjöstridsskolan, för att få en inblick i, hur den nautiska utbildningen genomförs.

Olle Melin

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 3/2020

Flottans Män fortsätter här fortsättningen på inlagan En marin för Sverige och sätter personalfrågorna i centrum.

Principer för personalförsörjning

Att hantera tillväxt är svårare än att lägga ner verksamhet, är ett yttrande av Chefen för Ledningsstaben, viceamiral Jonas Haggren, i Sälén januari 2019.

Marinen behöver tredubbla sin krigsorganisation och fördubbla sin grundorganisation under en relativt kort tidsperiod. Hur ska detta göras? Som grund för fortsatta resonemang ges nedan en ögonblicksbild över, var marinen befinner sig idag och redovisas några av de utmaningar, som påverkar personalförsörjningen.

Marinen på 1990-talet

Under 1990-talets slut bestod marinens krigsorganisation av fyra marinkommandostaber med bl.a. underhållsbataljoner, tolv ubåtar, 30 ytstridsfartyg i två ytattackflottiller, tre minkrigsavdelningar, fem amfibiebataljoner, femton kustartilleri- och kustförsvarsbataljoner, tungt kustrobotbatteri och grundutbildade cirka 4 000 värnpliktiga per år.

Problem i dagens personalförsörjning

Marinen har i dag, i likhet med Försvarmakten i övrigt, problem med att fylla den befintliga organisationen. Dessa personalbrister beror inte på, att det vore omöjligt att bemanna marinen med fler än de drygt fyratusen per-

soner som den i dag består av. För så kort tid som tjugo år sedan, var den större.

Problemet som marinen delar med resten av Försvarmakten är följderna av de senaste årtiondenas medvetna nedskärning av försvaret. I synnerhet försvarsbesluten 2000 och 2004 var svåra motgångar för marinen och utmaningarna med att "behålla förmågebredden" har lett till en anorektisk organisation med många olika delar, men där alla delar blivit för små i förhållande till de uppgifter, de har.

Om krigsförbandens fartyg, bataljoner och staber fullbemannas, blir skolor och centra utan lärare och utvecklingspersonal; om marinen satsar på utbildning uppstår vakanser på fartygen och så vidare. Insatser, beredskap, utlandsinsatser och statsceremoniella uppgifter som högvakt hanteras även de av samma begränsade mängd personal. Denna olösbare ekvation att få personalresurserna att räcka till alla viktiga uppgifter, leder inte bara till sämre resultat i verksamheten, den skapar också frustration hos personalen och försvårar långsiktighet och stabilitet i bemanningsplaneringen, när den otillräckliga mängden personal måste skickas runt för att fylla de luckor, som för tillfället bedöms som de mest kritiska.

Ur ett operativt perspektiv är den hårt bantade organisationen en sårbarhet i sig. Redan vid en måttligt ökad hotbild, som över tid exempelvis kräver ökad övervakning av sjöterritoriet eller aktiva skyddsåtgärder för sjöfarten, kommer marinen inte kunna fortsätta att samtidigt öva krigsförband mot högre krigsförmåga eller utbilda sjömän, soldater och officerare. Det är alltså inte bara en grundorganisatorisk utmaning, utan en strategisk sårbarhet.

Mängden administrativ personal har skurits ned inom centrala stödfunktioner som personaltjänst, ekonomi och materielltjänst; på övnings- och skjutfält och utbildningsanordningar. Dessa skapade tidigare förutsättningar för krigsförbandens personal att koncentrera sig på förbandstjänsten. Ofta hamnar dessa uppgifter som ytterligare en pålaga på krigsförbandens personal.

Den negativa effekten dessa utmaningar har på yrkets attraktivitet och på viljan att stanna kvar som sjöman, soldat eller officer i marinen ska inte underskattas. Målet måste därför vara, att var och en i marinen känner att de är delar av en väl fungerande marin, med meningsfulla uppgifter och en rätt dimensionerad och uppfylld organisation, som alla tror på.

F.H. af Chapman 1721–1808

År 2021 är det 300 år sedan skeppsbyggaren Fredrik Henrik af Chapman föddes den 9 september 1721 och det är anledningen till att jag ger ut denna minnesbok över honom, en bok som också skildrar en händelserik period i Sveriges historia, inte minst i dess örlogs- och varvshistoria. Under af Chapmans tid, kom den svenska örlogsflottan att omfatta både den stora flottan med linjeskepp och fregatter och arméns flotta. Härtill kom att af Chapman konstruerade många civila handelsfartyg bland annat flera så kallade ostindiefarare, stora skepp som i Svenska Ostindiska Kompaniets regi seglade fram och åter mellan kinesiska hamnar och Göteborg. Då huvuddelen av svensk varvsverksamhet under åren i mitten och slutet av 1700-talet låg i Stockholm, kom Karlskrona att uppleva ett stort uppsving under af Chapmans tid, dock kantat av flera olyckor, den så kallade Karlskronafebern och den stora branden i Karlskrona 1790. En praktbok. Pris 450 kr.

Nyhet!

En närmare presentation av böckerna finns på magnusullman.com

Du kan beställa böckerna på tel: 0708 1919 29 eller e-mail: bok@magnusullman.com

Böckerna levereras omgående till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage.

För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN AB

INBJUDAN TILL RIKSÅRSMÖTE 2021 TILL RIGA

Flottans Mäns riksårsmöte 2021 arrangeras av FM Stockholm ombord på m/s Romantica tillhörande Östersjöns största rederi, Tallink Silja, med destination Riga.

Mötet äger rum **24 till 26 maj 2021** ombord och i fartygets konferensutrymmen.

Räkna med ett inspirerande möte ombord med intressanta programpunkter, god underhållning, god mat och dryck samt gemenskap. Under timmarna i land i Riga kommer det att ges möjligheter till intressanta utflykter.

Mer information kommer i nästa nummer av Flottans Män men skriv in datumet 24 maj 2021 redan nu i din almanacka.

VÄLKOMNA OMBORD

 TALLINK | SILJA LINE

Hasslö varv – en kugge i den marina verksamheten

Varvsområdet med stora verkstadsbyggnaden och trossbåt på slipen. Foto Johan Melin

I januari 1934 anmäldes firman *Hasslö Båtvarv, Bröderna Olsson* till Länsstyrelsen i Blekinge. Bröderna var Sven och Nils Olsson.

Det började dock omkring 1920. Bröderna Olssons far, Ola, byggde tre båtar hemma på sin tomt. Traditionen fördes vidare av bröderna. Sven, som förutom båtbyggare kom att bli Hasslös starke man på 1950- och 1960-talen, lärde sig grunderna för båtbyggeri hos båtbyggare Jansson på Saltö i Karlskrona och satte där efter igång på allvar att bygga båtar och 1928 byggde han sin första kosterbåt, som fick nummer 1 i liggaren. Efter avslutad värnpliktstjänstgöring anslöt broder Nils till verksamheten.

Genom åren har byggts ett stort antal fiskebåtar från jaktkanoter till stora tråtrålare på 65 fot. Den sista trålaren *Elisabet* levererades till Gotland 1967 med byggnummer 354. Den sista trålaren för ”hemmabruk” var *KA 16 Eros*, som levererades till Hasslö 1960. Om man räknar de små båtar, som byggts i serie, blir det över 400 nybyggen. Förutom nybyggen arbetade man också med reparationer och underhåll till den stora flotta av trålare, som fanns på Hasslö. I dag finns inte en enda trålare på ön.

Företaget är ett riktigt familjeföretag. Grundaren Sven Olsson avled redan 1969 och verksamheten fortsatte nu i regi av brodern Nils och Svens barn, Bengt och Kerstin. Kerstin gifte sig med en kommande delägare, Eli Sandberg. Deras barn, Anders och Jörgen fortsatte självfallet och Jörgen kom så småningom att kallas VD. För något år sedan gick stafettpippen vidare till sonen Johan, dagens VD. Jörgen, som i dag är 66 år, har arbetet på varvet i 50 år och är fortfarande verksam, men nu på verk-

stadsgolvet. Det var Jörgen, som var den som tog emot mig vid ett besök i oktober.

Varvskrisen drabbade också de små varven. Räddningen blev ett antal statliga myndigheter, som lade ut underhåll, reparation och ombyggnadsarbete på Hasslö båtvarv. Tullverket (sedermera Kustbevakningen), Sjöfatsverket och Marinen är i dag stadiga kunder hos varvet och borgar för, att framtiden är ljus. Även Karlskrona Affärsverks båtar får sin behövliga vinteröversyn på varvet. Marinmuseum nyttjar också varvet för sina museifartyg.

När jag besökte varvet var det ganska få båtar inne, men marinen hade vid tillfället en trossbåt och några stridsbåtar inne för översyn. I den stora verkstadsbyggnaden pågick motorbyte på en av Karlskrona Affärsverks passagerarbåtar.

För några år sedan köptes Hasslö varv av Övarvet på Öckerö och är idag en viktig del av varv, som servar marinen med översyner, underhåll och reparationer.

Via ett litet skjul med halmtak på 1920-talet, till ett båt-skjul 1929, ny verkstadsbyggnad kring 1950 och slutligen den stora skrovhallen från 1984, har varvet utvecklats från gammalt hantverk till en modern industri. Antalet anställda är idag cirka 35 personer. Av dessa är ett antal bosatta på Hasslö.

Varvet använder delar av Garpens fiskehamn som varvskajer. För några år sedan satsade man också på vinterförvaring av fritidsbåtar, men den verksamheten lades ned, eftersom den kostade mer än den smakade.

Olle Melin

Båtvarvet på 1950-talet med den då nya hallen.
Foto Olle Andersson

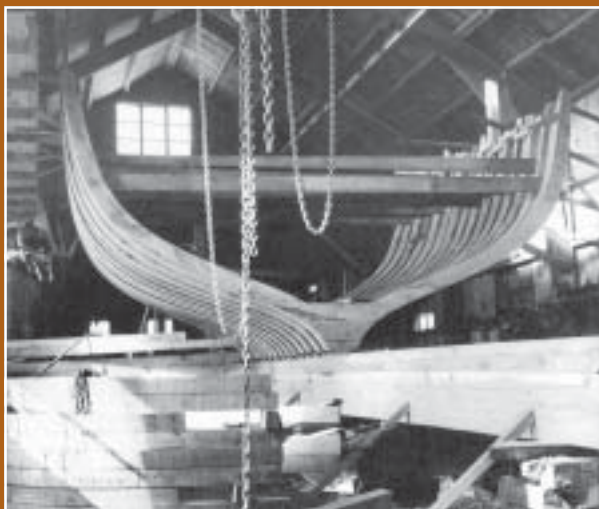
Varvet från sydväst med upplagd fraktskuta och virkesupplag. Foto Olle Andersson

Garpahamnen på den tiden det begav sig. Som mest fanns ett trettiotal trålare i hamnen.
Foto Olle Andersson

Flygbild över varvet. 1990-tal. Foto okänd

Ett av de sista nybygggena, trålaren KA 16 Eros från Hasslö. Eros var den sista stora trålaren på ön och skrotades 2006. Foto Olle Andersson

Hamnen med inneliggande objekt.
Foto Johan Melin

Garpahamnen 1943. Idag varvshamn.
Foto Birger Melin

Tidigare vd Jörgen Sandberg, numera arbetande pensionär.
Foto Ulla Melin

HMS Belos – Marinens ”Victorinoxkniv”

HMS Belos

är byggd i mitten av 1980-talet av De Hoop Shipyard i Holland. Sina första år tjänstgjorde hon som ett s.k. DSV (Diving Support Vessel) under namnet *Energy Supporter*. Under den perioden arbetade hon till största delen i farvatten utanför Brasilien med arbeten och kontroller av oljeinstallationer på havsbotten. *HMS Belos* köptes 1992 som ersättare till tidigare ubåtsräddnings- och dykerifartyg och är nummer tre med samma namn. Hennes föregångare har varit *Belos I* (1941-1963) och *Belos II* (1963-1992).

Belos är 105 meter lång, 18 meter bred och deplacementet drygt 6000 ton, vilket gör henne till flottans största fartyg. Sedan 1992 har hon genomgått en hel del ombyggnader och modifieringar för att kunna lösa sina nya uppgifter. Bland dessa modifieringar kan särskilt nämnas ett DP-system (Dynamisk Positionering), vilket möjliggör extremt noggrann manövrering kring en haveri- eller dykplats. Som DSV fartyg var hon utrustad med en sluten dykarklocka, som medgav dykningar och arbeten på mycket stora djup. Till detta hörde ett tryckkammersystem, vars uppgift var att långsamt ta upp dykarna till atmosfärstryck efter veckolånga dykningar på stort djup. Den ursprungliga dykarklockan är nu utbytt mot en öppen dykarklocka men tryckkammersystemet har behållits ombord med syftet att möjliggöra behandling av en räddad ubåtsbesättning eller dykare.

Till det svenska ubåtsräddningssystemet hör även en ubåtsräddningsfarkost (URF), vilken efter ombyggnad kan baseras och hanteras ombord *Belos*. Vid en eventuell ubåtsolycka, då en ubåt blir kvar på havsbotten är risken mycket stor att besättningen utsätts för tryck. Ett stort problem, som alla ubåtsräddare då måste beakta, är, hur man får upp besättningen till ytan, utan att de drabbas av dykarsjuka. Ombyggnaden av *Belos* har möjliggjort, att URF kan ansluta direkt till tryckkammersystemet och möjliggör därmed så kallad Transfer Under Pressure (TUP), d.v.s. besättningen befinner sig under samma tryck under hela räddningsoperationen från ubåten till tryckkammaren. Väl i tryckkammaren kan de behandlas av ett läkarteam och tas upp till ytan under kontrollerade former. Denna möjlighet gör det svenska ubåtsräddningssystemet unikt.

För undervattensarbeten av olika slag är *Belos*, som

nämnts, utrustad med en öppen dykarklocka, som medger dykning och arbeten ner till 90 meters djup. Dykarna kan från *Belos* förses med en mängd olika verktyg såsom borrar, sågar, slipverktyg m.m. och kan därmed utföra en mängd olika arbeten under vattnet. För undervattensarbeten i djup ner till cirka 1000 meter är *Belos* utrustad med två stycken ROV (Remotely Operated Vehicles) som komplement till dykarna. Även dessa kan förses med olika verktyg. Förutom alla olika tänkbara arbeten, som kan göras av *Belos* dykare, är dykeriavdelningen även ett viktigt komplement till ubåtsräddningsfunktionen.

För sina ursprungliga uppgifter som supportfartyg är *Belos* fortfarande mycket lämpligt att utnyttjas. Med sina fem kranar, där den största lyfter hela 100 ton, lasttytor på upp till 700 m², helikopterlandningsplatta och i övrigt generösa utrymmen, kan hon utnyttjas för en mängd olika uppdrag. Som logistikstöd till marinens övriga förband är hon särskilt lämplig, då det finns stora förråd av t.ex. brännolja och färskvatten, verkstadskapacitet och möjligheter till kost och logi för soldater och sjömän. För känsliga transporter kan bl.a. ett 20-tal containrar lastas. Som exempel på logistikstöd kan nämnas transporten av amfibieregementets stridsbåtar och känsligt materiel som fraktades av *Belos* ner till Den Helder i Holland inför amfibieregementets deltagande i Operation Atalanta. Väl i Holland lastades materielen över till det holländska fartyg, som blev basen för operationen i Adenviken.

Genom sin storlek, extrema manöverförmåga och variationen av möjliga arbetsuppgifter är *Belos* en resurs, som kan utgöra ett stöd även till övriga samhället. Det finns få resurser med hennes kapacitet i farvatten runt Sverige. Genom åren har så skett vid ett flertal tillfällen. Ett axplock av de olika uppdrag som *Belos* genomfört under åren följer här.

Den kanske mest spektakulära bärgningen som *Belos* genomfört är nog bärgningen av ”DC-3 an” år 2003 och som nu finns på Flygvapenmuseum i Linköping. Övrigt av vikt, som bärgats, är ett JAS 39 Gripen, en stridsbåt, en civil fiskebåt, ett civilt sportflygplan m.m.

Tillsammans med Kalmar läns museum har *Belos* som ett led i egen dykutbildning stöttat i de arkeologiska undersökningarna på regalskeppet *Kronan*, som sjönk

utanför Öland 1674. Under dessa dykningar har förmågan att dyka med olika gasblandningar visat sig vara mycket användbar, då det medgett långa dykningar, vilket ökat effektiviteten i arbetet. Under detta arbete har tre stycken bronskanoner, varav den största väger nästan 4 ton, bärgats.

Havs- och vattenmyndigheten, polisen, SMHI, Vasamuseet är andra myndigheter, som kan nämnas och som *Belos* har stöttat med olika uppdrag genom åren.

HMS Belos är nu 35 år gammal men still going strong.

Ett fartyg med *Belos* kapacitet ersätter man inte i en handvändning, så i åtminstone 10 år till kommer hon att tjänstgöra som marinens ubåtsräddnings- och dykerifartyg. Många system ombord har dock blivit omoderna, varför en uppgradering av dessa system ligger i planerna för henne de närmsta åren.

Torbjörn Harrisson

Ubåtsräddningsövning i tryckkammare

Fakta

Fredsbeteckning:	A 214
Anropssignal:	S E L T
Byggår:	1985 på varvet De Hoop, Holland
Displacement:	6 120 ton
Längd över allt:	104,85 m
Bredd:	18 m (helikopterlandningsplattan 22 m)
Djupgående:	5,2 m
Maxfart:	12 knop
Besättning:	38 personer
Däcksyta:	700 m ²
Tankkapacitet:	1 520 m ³ drivmedel 400 m ³ färskvatten

HMS Belos tillhör 1.ubåtsflottiljen i Karlskrona.

URF dockad på ubåt, assisterad av dykare

Lastning inför transportuppdrag till Holland

Bärgning av kanon från Regalskeppet Kronan

Ur Kjell Nærkhammars fotoarkiv

Olle Melin

Denna gång har jag plockat fyra vykort ur Kjell Nærkhammars bildarkiv. Sparre är egentligen namnet på det kvarter i Karlskrona, som vid stadens grundläggning reserverades för kronans räkning. Sparre omfattade då 10 tomter. Kvarteret fick sitt namn efter överamiralen Claes Sparre, död 1738.

Sparre är för de flesta nu levande före detta och aktiva den förta plats man kom till efter inryckningen till flottan. Tusentals och åter tusentals unga män och så småningom även unga kvinnor tog sina första stapplande steg i uniform på Sparres kaserngård.

Sparre lades ned som militär anläggning med en enkel ceremoni den 30 juni 1984.

Med utgång från bilderna följer här nedan lite om kasernen Sparre.

Bilden visar den stora kasernen, som började byggas 1792, två år efter den stora stadsbranden i Karlskrona. Man började bygga längst i öster vid bron till Stumholmen. Här hade tidigare legat ett kronobageri, som strök med vid branden 1790. Den ursprungliga kasernen hade två våningar. På 1800-talet byggdes kasernen mot Drottninggatan, denna i tre våningar. Omkring 1914 sammanbyggdes de båda kasernarena till en, varvid den östra delen byggdes på med en våning. År 1934 påbyggdes kasernen i öster och denna tillbyggnad var från början marketenteri. Här inhyestes också på nedervåningen den så populära Proviantboden.

Kasernen totalrenoverades i mitten av 1960-talet. I dag finns Boverket i lokalerna.

Här ser vi en översiktsbild tagen från Stumholmen. Huset närmast vattnet var fram till 1980-talet utbildningslokaler för maskinutbildningen och utanför huset låg minsveparen Bremön som utbildningsplattform. I dag huserar Marinens Musikkår i lokalerna. Den låga långa byggnaden innehöll filmsal och gymnastiksal, där filmsalen idag blivit till konsert- och repetitionslokal för musikkåren. Längst bort huserade sjukvårdsutbildningen i lokaler som idag är fritidslokalen Oden med musikinriktning. Långt bort i bildens mitt ligger kanslihuset, byggt 1892 – 1894. Här fanns befälhavande amiralens i Karlskrona stab.

I dag har huset civil ägare.

Till höger syns kokhuset, byggt 1904. Kök, matsal och personalvårdslokaler fanns i huset och i källaren hade man från 1920-talet en korvfabrik, som på 1930-talet flyttade till Stumholmen och blev Kronocharkuteriet.

Simhallen var ett kärt tillhåll för många men en fasa för vissa. Simhallen byggdes 1940 och revs på 1990-talet. I dag finns Karlskronas första seniorhus på tomten.

Matsalen på Sparre, tidigt 1900-tal

Detta är inget vykort utan en ritning på ett garnisonssjukhus, som låg där den äldsta delen av kasernen kom att byggas. Karlskrona drabbades av en återfallsfeber 1788 och denna farsot påverkade flottans verksamhet under några år. Dåvarande sjukhus i Karlskrona förslog inte i sammanhanget, utan man byggde med start 1789 Sveriges största garnisonssjukhus med plats för 1000 patienter. Byggnaden stod klar i maj 1790 och den 16 juni samma år brann sjukhuset ner till grunden i samband med den stora stadsbranden. Alla cirka 500 ineliggande patienter klarade sig.

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Julkryssa med Galaxy

Vi har gjort allt för din trygghet
och säkerhet ombord.

JULBORD / JULTOMTE / UNDERHÅLLNING / TAXFREE

SILJA LINE

KORSORD NR 4

Lösning Korsord 3 2020

Jag hoppas, att korsord nummer 3 inte förorsakade några tveksamheter. Av insända förslag till lösningar, verkade det hela ha blivit rätt.

Pristagare denna gång blev:

Lissie Nordin, Varberg

Bo Ivarsson, Lammhult

GRATTIS!

Som vanligt kommer priser från Jonny Ekdahls produktion.

Nu är det dags för korsord 4 – 2020. Lösning ska vara insänd senast

1 februari 2021 under adress:

Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

LYCKA TILL!

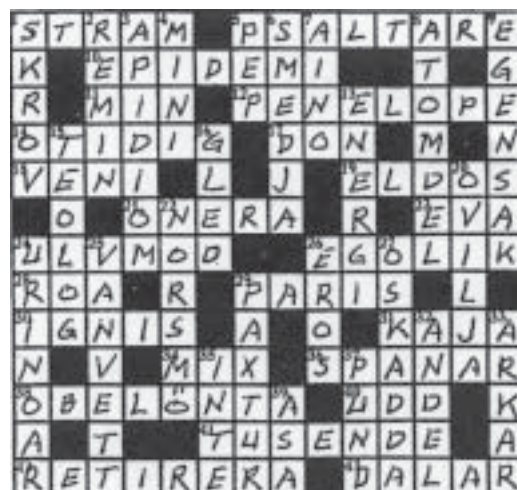
Vågräta ord

- 1 Plats för känt skri
- 4 Axel med vass kniv
- 9 Synonym med känd George i Manchester United
- 10 Kan tiden utan pin
- 12 Augusts fru
- 14 Kan man både ut och in
- 15 Arbetslag
- 17 Ses med fart
- 18 Den är bestämd
- 19 Öring
- 21 En marin föregångare
- 23 Svedja
- 24 Efter pris
- 26 Som mojnät nu
- 27 Är som Nils Ferlin
- 29 Levande Fredriksson
- 30 Har begåvat säte
- 31 Åt pipan
- 32 Men blir sned med dyng
- 34 Vädjande kuvertkontroll
- 35 Med avvikande omlopp
- 37 Sten och Flisa
- 38 Utsatt för påtryckning
- 39 Som havsgudens vapen
- 40 Här kan man tänka prickfritt

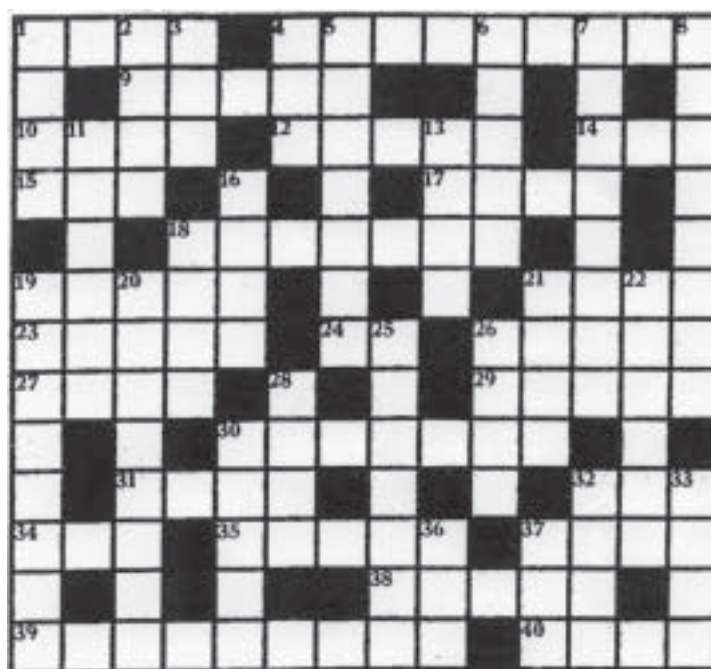
Lodräta ord

- 1 Spelas
- 2 Blev kallade så i 60-talsfilm
- 3 Känner nog Osborn
- 4 Vattenhål eller Bergströms hus
- 5 Lustig
- 6 Kan tas på
- 7 Lodade
- 8 Bryta enformigheten

- 11 Skall man bland annat om-sorg enligt viss § 39
- 13 Vind
- 16 Tidig med tetra
- 18 Tobisätare
- 19 Som bra karl
- 20 Är invasiva
- 21 Bestämmer inställning
- 22 Gör Hyland i hörnan
- 25 Visar väl- och obehag
- 26 Som en accent
- 28 Symbol för visdom
- 30 Anledning att dekorera
- 32 Goa låtar utan särskrivning
- 33 Sjöfart
- 36 Stelnat stycke
- 37 Del av byte

Jonny Ekdahls Knåp och Knep

Marina tidskrifter – en brokig samling information

Någon har sagt, att en dräng, som levde i Sverige i mitten av 1800-talet, fick lika mycket information under ett år, som en ung man i dagens IT-samhälle skaffar sig på några timmar.

Denna utveckling har också satt sina spår i alla tidskrifter m.m., som funnits knutna till marin verksamhet. Det rör sig om kanske ett trettiotal genom åren, där endast ett fåtal lever kvar och några kanske endast fungerar som nättidningar.

Den här artikeln börjar med, att jag vid röjning hemma hittade en kartong med tre olika tidskrifter, *Ankarposten*, *Örlogsposten* och *Sveriges Flotta*. Jag blev nyfiken och beslöt mig för att forska vidare. Då kunde jag bl.a. glädja mig åt, att vår egen *Flottans Män* var den näst äldsta av de, som överlevt. Detta passar ju alldeles utmärkt, som vi i år fyller 85 år. Uppgifterna om startår och eventuellt slutår är hämtat från Kungl Bibliotekets hemsida. Skulle någon uppgift därifrån anses vara felaktig, så kan jag skylla på utgivaren, som inte sänt in lagstadgade exemplar av tidskriften.

Tidskrift i Sjöväsendet

Kungl Örlogsmannasällskapets *Tidskrift i Sjöväsendet* startade i sin nuvarande form redan 1836, medan akademien startade redan 1771 och således firar 250-årsjubileum 2021. Tidskriften innehåller artiklar, som handlar om det marina försvaret i historisk tid, i nutid och i framtiden. Artiklar om sjöfarten i allmänhet samt om stödfunktioner till kärnverksamheten är också vanliga. Enskilda arbeten från Försvarshögskolan är ett annat ofta förekommande artikelunderlag.

Kustartilleriet

Kustartilleriet sattes upp 1902 och blev ett vapenslag först inom flottan och något senare inom marinen. Åren 1914 – 1943 utgavs *Svensk kustartilleritidskrift*, som 1943 ändrades till *Tidskrift för kustartilleriet* och från 2001 *Tidskrift för amfibiekåren*. Tidskriften lades ned 2009. Tidskrifterna byggde på, att författare på ideell basis levererade artiklar. När intresset för detta tröt, fanns inte förutsättningar för en fortsättning. Tidskrifterna hade från början, vad jag förstår, en målsättning att vara något som liknade Örlogsmannasällskapets tidskrift.

Marinnytt

Åren 1950 – 2003 utgav Marinstaben en tidskrift med

namnet *Marinnytt*. Tidningen var till för anställda, värnpliktiga och personer med intresse för marinen. Tidskriften lades egentligen inte ner, utan blev en del av Försvarsmaktens gemensamma tidskrifter. *Marinnytt* var skriven på ett lättförståeligt språk.

Ankarposten, Örlogsposten, Sveriges flotta, Sjövärnsposten

Alla dessa tre tidskrifter är på något sätt kopplade till beredskapen 1939 – 1945 och fortsättningen på densamma. Här dyker för första gången namnet Bertil Jacobsen upp. Han inkallades som värnpliktig styrman till Karlskrona örlogsstation och placerades på något som kallades Förströelsedetaljen och höll till på kasern Ankarstierna. Jacobsen tog initiativet till tidskriften *Ankarposten*, som utkom med två nummer månatligen och 1941-betingade ett pris av 25 öre. Den riktade sig örlogsstationens personal och innehöll artiklar av mycket varierande slag och var dessutom en tidskrift för idrottsverksamheten.

Tidningen gick 1943 upp i en för marinens personal gemensam tidskrift, *Örlogsposten*. I *Örlogsposten* ingick även *Skeppsholmsnytt* och *Västposten* i Göteborg. Tidskriften utkom en gång per månad. Med till Stockholm och Skeppsholmen flyttade även Bertil Jacobsen och han var verksam med tidskriften ända till nedläggningen 1961. År 1949 var lösnummerpriset 60 öre. Jacobsen blev stabsredaktör vid Marinstaben och man ser ofta hans namn i *Marinnytt* och *Marinens årsbok*. Jacobsen var född 1901 och avled 1962.

Tidskriften *Sveriges Flotta* var en tidskrift för den ideella föreningen ”Sveriges Flotta, förening för sjövärn och sjöfart. Förutom att vara organ för medlemmarna, spreds tidskriften till andra organisationer och till allmänheten. Tidskriften utkom en gång per månad och levde åren 1939 – 1985.

Även Sjövärnsskåren hade sin egen tidskrift, *Sjövärnsposten*, som utkom i två omgångar, dels 1944 – 1957 samt från 1988.

Flottans Män

Så till vår egen tidskrift, *Flottans Män*, som nu i 85 år utkommit med fyra nummer årligen, först i C5-format och från 2002 i nuvarande format. Jag ska inte här ha synpunkter på tidskriften för det ska läsekretsen ha. I detta sammanhang kan jag också konstatera att några lokalföreningar har egna utmärkta tidskrifter, bl.a. Ny-näshamn med *O'hoj* och Göteborg med *Pejling*.

Vi på BK/KA 2, Vi på MKS, Sydbrisen, Sjöbrisen

Kärt barn har flera namn. 1983 startade Olle Melin och Dag Åshage på CBK uppdrag personaltidskriften *Vi på BK/KA 2*, som efter sammanslagningen av Karlskrona-förbanden till Sydkustens marinkommando 1990 blev *Vi på MKS* och 1998 *Sydbrisen*. Namnet föranleddes av, att motsvarande tidskrifter skulle ges ut i Ost och i Väst, men så blev det aldrig, varför *Sydbrisen* år 2004 blev *Sjöbrisen*. Tidskrifterna gavs från början ut med fyra nummer årligen för att 1998 bli nio nummer, varefter en successiv neddragning skedde till nedläggningen 2008.

Kustartilleriets (amfibiekårens) kamratföreningar

Samtliga kustartilleriets förband har egna kamratföreningar och dessa har på något sätt publicerat sig i olika tidskrifter.

Vapenbröderna vid Vaxholms kustartilleriregementes KA 1) – amfibieregementet

ger sedan 1943 ut tidskriften *Borgskum* med idag fyra nummer årligen. Tidskriften, som är föreningeorgan för Sveriges äldsta kamratförening, Vapenbröderna, lever vidare.

Karlskrona kustartilleriregementes (KA 2) kamratförening

Föreningen grundades 1936 och har sedan 1937 gett ut tidskriften *Kustposten*, som fortfarande ges ut, nu med två nummer per år. Från början utgavs endast ett nummer per år, men under andra världskrigets beredskap från 1939 och kriget ut ansvarade regementet för utgivningen, och tidskriften kom ut med 10 – 15 nummer årligen. Åren 1942 – 1945 var *Kustposten* gemensam för KA 2 och KA 3. Åren 1985 till och med 2009 utkom fyra nummer per år och därefter med två.

Gotlands kustartilleriregementes (KA 3) kamratförening

Kamratföreningen vid KA 3 har aldrig haft en egen tidskrift. Åren 1942 – 1945 var *Kustposten* även organ för KA 3 kamratförening och åren 1981 – 1984 var man delvis representerad i *Nytt från Gotlands kustartilleriregemente*. I dag finns en gemensam tidskrift för de militära kamratföreningarna på Gotland.

Älvsborgs kustartilleriregementes (KA 4) kamratförening

Åren 1960 gav KA 4 kamratförening ut tidskriften *KA-fyren*. Den upphörde 1998, då tidskriften gick upp i *Älvsborgarna*, är ett gemensamt organ för kamratföreningarna i Göteborg och Borås (dock ej Flottans Män).

Härnösands kustartilleriregementes (KA 5) kamratförening

ger sedan 1986 ut tidskriften *Bäverposten*, som fortfarande regelbundet kommer ut.

Kamratföreningarna ovan hade inte haft en chans att överleva utan ett visst stöd från olika militära enheter.

Vår marin – Marinens årsbok

Denna publikation gavs ut åren 1955 – 1966 och kom lagom ut till jul och blev en av många efterlängtat julklapp. Böckerna innehöll populärvetenskapliga artiklar, artiklar om året som gått, idrottsreportage m.m., allt för att sprida information och propaganda för marinen. Jag kanske själv är ett offer för propagandan, för jag fick varje år boken som en julklapp av mina föräldrar. Jag har kvar alla årgångarna och återvänder då och då på jakt efter någon uppgift eller någon bild.

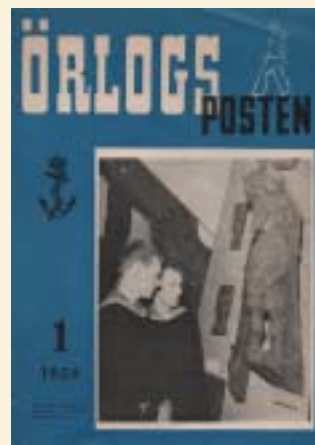
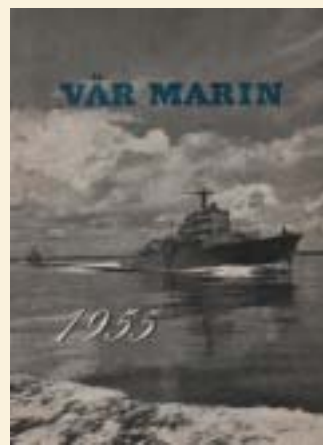
Jag kan konstatera, att de flesta äldre upplagorna av tidskrifterna innehåller en stor mängd annonser. Idag är det mycket svart att locka annonsörer till de nu levande tidskrifterna. Ett litet exempel. Åren 1945 – 1968 gav amiralitetspastorn i Karlskrona amiralitetsförsamling, den legendariske Carl Ossian Elmgård, ut tidskriften *Militärhemmet*. Tidskriften gavs ut som en del av den insamling som amiralitetspastorn satte i gång 1945 och som resulterade i *Militärhemmet* 1953. Den är i första hand riktad mot bidragsgivarna och levde ända till 1968. Tidskriften gavs ut i C 5-formaat och i ett av numren från 1964 kan jag konstatera, att tidskriften innehåller 104 textsidor och inga bilder. Av textsidorna är 63 hela sidor annonser och antalet annonser är 91. Vem vill över huvud taget läsa en sådan tidning i dag?

Olle Melin

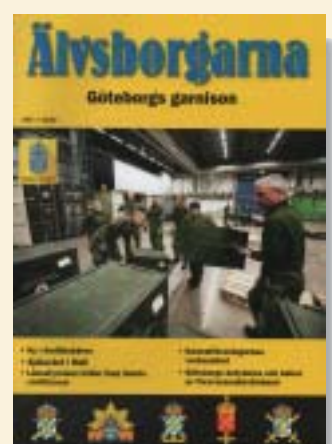
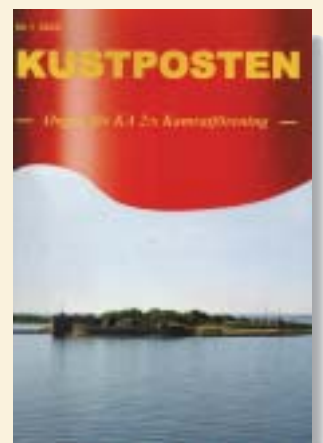
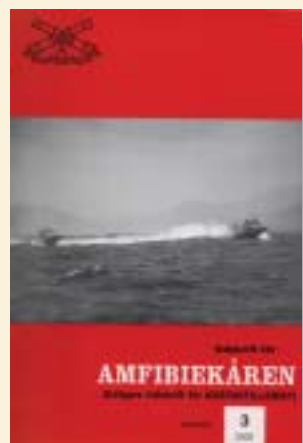

Flera tidskrifter på nästa sida

Ett urval av tidskrifter

”Flottan anlände inte till Slätbaken nära Norrköping (som ngon skriver på Internet) utan till Slätbaken och till Söderköping. Det tycks ganska tydligt att man låg där säkerligen hela den tid Gustav Vasa vistades i staden, d.v.s. från midsommar i cirka en månad. Till Stockholm anlände flottan först den 4 november 1522”.

Så inleds en artikel i Söderköpingsposten den 26 september under rubriken:

Sveriges flotta startade 1522 i Söderköping

Artikeln är skriven av Ola Lönnqvist och inleds med att konstatera, att den svenska marinen avser under 2022 fira marinen 500 år i Stockholm, Karlskrona och Göteborg.

Från Stadshistoriska museet och Sankt Ragnhilds Gille, båda i Söderköping, kommer man försöka att på något sätt få till stånd, att firandet även äger rum i Slätbaken och i Söderköping. De tycker det är självklart, att 500-årsjubileet måste uppmärksammas på den plats, där flottan första gången samlades.

Därefter följer en lista på böcker, som beskriver flottans ankomst till Östergötland, nämligen:

- Carls Grimberg: Svenska folkets underbara öden, ungdomsupplaga del 4 – Gustav Vasa (tryckt 1917)
- Herman Lindqvist: Historien om Sverige, Gustav Vasa och hans söner och döttrar (tryckt 1993)
- Sven Ljung: Söderköpings historia intill 1568 (tryckt 1949)
- Harry Maiander m.fl.: Sveriges historia genom tider, andra delen (tryckt 1948)
- Ulf Sundberg: Svenska krig 1521 – 1814 (tryckt 1998)
- Lars Ericson m.fl. Svenska slagfält (tryckt 2003)

På Sjöhistoriska museet skriver man under en kopia av en tavla: *De av Gustav Vasa från Lübeck inköpta skeppen löper in i Slätbaken 6 juni 1522*

Vidare citeras en hemsida, där det står:

”Först och främst så är ju den 7 juni svenska flottans födelsedag! Då firar vi, att Gustav Vasas blivande flaggskepp Lybska Svan tillsammans med sin eskader ankrade upp på Slätbaken utanför Norrköping den 7 juni 1522.

Den moderna Kungliga flottans historia brukar i allmänhet ledas tillbaka till Gustav Vasas dagar, närmare bestämt den 7 juni 1522, då 750 tyska legoknektar med tio skepp anlände till Slätbaken. Den 4 november ankom den tysk-svenska flottan till Stockholm”.

Sammanfattning

Artikeln avslutas med en sammanfattning med följande lydelse:

Antalet skepp, som lämnade Lübeck i slutet av våren, maj 1522, var sålunda minst tio krigsbåtar i form av koggar och dessutom ett antal handelsfartyg, kanske tre stycken, då som summa anges tretton båtar.

Man hade med sig mellan 750 och 900 fotsoldater för insatser till lands. Uppgifter, om hur många som var stridande sjömän, saknas. Ett mindre antal ryttare medföljde.

Handelsfartygen och/eller krigsskeppen hade i lasten även kläde (tyg och kläder), salt, humle (för öltillverkning), vapen, ammunition och det man kallar proviant.

Bland de medföljande fanns hövitsmän, officerare, kaplan (präst), skrivare och fältskärer och en representant för rådet (myndigheterna) i Lübeck.

Förhandlingarna om att engagera flottan togs troligen på ett möte den 29 december 1521.

Kostnaden för flottan, soldaterna o.s.v. skulle betalas av Sverige, av Gustav Vasa, men information antyder köp, antyder hyra, antyder lån av pengar, antyder kredit, d.v.s. något oklart, hur transaktion en gick till.

Flottan anlände inte till Slätbaken nära Norrköping utan till Slätbaken och till Söderköping. Det tycks ganska tydligt, att man gick ända in till Söderköpings hamn och att man låg där säkerligen hela den tid Gustav Vasa vistades i staden, d.v.s. från midsommar i cirka en månad. Till Stockholm anlände flottan först den 4 november 1522.

Ankomsten till Söderköping var den 6 juni, pingstafonen 7 juni eller pingstdagen den 8 juni 1522.

Den 17 oktober 1522 anlände till Söderköping för proviantering en andra eskader från Tyskland, som ganska raskt vidare mot Stockholm.

Som slutsats skriver artikelförfattaren:

Det står helt klart för mig och Sankt Ragnhilds Gille i Söderköping på något sätt bör delta i 500-årsfirandet av svenska flottans tillkomst.

Artikeln är skriven av Ola Lönnqvist och komprimerad av undertecknad redaktör.

Svenska flottan anlöper Slätbaken. Jacob Hägg

HMS Carlskrona lämnar örlogshamnen den 13 mars 2013 för Adenviken och ME03. Foto Ingmar Elofsson

Ett av ledningsutrymmena ombord HMS Carlskrona. Foto Jan Thörnqvist

Fartygschef ME02 dåvarande kommendörkapten Håkan Nilsson. Idag kommendör och Marinbaschef. Foto Ingmar Elofsson.

Helikopter 15 baserad och surrad på HMS Carlskronas helikopterdeck. Foto: Försvarmakten Lars Sandau

Fartygschef ME03 kommendörkapten Mathias Jansson. Idag chef för Försvarmaktens dykeri och navalmedicinska centrum. Foto Ingmar Elofsson.

HMS Carlskronas nya roll

Då HMS Carlskrona förtöjde i hemmahamnen på nationaldagen den 6 juni 2005 efter sin 22:a utbildnings- och långresa var framtiden osäker.

HMS Carlskrona var då 25 år, vilket i och för sig inte var någon ålder på ett fartyg. För ett örlogsfartyg, som ständigt måste följa den tekniska utvecklingen och uppgraderas i jämna tidsintervall och anpassas till en förändrad omvärldsbild, så är trots allt åldern en avgörande faktor. Carlskrona genomgick en omfattande halvtidsmodernisering och uppgradering 2002, då bl.a. helikopterplattformen anpassades för att kunna landa tung helikopter. Modernare elledning installerades och en rad andra åtgärder genomfördes för att anpassas till modern datatrafik och internationella insatser och förbandsledning. I ett led för att kunna fylla tidsenliga miljökrav installerades bl.a. katalytisk avgasrening.

Malpåse och underhållsfartyg

Då utbildningsexpeditionerna inte längre genomfördes och marinen inte såg någon direkt uppgift för Carlskrona, lades hon i malpåse år 2007. Väntläge är kanske ett bättre uttryck, då förändringens tidevarv är både snabbt och omvälvande även i marina sammanhang.

Tankar fanns på att använda och bygga om Carlskrona som underhålls- och transportfartyg, vilket marinen var i behov av. Marinledningen gjorde bedömningen, att det inte var ekonomiskt försvarbart att satsa på ombyggnad, där även åldern var en avgörande faktor.

Nya uppgifter

En ersättare till marinens signalspaningsfartyg HMS Orion började bli aktuellt och inriktningen blev att bygga om HMS Carlskrona som ersättare, vilket skulle vara klart åren 2008 - 2009. Den snabbt föränderliga världen gjorde sig gällande och försvarets inriktning mot ett allt större internationellt åtagande fick till följd, att Carlskrona med början 2009 byggdes om till stabs- och ledningsfartyg. Samtidigt beslutades om livstidsförlängning av HMS Orion.

En del i ombyggnaden var förändringen av helikopterplattan för att kunna ta emot moderna helikoptrar. Vidare utrustades fartyget med extra närskyddsvapen och en RIB-båt för att kunna göra snabba bordningar av misstänkta piratbåtar.

I och med ombyggnaden av *Carlskrona* ändrades fartygsnumret från M04 till P04 och därmed får väl stamminfartygseran i svenska marinen anses vara definitivt till ända.

Adenviken

Pirater var ett stort hot mot båtar och fartyg kring Adenviken sedan i början av 2000-talet. Mot bakgrund av det genomfördes Operation Atalanta av EU Naval Force, som förkortas EU Navfor. Sverige har deltagit med fem förband i EU Navfor i Adenviken utanför Somalias kust. I två av dessa, ME02 och ME03, medverkade *Carlskrona*. I ME01 deltog korvetterna *HMS Malmö* och *HMS Stockholm* samt stödfartyget *HMS Trossö*. I de båda andra bidrog Sverige med personal och stridsbåtar.

ME02

Vid *Carlskronas* första uppdrag i Adenviken var kommandör Håkan Nilsson fartygschef. Han är i dag Marinbaschef i Karlskrona.

- Den 13 mars 2010 avseglade fartyget från Karlskrona och var åter i hemmahamnen den 5 december. Insatsen började på plats i mitten av april och under fyra månader, var vi ledningsfartyg för styrkan och därefter som oceangående patrullfartyg, berättar dåvarande fartygschefen Håkan Nilsson.

- *Carlskrona* är som klippt och skuren för sin uppgift både som lednings- och patrullfartyg i lågkonfliktsscenerier.

- Hon är ju byggd och utrustad för långa tider till sjöss och då i stor oceanfart. Att även ha helikoptrar baserade på *Carlskrona* är betydelsefullt. Det ökar spaningsräckvidden väldigt mycket, säger Nilsson.

Insatsen blev ditintills den längsta bortavaron från Sverige för *HMS Carlskrona*, närmare nio månader inklusive förflyttningarna till och från operationsområdet.

ME03

Kommandörkapten Mathias Jansson var navigeringsofficer på *Carlskrona* under ME 02 och kontingentschef tillika fartygschef under ME 03.

- Det var en intressant, utmanande och givande tjänstgöring att vara kontingentschef och fartygschef under ME03, berättar Mathias.

- *Carlskrona* var inte ledningsfartyg vid denna operation utan en del i styrkan som ett oceangående patrullfartyg, OPV.

- I besättningen ingick två helikopter 15 med besättningar och underhåll, en bordningsstyrka och en landbaserad underhållsenhet i Djibouti.

- Vi avseglade från Karlskrona 13 mars 2013 och var åter i hemmahamnen den 25 augusti.

- Därefter påbörjades ytterligare modifieringar för att anpassa fartyget till uppgiften som stödfartyg och *HMS Carlskrona* har sedan dess varit stödfartyg i 3.sjöstridsflottiljen, berättar Mathias Jansson.

Livstidsförlängning

2016 fram till 2017 genomförde Saab Kockums en så kallad livstidsförlängning av *Carlskrona*. Syftet var att fartyget ska behålla sin funktion fram till 2025. *Carlskrona* har idag 40 års aktiv tjänst och nog det fartyg i flottan som har flest sjödagar, längst gångsträcka och alla andra tänkbara rekord.

Uppfattningen, man får sig till livs, är, *Carlskrona* har mycket väl tjänat sina olika syften genom åren och förväntas vara ett både värdefullt och ändamålsenligt fartyg flera år framåt.

Ingmar Elofsson

Foto Ingmar Elofsson

Källor

Eget material och bilder

Försvarsmaktens Internetsidor

Marinen hade en gång tre stamminfartyg, här i Örlogshamnen Karlskrona, Fr.v. HMS Älvsborg, HMS Carlskrona och HMS Visborg. Foto "Carlskronaboken" fotograf okänd

HMS Carlskronas förste fartygschef kommandörkapten Christer Fredholm som sig bör vid *HMS Carlskronas* avfärd, här ME03 2013. Foto Ingmar Elofsson.

Operation Kullen

Foto: Gunnar Gunnarson

I år är det 65 år sedan Operation Kullen genomfördes. Gunnar Gunnarson från lokalföreningen i Ängelholm deltog som "flygande fotograf" vid operationen och har nedtecknat händelsen i form av text och bilder.

Operation Kullen var Svenska Marinens största uppvisning för allmänheten i modern tid, om man tillåts att kalla 50-talet för modern tid. Övningen var egentligen en programpunkt i H 55, den stora välkända utställningen i Helsingborg sommaren 1955. Vi minns en ljuvligt varm och skön sommar, som faktiskt började samma dag som H 55.

Operation Kullen ägde rum söndagen den 24 juli med start kl 13.00. Att namnet blev Operation Kullen berodde

på, att övningen ägde rum i Skäldervikens vatten och åskådarna hade en naturlig läktare på Kullabergs nordsluttningar i närheten av Arild.

När "sjöslaget" började hade 125 000 åskådare samlats på sluttningarna. På parkeringarna i närheten beräknade man att det fanns 25 000 fordon. (Observera att detta var i 50-talets mitt. Bilen var då inte var mans egendom).

Förmodligen fanns det minst lika många åskådare på plats på Bjärhalvön på andra sidan Skälderviken.

Detta var utan tvekan den största publik, som någonsin förekommit i norvästra Skåne på en och samma dag. Frågan är, om det någonsin kommer att överträffas.

Trafiken till Kullabygden skedde i dubbla filer på anvisade vägar, bland annat från Jonstorp mot Arild och Mölle. När alla skulle hemmåt, så vändes alla skyltar. Enligt polisen gick allt bra, utan olyckor.

I Laddarp fanns en kunglig hedersläktare. Kungahuset representerades av drottning Louise. Kungen var förhindrad på grund av andra uppdrag. Landshövdingar och representanter från Skåne och Blekinge fanns på plats. Baron Gyllenstierna från Krapperups Fideikomiss, som upplåtit mark, var på plats. Marinattachéer var närvarande. Amiralerna Samuelsson och Wetter fanns i drottningens närhet.

Publiken underhålls av Kungl Flottans musikkår

HMS Tre Kronor från babords bryggvinge i kolonn med stadsjagare

Kunliga Flottans Musikkår spelade och underhöll mellan "drabbningarna".

Hela övningen leddes från kryssaren *HMS Tre Kronor*, där konteramiralen Eric af Klint höll samman trådarna. Pressofficeren kapten Roland Engdal kommenterade i högtalare, allt som hände ute på Skäldervikens vatten- spegel. Det kan nämnas, att *HMS Tre Kronor* tillsammans med systerfartyget *HMS Göta Lejon* är de största fartyg, som funnits i den svenska marinen. Jagaren *HMS Uppland* deltog också och den tillhörde då de största landskapsjagarna. (*HMS Halland* var byggd och under provtur men ännu ej levererad till marinen). Även våra stadsjagare, som på sin tid var Europas snabbaste, deltog. Vi såg *HMS Karlskrona*, *HMS Norrköping* och *HMS Malmö* samt kustjagaren *HMS Munin*.

Tio torpedbåtar, sju ubåtar, varav en, *U 3*, finns på Malmö museum, deltog också. Så gjorde även flera specialfartyg, bland annat ubåtsbärningsfartyget *HMS Belos* och ubåtsdepåfartyget *HMS Patricia*.

Alltså, det var en imponerande samling fartyg från vår svenska flotta, som deltog i denna stora uppvisning. Före och efter samlades fartygen i traktens hamnar och satte sin prägel på livet både i Helsingborg, Höganäs samt i småhamnarna på Kullakusten.

Mot slutet av det nära tre timmar långa "sjökriget" fingerades -*Man över bord*-. Just då händer det i verkligheten, en man spolas överbord från jagaren *HMS Malmö* och får räddas med helikopter. Allt gick lyckligt.

Till sist defilerade alla, nära 50-talet, deltagande fartygen på nära håll förbi åskådarplatserna. Operation Kullen var slut och alla cirka 125 000 åskådare skulle hemåt. Det tog minst fyra timmar innan sista bilen lämnade parkeringsplatserna kring Kullaberg. Många tog dessutom tåg och buss till och från Mölle.

Gunnar Gunnarson

HMS Tre Kronor. Besättningen uppställd på paradstationer.

*Torpedbåtarna
T102 Plejad,
T103 Polaris,
T104 Pollux,
T106 Riegel*

P.S. Gunnar Gunnarson var som civilist involverad i Operstion Kullen. Han var frilansande fotograf för NST (Nordvästra Skånes Tidningar). Marinen hade vid tidpunkten ännu inga egna helikoptrar. Inhyrda helikoptrar från Ostermans användes. Gunnar fotograferade och filmade från luften. Han fick dessutom åka med på bl.a. *HMS Tre Kronor*. Fototillsänd från Generalstaben gällde och varje foto skulle granskas av försvaret. Noggranna regler på vad man fick och hur man fick fotografera gällde. *Bertil Lundvall*

De som aldrig kom hem. Omkomna flygare i Flygvapnet under kalla kriget 1946 – 1989

Idealet skulle utan tvekan vara, att denna bok aldrig hade behövt skrivas. För givetvis ska det finnas en nollversion på antalet döda i flyghaverier i det svenska flygvapnet. Nu är dock verkligheten inte sådan, utan genom åren har ett stort antal dödsoffor drabbat försvarsgrenen.

Under det kalla kriget 1946 - 1989 omkom 547 besättningsmän i 390 händelser, de flesta flygförare. I boken har författarna indelat verksamheten i 3 perioder, 1946 – 1954, 1955 – 1963 och 1964 – 1989 och man kan konstatera, att antalet avlidna reducerats från 246 via 185 till 116 omkomna i den sistnämnda perioden. Det handlar självklart om en förbättrad flygsäkerhet till det faktum, att Flygvapnets organisation minskat avsevärt efter hand under hela kalla kriget. Efter 1989 har säkerheten ytterligare förbättrats och inneburit färre omkomna.

I boken beskriver författarna alla de 390 händelser, som orsakat flygpersonals död med namn, fotografi och noggrann beskrivning av händelseförloppet. Ett enda fotografi saknas. Till detta kommer en omfattande statistik kring de olika händelserna.

Två mycket intressanta avsnitt är Marianne Reuter Dahl Hernblads avsnitt om Anhöriggruppen och dels Ulla-Carin Allbäcks lilla berättelse, om hur hon som nygift flygförarhustru miste sin man, Kent Werdelin, i en olycka vid F 17 den 23 maj 1960.

Författarna Göran Jacobsson och Alf Ingesson Thor har båda en gedigen erfarenhet av det svenska flygvapnet och har lagt ned ett oerhört arbete med att ta fram denna bok. Det är, vad jag förstår, första gången man tar fram uppgifter av denna art. Besök i Krigsarkivet, genomgång av ett stort antal dagstidningar, kontakter med anhöriga m.fl. har resulterat i denna utmärkta bok, som trots sitt tråkiga budskap ändå lockar till läsning men framför allt till eftertanke.

Flygvapenchefen 1994 – 1998, generallöjtnant Kent Harrskog, skriver i bokens förord efter några rader om minnestavlan i Flygvapnets minneshall på Tre Vapen i Stockholm:

Inte många av de, som idag tillhör flygvapnet, har något minne eller någon kännedom om alla dessa personer. De finns i vårt minne som namn på en tavla och vi minns dem med respekt, men människan bakom namnet och hur denne omkom är mer eller mindre obekant.

Denna bok är unik och fyller flera funktioner. Den lyfter fram personerna bakom namnen och berättar, vad som hände enligt haveriutredningarna. Plötsligt får vi ett annat förhållande till namnen på minnestavlan. Släktingar får kännedom, om vad som hände och kanske varför. Flygvapnets personal får en länk till sina föregångare och kan jämföra med situationen idag.

Boken är mycket läsvärd och manar också till en stunds eftertanke.

Norlén&Slottner.

ISBN 978-91-88503-6t7-1

Olle Melin

Dramatiska händelser i Stockholm 1697 – 2017

Magnus Ullman heter en advokat i Stockholm, som vi sidan om sitt yrkesliv ägnat sig åt att skriva och förlägga böcker. Boken här torde vara hans trettiofemte. Det handlar om böcker i historiska ämnen och om personhistoria kring kända personer. En sak har böckerna gemensamt; de är skrivna på ett lättläst men samtidigt mycket informativt sätt. Dessutom är layouten alltid mycket stilfull och böckerna är rikt illustrerade med olika former av bildmaterial.

Ullmans trettiofemte bok har titeln *Dramatiska händelser i Stockholm 1697 – 2017* och undertiteln ger en bra översikt över innehållet, nämligen: *Om stora bränder, statskupper, kunga- och statsministermord, upplopp och kravaller, stora demonstrationer, stora olyckor och terrordåd, parader, större festarrangemang och andra större händelser under denna tid.*

Det handlar om 37 olika händelser och inleds med branden på slottet Tre Kronor år 1697 och avslutas med terrordådet på Drottninggatan 2017. Händelserna är av mycket varierande slag, men har alla på något sätt satt sin prägel på Stockholms och i vissa fall Sveriges historia. Men det är inte endast elände, som berättas om. En del mycket positiva inslag finns med. Dit räknar jag OS i Stockholm 1912, Det stora medborgartåget den 1 maj 1940 och segerfesten på Kungsgatan den 7 maj 1945.

Några händelser till Sveriges försvar finns med; fregatten *Eugenie*s storartade mottagande i Stockholm efter världsomseglingen 1851 – 1853, *Vegas* triumffärd på Stockholms ström 1880 och JAS 39-planeten som störtade under Vattenfestivalen 1993.

Boken är mycket välskriven och mycket rikt illustrerad. Den kan med fördel läsas i omgångar och ger en bra skildring till händelser, som i många fall satt prägel på livet i vår huvudstad.

Bokförlaget Magnus Ullman, Stockholm.
ISBN 978-91-983627 -6-3

Olle Melin

Kalla krigets övergivna platser (OM)

När Winston Churchill 1946 talade om, att en järnridå sänkt sig över Europa, hade fronterna dragits upp i det kalla kriget, som aldrig blev hett.

De följande drygt 40 åren rustade sig båda sidor för en eventuell väpnad konflikt, men öppet krig bröt aldrig ut. När Berlinmuren öppnades 1989 och Sovjetunionen föll samman två år senare, tog kalla kriget slut, men krigets avtryck är fortfarande påtagliga runt om i världen.

Spår av kärnvapenbunkrar, ubåtsbaser, robotsilor, flygfält med flera anläggningar finns på många platser i världen.

Boken är i första hand en bok fylld av utmärkta fotografier med kort beskrivande text och man kan konstatera, att det kalla kriget omfattade hela vår värld. Ryssland, Östeuropa och Warszawapakten, Västeuropa, Storbritannien, Amerika och Asien, Mellanöstern och Afrika får alla sitt speciella kapitel. Man häpnar, när man ser allt detta och vilka kostnader dessa objekt en gång dragit.

Tukan förlag Västra Frölunda.

ISBN 978-91-7985-227-6

Olle Melin

Ingenjörerna

Författaren till boken *Ingenjörerna*, Gunnar Wetterberg, är en välkänd profil i Sveriges Television. Han har vunnit folkets hjärta efter två segrar i *På spåret* och som ett verkligt historiskt orakel som expert i *Fråga Lund*.

Under 2020 utkom hans bok *Ingenjörerna*, som på ett strålende sätt beskriver teknikens roll i den svenska historien och där han gör kopplingar mellan teknik och den välfärd, som byggts upp under lång tid och gjort Sverige rikt.

I ett drygt 25-tal kapitel, inleder författaren ingenjörskonsten från Pyramiderna och avslutar med en titt in i framtiden och vad den kan innebära för ingenjörskonsten.

Gunnar Wetterberg skildrar den svenska ingenjörskonsten framväxt, utveckling och inflytande i hela samhället.

Inledningsvis ger författaren en sammanfattning av yrkets utveckling. Vid sekelskiftet 1900 fanns det bara ett par tusen högskoleingenjörer i Sverige. År 2018 hade det blivit en av de största och viktigaste grupperna på arbetsmarknaden. Av cirka 5 miljoner invånare mellan 25 och 64 år är mer än 370 000 ingenjörer – civilingenjörer, högskoleingenjörer och gymnasieingenjörer. Vid sekelskiftet år 1900 fanns det inga kvinnliga ingenjörer. Idag är lite mer än var femte ingenjör en kvinna.

Ett stort antal genier inom den svenska ingenjörskonsten beskrivs. För oss, som har marin anknytning, kan nämnas Erik Dahlbergh, Fredrik Henrik af Chapman, Christoffer Polhem, bröderna John och Nils Ericson, L M Ericson och många andra senare snillen.

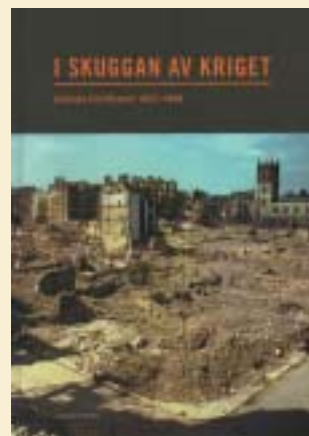
Verksamheter som elektricitet, vatten och avlopp och andra dagliga självklarheter, hade inte kommit till stånd utan duktiga ingenjörer.

Boken är synnerligen välskriven och med ett språk, som gör den lättläst och mycket intressant.

Albert Bonniers förlag.

ISBN 978-91-0-018074-4

Olle Melin

I skuggan av kriget – Svenskt Civilt försvar 1937 – 1996

Boken är från 2014, men har blivit extra aktuell i samband med den pandemi, som drabbat Sverige under våren 2020. Det har framkommit, att Totalförsvaret, där Civilförsvaret ingick, i stort sett helt avvecklats i samband med försvarsbeslutet år 2000. Under kalla kriget engagerade Civilförsvaret cirka 800 000 män och kvinnor. Under andra världskriget fanns en frivilligrörelse, som sysselsatte över 600 000 medlemmar. Boken är ett projekt, där Vilhelm Sjölin varit initiativtagare och redaktör.

Boken består av ett antal uppsatser i olika ämnen kopplade till Civilförsvarets arbetsområde. Det har tagit lång tid mellan tillkomsten av uppsatserna och bokens utgivning och under denna period har några av författarna avlidit och några var inte längre tillgängliga. Men de uppsatser, som är publicerade och välskrivna och visar med all önskvärd tydlighet vikten av ett Civilförsvar.

Några exempel på uppsatstitlar är Bombkrig och civilförsvar, Utrymning, Skyddsrumsprogrammen, Forskning, utveckling och studier m.fl. ämnen.

Boken innehåller också ett kapitel om Civilförsvaret i USA och Schweiz.

15 författare medverkar och de representerar olika kunskaper, men de har också en viss koppling till de myndigheter, som är inblandade i Civilförsvaret. Fyra av författarna har en bakgrund i Försvarsmakten.

Boken utgör en mycket intressant läsning om en verksamhet, som avvecklats, men, som fått nytt liv med tanke på de omständigheter, som nu råder i vårt land.

INSTANT BOOK.

ISBN978-91-86939-55-7

Olle Melin

Sverige under andra världskriget. Myter och legender

Sverige klarade sig från att bli anfallet eller ockuperat under andra världskriget. Våra nordiska grannländer Danmark, Norge och Finland hade inte samma tur. Men trots detta kom Sverige på ett eller annat sätt att bli indraget i den destruktiva malström, som andra världskriget var. Det gick inte att undgå krigets kaos.

Sverige var inringat av Tyskland under krigsåren. Den tyska krigsmakten kom att finnas i Norge, Danmark, Finland och Baltikum. Det svenska försvaret var eftersatt vid krigsutbrottet den 1 september 1939 och det var först från 1943, som Sverige hade tillräcklig kapacitet för att kunna försvara sig effektivt. Det blev en upprustning utan dess like under beredskapsåren och det blev grunden för det svenska totalförsvaret under kalla kriget. I början av andra världskriget förfogade Sverige endast delvis över en kvalificerad vapenindustri, främst Bofors. Förbättrad varvskapacitet och en växande flygindustri under krigsåren innebar att den svenska industrin senare under kalla kriget kunde leverera alltmer avancerad materiel.

Denna bok är en antologi av olika författare, vilka lyfter fram ett antal kända och okända aspekter, om hur Sverige drabbades under andra världskriget och svarar på en del svåra frågor.

Lars Ericson Wolke behandlar frågan: *Ville den svenska militären strida på Finlands sida under vinterkriget 1939 - 1940?*

Uppsatsen beskriver, hur flera personer i den svenska militärledningen ville gå i krig på Finlands sida under vinterkriget 1939 - 1940 och beskriver, hur de politiska och militära spänningarna i Stockholm såg ut kring frågan om ett svenskt krigsdeltagande. **Anders Frankson** lyfter i sin skrivning: *Avgjorde den svenska järnmalmens Norges öde?*

Sverige var beroende av kolimport från Tyskland och Tyskland beroende av svensk järnmalm. Storbritannien ville stoppa denna handel, men efter förhandlingar i London accepterade britterna, att malmexporten tilläts med samma exportvolym som 1938 års. Hälften av malmexporten skeppades ut ifrån Narvik och hälften från Luleå

och Oxelösund. Efter slaget om Narvik 1940 blev hamnen förstörd och volymerna ökade från östra Sverige.

Betydelsen av järnmalm som exportvara har aldrig varit större än under andra världskriget. Varken Churchill eller Hitler hade brytt sig om Norge, om det inte varit för den svenska järnmalm.

Tobias Berglund och Niclas Sennerteg utvecklar ämnet *Fanns det hemliga koncentrationsläger i Sverige?*

Den 6 juni rapporterade den tyska legationen i Stockholm till utrikesministeriet i Berlin, att Sverige hade börjat inrätta *Koncentrationsläger* - ett begrepp man i Hitler-Tyskland vid det laget var väl förtrogen med. Enligt rapporten hade nyligen två läger för *"icke önskvärda utlänningar upprättats i Långmora och i Smedsbo i södra Dalarna"*.

Frågan är, om det verkligen fanns hemliga läger i Sverige och om dessa verkligen kan kallas för koncentrationsläger. Faktum är att den från 1939 till 1946 etablerades fyra olika lägersystem i Sverige. De var militära interneringsläger, slutna och öppna läger för utlänningar och flyktingar samt utländska legationers läger för sina egna medborgare. Systemet med interneringar av utlänningar avvecklades sommaren 1946 och har inte fått någon större uppmärksamhet i samtiden, trots att de utgjorde en av mest repressiva delarna av Sveriges utlännings- och flyktingpolitik under kriget.

Gustaf von Hofsten skriver om: *Var Sverige i krig med Sovjetunionen?* där han beskriver, att Sverige under andra världskriget var inbegripen i ett veritabelt ubåtskrig med Sovjetunionen, som står utom allt tvivel. Det förnekades från officiellt sovjetiskt håll, att sovjetiska ubåtar skulle deltagit i operationer på svenskt territorialvatten eller angripit det neutrala Sveriges sjöfart på internationellt vatten. Men ovedersägliga bevis förelåg genom de fynd av torpedfragment med rysk text, som återfanns på flera vrakplatser.

Wilhelm Agrell: *Var Stockholm spionernas huvudstad, ett nordens Casablanca?* Sverige i allmänhet och Stockholm i synnerhet kom att spela en viktig roll för alla krigsförande parter underrättelseverksamhet i Nordeuropa. Huvudskälen var geografien, krigsutvecklingen och operationsmöjligheterna, det som kan sammanfattas som underrättelsegeografien.

Kent Zetterberg: *Sa Sverige nej till Tyskland och tog därmed stora krigsrisker?*

Han beskriver det läge och de strategiska fördelar Sverige hade mot Tyskland, vilka man mäterligt utnyttjade i det mycket utsatta säkerhetspolitiska läget, vi befann oss i.

Lars Gyllenhaal: *Hur många svenskar stred för Waffen-SS?*

Han behandlar påståendena om 500 svenskar i SS-uniform och att en svensk SS-löjtnant skulle deltagit på Adolf Hitlers och Eva Brauns bröllop. Detta och andra påstå-

enden beskrivs och varför svenskar i den tyska armén och US Army inte rönt stort intresse.

Lars Ericson Wolke: *Bombades Sverige under kriget?*

Han beskriver olika kränkningar och bombningar av tyska och västallierade flygplan, som inte kunde identifieras. Åren 1939 - 1945 kränktes svenskt luftrum vid 4 600 tillfällen av över 16.000 flygplan.

Anders Johansson: *Rustade Sverige i hemlighet en norsk armé?*

En "superhemlig" verksamhet som leddes av "Revolver-Harry" Söderman. En verksamhet som var ifrågasatt men sanktionerad av den svenska regeringen. Mycket intressant att få insikt i!

Samtliga artiklar är kompletterade med många tidsautentiska foton, vilket bidrar till att ge en ytterligare belysning av presentationerna. En oerhört läsvärd bok, vilken varmt rekommenderas!

Anders Frankson är redaktör för denna intressanta antologi.

Utgiven 2020 av Förlaget Lind & Co.
ISBN: 978-91-7903-245-6.

Stellan Andersson

Varvade historier och bilder från Galärvarvet under 1900-talet

Det här är en mycket märklig bok. Den saknar såväl innehållsförteckning som sidnummer. Men den erbjuder cirka 260 sidor mycket intressant läsning. Det handlar om historier och bilder från Galärvarvet, eller Stockholms örlogsvarv, som det också hette.

Här finns artiklar om organisation, om fartyg och fartygsbyggen, personliga berättelser om episoder i vardagen men framför allt ett stort antal bilder om verksamheten vid varvet.

Varvet höll till, dels på Djurgården vid Nordiska museet och dels på östra delen av Skeppsholmen och under 1900-talet kunde man också räkna in Beckholmen i varvsområdet. Avslutningen av boken handlar i mångt och mycket om flytten till Muskö 1969.

Det finns självklart också, trots underrubriken, historien om, hur svenska flottan efter 1522 etablerade sig i huvudstaden.

Men det är de personliga minnena, som

kanske lockar läsarna mest. I stort sett alla de yrkeskategorier, som fanns representerade på varvet, får egna små avsnitt. Det är nedskrivna egna minnen, det är intervjuer och mycket annat och inte mest berättelser om profiler, som haft sin utkomst på varvet. Sådana har tydligen alltid funnits på de marina varven i Stockholm och i Karlskrona.

Det är den varvshistoriska föreningen *Sällskapet Galärerna*, som givit ut boken och huvudansvarig i föreningen har varit sekreteraren Åke Nilsson. Han har åstadkommit en bok, som till största delen handlar om varvsarbetet på gräsrotsnivå, vilket är mycket ovanligt för denna typ av historiska böcker.

Sällskapet Galärerna är en aktiv, kulturell, varvshistorisk kamratförening med medlemmar, som varit civilt anställda vid någon av marinens varvs- och industrianläggningar inom Stockholms län. Föreningen bildades 2001 och medlemsantalet är cirka 120 personer. Verksamheten finansieras med medlemsavgifter och gåvor.

Tidigare marinchefen Jens Nykvist skriver i bokens förord bland annat: *Det är en intressant tanke att som marinchef ställa sig frågan, om verksamheten till sjöss och i våra skärgårdar är möjlig utan en stark och kompetent varvsresurs som stöd.*

En mycket intressant läsning utlovas.

Sällskapet Galärerna, Stockholm.

ISBN 978-91-519-0452-8

Se också särskild annons i tidningen

Olle Melin

Ockupera Åland

Den 25 oktober 2019 genomförde Flottans Män ett symposium med titeln *Åland – brygga eller barriär mellan Sverige och Finland*. Huvudtalare var Sten Ekman och hans föredragning i ämnet publicerades i tillsammans med övriga medverkandes föredragningar i ett litet häfte, som gavs ut av Flottans Män. I vår tidskrift nr 4 år 2019 finns ett omfattande referat av symposiet, signerat Stellan Andersson.

Nu har det omfattande avsnittet om Åland utkommit i en bok med titeln *Ockupera Åland*. Ja, egentligen är det två böcker i en, för förutom Sten Ekmans del, finns ett scenario signerat Tommy Jeppsson, där vi

får följa förberedelser och genomförande av en rysk ockupation av Åland och Gotland. Denna del av boken utgör en minst sagt spännande läsning och visar på författarens omfattande kunskap om den ryska försvarsmakten. När man läser detta scenario, upptäcker man, att vi ofta är närmare kriget, än vi tror.

Huvudavsnittet om Åland omfattar 15 kapitel med början på Sverige och Finlands gemensamma historia och slutar med ett kapitel om Ålands självstyrelseförvaltning. Däremellan kan man läsa om Ålands situation i Finska kriget 1808 – 1809, om Krimkriget, om en svensk expeditiönsstyrka, om Ålands eventuella återförening med Sverige, Ålandsfrågan under mellankrigstiden, Åland under andra världskriget, Åland under kalla kriget samt Östersjöområdet efter kalla kriget.

Skillnaden mot sammanställningen efter symposiet och bioken är, att i boken har författaren gått betydligt djupare i de olika avsnitten, än som var möjligt i den muntliga föredragningen.

Författaren, Sten Ekman (född 1949) är uppväxt i Kalixbygden och har haft sin dagliga gärning inom hälsovården som primärvårdschef och lasarettchef. Han har stor kunskap om försvaret och har skrivit böcker och uppsatser i olika ämnen.

Tommy Jeppsson är pensionerad överseltöjntant vid trängtrupperna och är nu bl.a. redaktör för *Kungl. Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*. Han har varit lärare i strategi vid försvarshögskolorna i Sverige, Norge och Finland.

Boken är mycket läsvärd och präglas av en utmärkt språkbehandling. Boken är rikt illustrerad och försedd med ett stort antal kartor, vilket starkt höjer läsvärdet. Boken kan varmt rekommenderas.

Boken har tillkommit med bidrag från Flottans Män.

Svenskt militärhistoriskt bibliotek.

ISBN 978-91-88885-41-8

Olle Melin

Pansarjägare till fronten.

Finska soldaters kamp mot sovjetiskt stål under vinterkriget.

Vinterkriget 1939 - 1940 karakteriserades av en stor kvantitativ ojämlikhet mellan de krigförande parterna avseende antal soldater, stridsvagnar, artilleri, stridsflygplan och örlogsfartyg. Det finska pansarvärdet var inget undantag. För att möta Stalins pansarnäve krävdes mod och användning av de vapen, som stod till buds: buntladdningar, stridsvagnsminor och molotovcocktails. De grövre och mera verksamma vapen, som stod till buds, var den inhemska framtagna Elefantbössan och rörligt fältartilleri, men det bästa vapnet, man hade till förfogande, var den svenska 37 mm pansarvärnskanonen m/38 tillverkad av Bofors. I boken skildras det finska pansarvärdet och pansarvärnssoldaternas insats under vinterkriget.

Röda armén korsade gränsen till Finland på morgonen den 30 november 1939 med fem divisioner på bred front över hela Karelska näset. Offensiven gick långsammare än beräknat beroende på finländarnas mineringar. Angriparen var överlägsen med omkring 2 000 stridsvagnar. Emot sig fick han Finlands armés skyddstrupper, vars mål var att fördröja fiendens väg till huvudmotståndslinjen. Finska armén bestod av cirka 40 egna stridsvagnar och ett fåtal pansarvärnspjäser samt buntladdningar och molotovcocktails. Sovjets ursprungsplan att Finland skulle besegras på 15 dagar, kom ordentligt på skam. Resultatet var häpnadsväckande. Röda arméns pansarstyrkor drabbades av enorma förluster.

Boken beskriver det enormt brutala kriget Finska vinterkriget blev och det mänskliga lidande, som blev följden. Finland var utelämnat utan någon större hjälp utifrån.

Efter 105 dagar av krig blev det vapenvila den 13 mars 1940 kl 11.00.

Finlands förluster blev mycket stora, cirka 10 % av sin landyta, bl.a. Karelska näset och till det stort antal stupade soldater och materiella förluster.

Författare: Timo Liikanen, löjtnant i finska försvarsmaktens reserv.

Förlag: Livonia Print, Lettland år 2016. Boken har ett stort antal foton och 12 kartor. ISBN: 978-91-88053-17-6.

Stellan Andersson

Evighetsmaskin?

Den gamle flaggskepparen hade efter pensioneringen fått en liten arvodesbefattning på varvet, där han förestod ett vedsågarelag som med hjälp av en vedeldad lokomobil svarade för Ekipagets vedåtgång. Sysslan var behaglig och lagom ansträngande och åtminstone ha två man under sig att ryta åt och befalla i arbetet hjälpte till att hålla självkänslan uppe. Varje månad lämnade så flaggskepparen in en redogörelse för det anförtrodda uppdraget med tydliga ekonomiska kalkyler och debet och kredit, precis som hans företrädare i ämbetet tidigare gjort. Så gick det hela lugnt i flera år.

Men så en vacker dag fick en av statsrevisorerna fatt i de där ekonomiska rapporterna och snart nog kom han underfund med att den där vedsågningen, den var nog ett ganska dyrt kapitel. För att få klarhet i problemet hur man här skulle kunna göra en fin besparing beslöt vederbörande att på ort och ställe göra en undersökning. Han kom alltså en vacker dag fram till det gamla idylliska skjulet, där lokomobilen tuffade och sågade och flaggskepparen kommenderade sina båda handräckningar. Revisorn presenterade sig och förklarade, vad han ville nå fram till genom besöket och flaggskepparen svarade begrundande sitt *jau-hau-si, fråuga han baura, såu skau jau nog svaura!*

Och så utspann sig följande samtal:

- *Nå flaggskepparen, hur lång tid tar det med den där maskinen att såga en famn ved?*
- *Jau-hau-si! Deit beror sej allt påu deit si!*
- *Vad kan det väl bero sig på?*
- *Jo-ho-si. Deit beror sej påu, vaud deit ei för ein famn, si! Om deit er ein vaunli famn eller ein stor-famn.*
- *Jaså. Nå, om vi antar, att det är en vanlig famn. Hur lång tid tar det då?*
- *Jau-hau-si! Deit beror allt påu deit si!*
- *Men vad kan det bero sig på. Om det är en vanlig famn ved?*
- *Jo-ho-si. Deit beror påu, om deit är bjyrkeveid eller grauneveid.*
- *Nåja! Vi antar då, att det är en vanlig famn björkved. Hur lång tid tar det då att såga upp den?*
- *Jau-hau-si! Deit beror allt påu deit si!*
- *Ja, men vad kan det väl bero sig på. En vanlig famn björkved alltså?*
- *Jo-ho-si! Deit beror sig påu om dein skau såugas på itt eller tvåu stiellen!*
- *Jaha. Vi säger då en vanlig famn björkved, som ska sågas på två ställen, för det är väl det vanligaste?*
- *Jau-hau-si! Deit beror sej allt påu deit, si!*
- *Vad i hela fridens namn kan det väl nu bero sig på?*

- *Jau-ho-si!. Deit beror sig påu, si, om jaug haur tvåu eller trei man ge hannräckning.*
- *Enligt rapporterna brukar ju flaggskepparen ha två man till hjälp. Hur lång tid tar det alltså att såga en vanlig famn björkved på två ställen och med två man till handräckning?*
- *Jau-hau-si! Deit beror sej allt påu deit, si!*
- *Vad är det väl nu, som beror sig på?*
- *Jo, ho, si! Deit kan bero sej påu, si, om han är staplad här veid lokomobilen eller där botta unner skjulet.*
- *Vi antar att den ligger här vid maskinen. Och är staplad. Och är vanlig björkved. En vanlig famn. Som ska sågas på två ställen. Och med två man till hjälp. Hur lång tid tar det?*
- *Jau-hau-si. Deit beror se allt påu deit si!*
- *Nu kan det väl inte bero sej på något mera. Hur lång tid alltså?*
- *Jo-ho-si! Deit beror sej allt påu deit, si! Om deit är vanlit folk till hannräckningen eller om det är beväringar.*
- *Ah! Det är vanligt folk. En vanlig famn. Vanlig björkved. Två ställen. Två handräckningar. Hur lång tid?*
- *Jau-hau-si! Deit haur jaug egentligen inte kontrollereat, si. Mein er deit en vaunli famn auv bjyrke, som skau såugas påu tvåu stillen meid hjälp auv tvåu man vaunlit folk te hannräckning, då brukar deit gåu såu fort, såu vi kan hoålla jämn fyr onner pannan påu den där jekla lokomobilen, som vi såugar meid...*

Vedupplag på Ekipaget

Marinen 500 år

Enligt skrivelse från riksförbundet får FM lokalföreningar möjlighet att medverka i den kommande boken "Marinen 500 år".

Här nedan ett förslag från Flottans Män i Varberg

En solrik junidag år 1988 är och förblir en minnesrik dag för Flottans Män i Varberg.

För att inviga utställningen "Christian IV – Kung och byggherre på Varbergs Slott och fästning" anländer Drottning Margarethe och Prins Henrik till Varberg med den kungliga lustjakten *Dannebrogen* – eskorterad av det marina skolskeppet *Möen*.

På kajen hälsas fartygen välkomna med danska och svenska flaggor, av medlemmar i marinföreningarna Grenå och Ebeltoft jämte Flottans Män i Varberg.

Carl-Anders Lundgren, dansk konsul i Varberg tillika

mångårig medlem i Flottans Män, hälsar de kungliga med uppvaktning välkomna till en "glittrande danskstad".

Efter den högtidliga invigningen besöker det kungliga sällskapet bland annat en av fästningens bastioner, från vilken en spiralgång leder till ett lägre beläget kanonrum. Eftersom spiralgången saknar trappor och delvis är ojämn och hal, håller drottningen ett stadigt tag i konsulns arm.

En episod: Utan några tillbud i spiralgången väcker ett mindre sidoutrymme vid kanonrummet drottningens intresse. Med ett fast grepp om min arm, går drottningen in där, berättar Carl-Anders Lundgren och säger med ett leende, att det blev en munter uppståndelse bland de övriga, när drottningen tillsammans med mig försvann in i det dunkla sidorummet.

Efter den lyckade invigningen och visningen på fästningen bjöd Varbergs kommun på middag uppe på Borggården.

Samtidigt blev vännerna från Grenå och Ebeltoft, jämte besättningsmedlemmar i *Dannebrogen* och *Möen* bjudna på öl och smörgås i Flottans Mäns marinstuga.

Det var en lyckad dag berättar konsul Carl-Anders Lundgren och skriver i sin bok, *I murgrönans svalkande skugga*: "När *Dannebrogen* lämnar Varberg, står Drottning Margarethe och Prins Henrik på styrhyttens tak och vinkar tills fästningen hade passerats. De danska flaggorna vajade och fästningens salutkanoner dundrade".

Per Callenberg

Dannebrogen

Ombord på Skeppsgossebriggen Falken 1905

Den här bilden köpte jag på Tradera för 1 krona. Den var inramad så med frakten så kostade den 85 kronor.

Jag köpte den därför, att jag hittade min morfar i den övre raden som nr 4. Texten finns på baksidan av bilden.

Morfar hette Arvid Svensson och var Skeppsgosse 1902 - 1905. Hans öknamn under kårtiden var "Hijje" och han pensionerades som flaggstyrman och var då funktionär för Flottans Handbollslag i Stockholm. Jag antar, att sannolikheten för att hitta en nära släkting på det här sättet, är i det närmaste obefintlig.

Christer Warfvinge

Marinen 500 år 2022

Jag heter Johan Melin och är örlogskapten. Min bakgrund är KA-officer och verkade vid KA2 mellan 1987 - 2000. Jag arbetade sedan under 18 år som gymnasiektör för att från och med 1 juli 2020 åter ta anställning vid Försvarsmakten och 3.sjöstridsflottiljen.

Från och med 1 januari 2021 tar jag över stafettpippen från örlogskapten Per-Erik Nyström, 1.ubflottiljen, som huvudprojektledare för firandet av Marinen 500 år, ett hedersuppdrag, som jag avser förvalta efter bästa förmåga. Det är en grannlaga uppgift, som jag med stor ödmjukhet tar mig an.

Ni når mig (fr.o.m. 1 jan 2021) via funktionsbrevlådan

marinen2022@mil.se

alternativt 0731-505711

Foto Jimmie Adamsson

Resan mot en klimatneutral färjetrafik till och från Gotland

Systemfartygen M/S Visborg och M/S Gotland är startskottet för ett mindre klimatavtryck när du reser med färjan till och från Gotland. Fartygen drivs med flytande naturgas – även kallat LNG – vilket minskar koldioxidutsläppen med 20 % och utsläppen av svavel med 99 %.

Vi vill vidareutveckla Gotlandstrafiken – förenligt med de krav och förväntningar som ställs på miljö, restid och kapacitet – och på sikt skapa en klimatneutral färjetrafik till och från Gotland.

REDERI AB GOTLAND

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

God Jul
och
Gott Nytt År

.... önskar redaktionen!
Olle och Dag

Sällskapet Galärerna
Varvshistorisk förening

Sällskapet Galärernas bok i Nyutgåva!

"Varvade historier och bilder från Galärvarvet under 1900-talet"

Beställ boken via www.galarerna/kontakt.se. Pris 380: -. inkl. frakt, eller välj
avhämtning, enl. överenskommelse. Pris 300: -. Betala till Plus Giro: 17 82 37 - 4.
Märk med "Boken", ditt namn och din adress.

Från ”Teaterkungen” till Flottans Mäns Höge Beskyddare

Varför Karl XIV Johan står staty i Örebro.

Historien som föregick, samt en kortfattad historik över den innevarande Bernadotteska eran.

Holstein-Gottorpska ätten

Gustav III var son till kung Adolf Fredrik och tillhörde ätten Holstein-Gottorp, som hade direkt koppling till Vasaätten. Han var Sveriges kung från 1771 till 1792, då han vid 46 års ålder och efter en trolig konspiration, blev mördad av en attentatsman på Kungliga Operan. Den blott 13 år gamla kronprinsen fick då ärva tronen som kung Gustav IV Adolf och fram till 1796 var farbrodern hertig Karl, förmyndare och företrädare i regeringen.

Som regent kom den unge kungen efterhand att göra sig alltmer obekväm hos de styrande och detta ledde till, att han i maj 1809 blev avsatt och senare på året förvisad ur landet. Familjen flyttade då till Baden i nuvarande Tyskland, där hans gemål hade sina anor. Själv valde han ganska snart att separera och leva ett kringflackande liv som greven av Gottorp och senare som överste Gustafsson. Han avled 1837 i Schweiz, 58 år gammal. Även äldste sonen och tidigare kronprinsen fick leva sitt liv i exil som prins Gustav av Wasa.

Hertig Karl blev nu kung Karl XIII och eftersom kungaparets ende son avlidit som spädbarn, saknade landet en tronarvinge. Det problemet löste den lite drygt 60-åriga kungen genom att adoptera den danske prinsen Christian August, ett tilltag som öppet ogillades av de så kallade gustavianerna. Denna kronprins, som anammat det mer svenskklingande namnet Karl August, avled dock hastigt några månader senare, efter att han under en ritt på Kvidinge hed i Skåne, drabbats av slaganfall och fallit av hästen.

Urtima riksmöten i Örebro

Ny tronföljare måste utses och för detta kallades det i juli 1810 till urtima riksdag i Örebro, där valet var tänkt att i huvudsak stå mellan två kända falanger. På ena sidan stod kungen och hans anhängare, vars kandidat var den omkomne kronprinsens äldre broder Christian Fredrik. Den andra falangen var gustavianerna, som ansåg den landsförvisade kungasonen Gustav, vara rättmätig arvtagare till tronen och hävdade att han skulle hämtas hem från sin landsflykt.

Av betydelse i sammanhanget var, att gustavianerna så sent som månaden innan hade drabbats av en förödande katastrof, när deras starke man, riksmarskalk Axel von Fersen, blev mördad av en mobb. Detta skedde i samband med, att den 55-åriga riksmarskalken deltog med sin vagn i den kortege, som var på väg att föra den avlidne kronprinsen till Stockholms slott.

Den onyktra folkhopen var uppretad av ett rykte, som påstod, att von Fersen skulle ha förgiftat den av honom och hans gelikar önskade tronföljaren. Kungen var sannolikt medveten om, hur det faktiskt förhöll sig, men hade andra skäl att gärna se den starke och stilige gustavianen ur vägen, vilket av Fersenanhängarna ansågs vara förklaring till hans något märkliga underlåtenhet att stoppa den grymma lynchningen. I avsaknad av von Fersen var gustavianerna ett klart försvagat parti inför det stundande kronprinsvalet.

Utöver dessa falanger fanns det många bland yngre adelsmän och militärer, som såg upp till Napoleon och

Gustav III

Karl XIV Johan framför Örebro slott

helst ville se den typen av ledare i landet. En av dessa var Carl Otto Mörner, som i Frankrike och på eget bevåg hade inlett förhandlingar med ett par tänkbara kronprins-kandidater och även sökt Napoleons godkännande. Resultatet blev att fältmarskalken Jean Baptiste Bernadotte antog erbjudandet att kandidera som svensk tronföljare.

Detta var hos övriga aktörer i hög grad ovälkommet och då inte minst i kungakretsen, som tydligt visade sitt missnöje med den unge friherrens självsvåldiga agerande. Man såg dessutom till, att Mörner blev förhindrad att närvara vid riksmötet, där hans förslag inte helt oväntat blev bemött med mycket stor skepsis.

En betydande attitydförändring kunde dock noteras, efter att en av Bernadotte ditsänd talesman hade presenterat kandidaturens totala innebörd, som visade sig omfatta såväl personliga som rent kommersiella åtaganden. Att anta den protestantiska trosriktningen och tillföra riksgälden åtta miljoner franc, är ett par exempel på dessa utfästelser. Av stor vikt var även att Napoleon påstods stå bakom nomineringen.

Det hela slutade med att 47-årige Jean Baptiste Bernadotte, den 21 augusti av riksdagen valdes till Sveriges kronprins och därmed blev formellt adopterad av kungen. När han anlände som svensk tronarvinge, tog han namnet Karl Johan och kom snart att överta mycket av den åldrade kungens plikter och ledarskap.

Betingat av krigshot var det 1812 återigen dags för urtima riksdag i Örebro, som den här gången valts av säkerhetsskäl. Här mötte kronprinsen riksständernas företrädare för första gången och höll då ett tal på svenska. Denna debut liksom dramatiken när han valdes till svensk tronföljare, utspelade sig i Sankt Nicolai, som var stadens enda kyrka och utgjorde plenisal vid båda dessa extra riksmöten.

Unionen

Den svensk-norska unionen hade sitt ursprung i en fredsuppgörelse 1814, men kunde först efter en kortvarig militär aktion med kronprins Karl Johan som härförare, stadfästas några månader senare det året. Sveriges kung Karl XIII, blev då den förste att vara de båda ländernas gemensamma monark och när unionen upplöstes 1905, innebar det, att dåvarande kung Oscar II, kom att bli den siste av totalt fem unionskungar. Han fick då byta sitt valspråk "Brödrafolkens väl" till "Sveriges väl".

Kungahuset Bernadotte

Efter att Karl XIII avlidit 1818, kröntes Bernadotte till kung Karl XIV Johan. Nittonårige och ende sonen Oscar kunde nu, enligt den av 1810 års riksdag antagna successionsordningen, titulera sig kronprins och vid kungens fränfalle 1844, övertog han tronen som kung Oscar I.

Av hans fyra söner, tillträdde den äldste som kung Karl XV efter faderns död 1859. Det kungaparets ende son och arvprins fick bara leva lite mer än ett år och kungens äldste broder, känd som sångarprinsen Gustaf, dog ogift vid 25 års ålder.

Sammantaget innebar detta, att tredje brodern Oscar, var närmaste arvtagare till tronen, när Karl XV avled 1872, endast 46 år gammal. Han kröntes då vid 43 års ålder till kung Oscar II och kom vid sitt fränfalle 1907 att efterträdas av den 49-årige kronprinsen Gustaf. Som kung Gustaf V, blev han den förste av svenska monarker att avstå från kröning.

När Gustaf V som kronprins gifte sig med den tyska Victoria av Baden, innebar det en något anmärkningsvärd koppling, eftersom hon var barnbarn till den avsatte kungens ena dotter. Med henne och kungaparets äldste son och tronföljare Gustaf Adolf, kom således tidigare kungaättens anor att återintroduceras och föras vidare i det svenska kungahuset.

Även den utvisade Gustav IV Adolfs tilltufsade anseende fick i det sammanhanget lite av en upprättelse, när hans och några av familjens kvarlevor hämtades hem från Tyskland till Riddarholmskyrkan i Stockholm.

Gustaf V avled 1950 och efterträddes då av den nämnde och nu 68-årige kronprinsen, som kung Gustaf VI Adolf. Hans arvprins, som även han hette Gustaf Adolf, hade tre år tidigare omkommit i en flygolycka, varför prinsens fyraårige son Carl Gustaf, nu blev landets kronprins. Han kom att överta tronen efter sin farfar, som avled 1973 och blev då som 27-åring kung Carl XVI Gustaf.

Bosse från Kolmården

SÖK UNDERSTÖD ELLER STIPENDIUM HOS SJÖOFFICERARNAS ENSKILDA UNDERSTÖDSFOND!

Vilka kan söka?

Sjöofficerare, medlemmar i sjöofficerssällskapen i Stockholm, Karlskrona och Göteborg samt änkor och barn till sjöofficerare och till medlemmar i ovan nämnda sällskap.

Hur söker man?

Ansökan skickas per post till följande adress:

SEU

Sjöofficerarnas Enskilda Understödsfond

c/o Drottning Victorias Örlogshem

Teatergatan 3

111 48 STOCKHOLM

För vad kan man söka ?

Stiftelsens ändamål är i första hand att hjälpa änkor och barn till avlidna sjöofficerare och medlemmar som är i behov av ekonomiskt stöd och underhåll.

I andra hand så kan sjöofficerare och medlemmar i sällskapen söka stöd för tillfälliga ekonomiska trångmål.

I tredje hand så kan man söka stipendier för studier och skola vid läroanstalt såväl i Sverige som utomlands.

Förfrågningar görs med e-post till kansli@soss.se

Observera att ansökan måste skickas per reguljärpост för att vara giltig!

Ansökningsformulär finns på hemsidan www.soss.se under fliken medlem och sök stipendier, SEU.

Ansökningar hanteras under hela året.

VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN!

Lokalföreningarna informerar

Region Mitt

Gotland

INSTÄLLT, INSTÄLLT, INSTÄLLT tv!

Detta budskap har föreningens medlemmar mött under hela våren och sommaren.

Men äntligen. Tack Göran Kronquist och Lars Danielson, som träffades vid Lars Danielsons vernissage i Ljugarn under sommaren. Göran kom med en idé och Lars D nappade och påbörjade planering. Många är vi, som längtat efter kamratträffarna. Ett utebesök bokades upp vid Gotlands fiskerimuseum Kovik med guidning av dåvarande museichefen vid Gotlands museum och idag ordförande vid museet i Kovik, Lars Sjösvärd. Kallelse annonserades i lokaltidningarna samt skickades ut till medlemmarna. Med hänvisning till FHM rekommendationer avseende covid-19 fick var och en anvisning att själv ta sig till Kovik medförande kaffekorg och lämpligt underlag att sitta på.

Vädret visade sig på morgonen den 3 september kunna vara lite osäkert mot eftermiddagen, men beslutet blev vi kör och det ångrade ingen av de 14 medlemmar, som infunnit sig. Solen sken från en skön blå himmel över Kovik. Lars Sjösvärd hälsade oss välkomna till museet där bl.a. Erik Olsson i Sanda varit en tongivande medlem. Intressanta miljöer och berättelser om fiskeriverksamheten på Gotland i allmänhet och Kovik i synnerhet fick vi oss till livs. Ett intressant besök vid kapellet avslutade guidningen, varefter kaffestunden lät sig väl smaka. Kamratskap när den är som bäst fick vi åter alla känna av. Stort tack till Lars Sjösvärd och fiskerimuseet i Kovik! Resten förutom jullunchen den 5 december beslutade styrelsen ställa in. Tyvärr räckte beslutet inte längre än till början av november, då styrelsen tvingades ta ett nytt beslut att återigen pausa/ställa in. Sålunda ställdes jullunchen den 5 december in.

Haninge

Coronan angriper på djupet varför fördröjningsstrid gäller tills övergång till avvärjningsstrid kan ske med stöd av efterlängtat vaccin. D.v.s. Lof Haninge ligger lågt.

Vår huvudverksamhet har baserats på moderna: månatliga pubaftnar, simning i veckorna och bowling för de hugade. På pubaftnarna kan vi inte följa A. Tegnells råd, varför dessa har utgått. Simning kan partiellt genomföras för dem som inte tillhör någon riskgrupp och bowlingen utgick,

när bowlinghallen revs. Lof Nynäshamn har erbjudit de banlösa att spela tillsammans dem i Nynäshamn – Heder till kamraterna i Nynäshamn. Det finns också i detta sammanhang anledning att rikta ett stort tack till Jan H Abrahamsson, som tillsammans med nu bortgångne Sven Loman, ansvarat för bowlingen i Lof Haninge under de senaste 15 åren.

Stabschefen vid Amf 1. har meddelat, att kriget kräver vår föreningslokal, d.v.s. för-

svarspropositionens glädjande innehåll, med krav på utökad utbildning av såväl värnpliktiga som fast anställd personal, medför, att vi måste lämna vår lokal. BÖS/Amf 1. har sedan lokalföreningens tillkomst välvilligt tillsett, att vi och våra vänner i KA/Amf kamratföreningar fått disponera lämpliga lokaler. Nu får vi leva i kappsäck, till läget stabiliserar sig, men vi är lovade ny lokal, så snart det låter sig göras.

Kovik 2020

Om våren 2021 vet vi idag inget, men vi planerar optimistiskt för eventuella ärtmiddagar med programinslag sista torsdagen i januari, mars och april plus årsmöte med lunch lördagen den 27 februari. Vi planerar också en utflykt till ett maritimt besöksmål med egen kaffekorg, så att vi kan mötas i gemenskap oberoende pandemin. Hav förtröstan!

Vi alla på ön önskar alla kamrater på fastlandet en God Jul och ett Gott Nytt År 2021.

PS. Ha en skön coronasäker juletid tillsammans med era nära och kära. Håll i och håll ut. DS

Lars Ellebring

Foto Lars Ellebring

Ändring av datum för bidrag till Lokalföreningarna

Då traditionen är, att lokalföreningarnas bidrag placeras regionsvis, måste vi först få in alla bidrag, innan det arbetet kan påbörjas. Övriga arbetet underlättas, om vi först kan vara klara med lokalföreningarna, som får det antal sidor med text och bilder som erfordras. Då antalet sidor måste vara delbart med fyra, blir det lättare att anpassa layouten för övriga bidrag.

I fortsättningen vill vi ha in bidragen från lokalföreningarna senast fem dagar före angivet manusstopp.

Hälsningar Redaktionen

Styrelsen låter meddela, att årets veteranmiddag kommer att genomföras tillsammans med nästa års veteraner, när stridsläget så tillåter. Även årets årsmöte planeras att genomföras nästa år.

Julen närmar sig. Att uppmana medlemmarna i en kamratförening att uppmärksamma de sina torde vara överflödigt. Lof Haninge önskar härmed alla kamrater i FM en God Jul och ett Gott Nytt År.

Vid tangenterna
Christer Widgren

Efter gym, bastu och simning smakar en kopp kaffe i vår f.d. lokal på Berga

Norrtälje

Likt historien om Mäster Skräddare så bidde det ingen rock utan bara en tumme.

Hela världen drabbades av pandemin så ock alla kamratföreningar – så klart. För Norrtäljeföreningen började året lovande med fullspäckt program för våra torsdagsluncher. Det var intressanta föredrag, som drog stor publik med våra mått mätt. Christer Hägg satte rekord. Men lokalen fylldes också vid egna medlemmars berättelser. Som den om resan med Sibiriska järnvägen, vilken sedan ökades till en jorden runt resa. Jöran Westling gav oss en detaljerad inblick i, hur astronomisk navigering och positionsbestämning går till.

Så blev vi då överfallna av den osynliga fienden Corona. Ärtluncherna fr.o.m. 19 mars ställdes in och vi uppmanade medlemmarna att hålla avstånd och tvätta händerna. Femkampen vi skulle arrangera, skjuter vi på till nästa år. Vårt årsmöte sköt vi fram till mitten av september.

Under sommaren har styrelsen sammanträtt ett par gånger sittande i spridda stolar på föreningshusets gårdsplan.

Vad gäller det uppskjutna årsmötet riktar de vi in oss efter Riksårsmötet. Det ställdes in, så gjorde också vårt. Vi kommunicerade till medlemmarna att styrelsens mandat förlängs ett år till av förklarliga skäl och alla syntes nöjda med det.

Sakta framåt

Vi kände att den sociala samvaron varje torsdag till årtsoppan betyder mycket. Kunde vi ha någon aktivitet utan att utsätta deltagarna för risk?

Det landade i att något utomhusarrangemang borde man kunna ordna med tillräcklig social distans. Lämpligt kunde då vara att

genomföra det tidigare inställda besöket på Galärvarvet på Djurgården. Men att åka buss från Norrtälje gick ju inte, så alla fick ta sig själva till träffpunkten vid Djurgårdsbrons landfäste. Den 10 september samlades 14 entusiaster till lunch innan vandringen. Lennart Bresell, som tidigt erbjudit sig som guide, berättade hur Galärvarvet hade sett ut i sina glans dagar. Det fanns då 30 galärskjul mot Skeppsholmsidan men dessutom ett trettiotal olika byggnader för kanonslupar och verkstäder, som vette mot Strandvägen. Endast två av galärskjulen finns kvar, varav det ena inrymmer Spritmuseet. Den stora dockan från 1879 är nu sammanbyggd med Vasamuseet.

Via Estonias minnesplats, med alla namn på de 852 omkomna, kom vi in på den mycket intressanta Galärkyrkogården med gravar från både historisk tid och nutid.

Efter rundvandringen på Djurgårdsvarvet på Beckholmen tackades guiden med kravodlade höstprimörer från Roslagen.

Norrtäljeföreningen äger det stora stockankaret som ligger utanför Norrtälje kyrka. En tradition är att samlas på hösten för att hedra de sjömän, som aldrig återvände från havet. Den 24 september ledde vår medlem Per Rydberg en einstämmd minnesstund med psalmsång invid vårt vackra ankare.

Bricklunch

Vi tänkte vidare, hur man skulle kunna återuppta ärtluncherna på ett säkert sätt. Genom att ta bort varannan stol, sicksack fick vi en acceptabel bordsplacering. I köket avdelades en kallskänka, som gjorde i ordning brickor med bröd, ost och smör, bestick och kaffekopp. Den vikarierande kocken ansvarade för att årtsoppan tillagades och ställdes på brickan. Dessförinnan hade mässkal-

le arrangerat sittplatserna och burit ut dryck och tillbehör. Rummet rymmer max 12 personer, men vid flera klarar vi 15 till efter ommöblering i ett angränsande rum.

Vår ordinarie kock, Göran Hagström, med bakgrund från både ubåt och *Göta Lejon*, är nog med riskbedömning för coronan. Han lagar därför soppan hemma i köket på Blidö och Hans skicklighet att hantera de utsökta råvarorna garanterar lika god soppa varje gång.

Svalbard

Hur lösa i dessa restriktionstider att kunna hålla våra uppskattade föredrag? Med förhandling kan vi tillfälligt låna Handelshögskolans lokaler med alla faciliteter på gamla Lv3.

En specialresa till Svalbard för Norden-skiölds släktingar kunde vår medlem Johnny Simonsson med fru Anne-Louise, född Nordenskiöld, delta i. Med bilder fick vi vara med om kalvande glaciärer, valrossar och isbjörnar. Naturligtvis fick vi också se Sverigehuset, som Nordenskiöld byggde för övervintring. Den tragiska Andréexpeditionen med luftballongen Örnen utgick ju också härifrån.

Nautilus under Nordpolen och atom-drift

Vid Nordpolen går det inte att navigera på vanligt sätt. Söder ligger ju åt alla håll. Kjell Södergren berättade, att man löst problemet genom att lägga ut en parallellgrad utgående från 0-meridianen över området.

Nautilus hade inverterade ekolod, som mätte avståndet uppåt till isen och ett som mätte nedåt mot botten. Vi fick lära oss, vad som skiljer mellan atomreaktorer från ASEA respektive Westinghouse och skill-

naden mellan klyvbara isotoper för plutonium Pu239 samt uran U235 och U238 samt att värmen i reaktorn alstrar ånga och det är den som driver turbinerna. Hela 60% av värmen spolas ut med kylvattnet. Någon tyckte, att *Nautilus* egentligen är en ångbåt, eftersom det är ångan, som sätter fart!

Stopp igen

En ny anfallsvåg gör att vi måste retirera igen. I ren självbevaringsdrift rekommenderas alla våra medlemmar att vara noga med att hålla avstånd och att tvätta händerna.

Vi har många intressanta föredrag, som väntar: Falklandskriget, Hur går det till att utse nobelpristagare i fysik, USA:s Great White Fleet samt Desertstorm. Så fort det läget ljusnar, ligger Norrtäljeföreningen i startgroparna.

Göran Hedberg

Kjell Södergren berättar

Nynäshamn

Aktiviteterna i vår förening i Nynäshamn har det senaste halvåret legat mycket lågt. Coronapandemin har tagit hårt hos oss också. Våra kära soppkvällar sista torsdagen varje månad har blivit inställda och vi ser redan nu, att det kommer att förbli så även en tid in i nästa år.

Vi lyckades dock genomföra en "coronapassad" kräftska i mitten av augusti. Vi trodde att några få av våra medlemmar kunde komma, men till vår förvåning slöt 21 medlemmar upp ute vid vår Marinstuga på Muskö i den sköna augustisolen. Bord och stolar stod uppställda ute på gården med vita dukar och passande kräftskaattiraller. Hela upplägget i den gröna omgivningen liknade en spansk restaurang. Festen genomfördes perfekt, kräftorna var utmärkt, vi höll rätt avstånd mellan oss, besök i baren gjordes enskilt men ofta, händerna tvättades med utlämnade hygienservetter, så att inte alla gick in i tvättrummet. Det blev En minnesvärd och trevlig fest med Flottans Män ute på Muskö.

Planerad glöggmingel i december och vår traditionella LilleJul fick vi ställa in. Aktivitetsplaneringen inför nästa år känns tung just nu.

Vi genomför dock våra styrelsemöten i vår Marinstuga första tisdagen varje månad. Vi har visserligen inte alltför tunga ärenden att besluta om, men det är viktigt för oss att träffas och prata med varandra. Vi försöker att hålla kontakt med våra medlemmar på olika sätt och information med månadsbrev sänds ut, där vi informerar om läget.

Positiva händelser förekommer även naturligtvis. Vi får en del nya medlemmar, vi har fått en duktig donation till kassan från en av våra äldre medlemmar med hälsningen "Till våra medlemmars bästa", vår Marin-

stuga nyttjas av våra medlemmar både för några timmars fikastunder och för övernattnings och vila.

Taket på vår Marinstuga läckte in vatten, så i juni reparerades taket av våra egna duktiga medlemmar, som trots stela leder raskt rörde sig uppe på taket. Har man ankare i mössan, klarar man allt!

Vi lever på hoppet och ser fram emot nästa år, då vi i alla fall kommer att planera in olika aktiviteter för medlemmarna. Allt hänger ju på hur pandemin utvecklas – förhoppningsvis åt det positiva hållet.

Kjell Johansen

Stockholm

I FM Stockholm kunde vi äntligen genomföra vårt årsmöte torsdagen den 15 oktober 2020. Vi kombinerade mötet med den traditionella ärtmiddagen. Deltagarantalet var endast 25 personer med anledning av pandemin. Vi höll till i Sjöfartshuset på Skeppsbron, där personalen hade ordnat så, att både mötet och middagen ägde rum på samma plats med luft mellan stolarna.

Ordförande Örjan Sterner hälsade alla välkomna till årsmötet och dagen till ära hade vi vår hedersordförande, flottiljämral Jonas Wikström, på plats. Han informerade kort om aktuella händelser och riksdagens planer för Forsvarsmakten.

Ett ljus tändes och vi genomförde parentation till minne av de kamrater, som lämnat oss under år 2019. Vår kaplan Carl-Olof Berglund anförde en betraktelse över hur människors beteende förändrats under rådande restriktioner. Han gav exempel på, hur numera små händelser kunde påverka positivt efter en lång isolering. Därefter läste han Välsignelsen över oss, som hade samlat denna dag.

Sedvanliga årsmötesförhandlingar fördes med redovisning av verksamheten och därefter stod personval på dagordningen. Styrelsen i FM Stockholm konstituerade sig på följande sätt.

Örjan Sterner, ordförande, Krister Hansén, skattmästare. Ordinarie ledamöter är Birgitta Nordenbris, Sven Sahlsten, Lennart Bresell, Fredrik Scholander, Lars-Göran Gahmberg, Leif Lindberg. Till nya suppleanter valdes Thomas Svensson och Per Erik Tibblin. Många av styrelseledamöterna är också kontaktpersoner i olika kommittéer med marin anknytning.

Därefter serverades silltallrik, ärtsoppa och pannkakor, som sköljdes ner med valda drycker. Några sånger blev det också, som brukligt är. Vi hoppas att alla närvarande var nöjda med att komma ut och träffa sina kamrater denna afton.

Birgitta Nordenbris

Södertälje

Hösten har nu kommit långt på väg. De riktigt röda färgerna uteblev i år. Det blev gult och det blev lejonbrunt, som om också naturen spelade oss ett spratt, det här året. År 2020 kommer nog de flesta av oss att minnas som Coronaåret, året då vi skulle hålla avstånd, tvätta händerna och sprita oss och inte ens få några kramar.

Ute på vår klubbholme Notholmen blev det ett väldigt annorlunda år. Den påbörjade planeringen inför jubileumsfesten, som skulle hållas i samband med sillfrukosten, ställdes självklart in.

Sillfrukosten i mitten av juni blev istället en måltid med avstånd. De medlemmar med familjer, som sökte sig till Notholmen, skapade små viruskyddade öar av sillbord. Många av våra medlemmar tillhör ju gruppen 70+ och s.k. riskgrupper, vilket förstas satte sin prägel på de flesta.

Före sillfrukosten hölls ett medlemsmöte och det soliga och varma vädret gjorde, att vi med behörigt avstånd kunde spridas oss, ett 40-tal, på gräsyten vid sidan om dansbanan.

Klubbens styrelsegrupp var minimerad till ett fåtal ledamöter, men vår kassör, Christer Norman, tog redigt tag i mötesklubban och lotsade oss igenom de frågor, som uppkommit. En viktig fråga för oss alla var att finna lösningar på, hur vi skulle säkra vår udde, som de senaste åren mer och mer eroderat. Det var en nödvändighet att få igång arbetet och medlemmen Reine Andersson tog på sig uppdraget att starta upp projektet "rädda udden".

Klubbmötet kunde även välkomna en ny medlem, Dan Yderström, en "äkta" f.d. flottist med rötter från Sjökrigsskolan.

Midsommarfirandet en vecka senare ställdes in, likaså kräftskivan i augusti.

Trots detta sökte sig ändå många medlemmar ut till vår kära klubbholme under sommarmånaderna. Vi skulle ju vara ute i friska luften och sol och bad främjade hälsan.

En sommar utan stora fester blev istället ett år av småpysslande. Hamnfogden Henrik Mankefors drog igång ett snickeriarbete, vilket

Coronasittning

resulterade i nya bord och sittbänkar i Lelles hörna. Där kunde medlemmar nu sitta med behörigt avstånd till varandra.

Det tunga jobbet med förstärkning av Udden krävde starka armar. De tunga stockarna och slipers borta i södra änden av ön skulle transporteras till norra delen. Det utlystes i slutet av sommaren en arbetshelg, vilket ledde till, att en ordentlig grupp människor, kom ut till Notholmen. Många ynglingar och några äldre kämpade tillsammans under många timmar. Resultatet blev en sarg av slipers, som sannolikt kommer att skydda uddkanten från grov sjö samt eventuell is. Till våren kommer udden att färdigställas och göra det möjligt för våra medlemmar att åter få glädjas åt grillkvällar med solnedgång.

En blåsig och ruggig oktoberlördag var det åter dags att rusta Notholmen för vintervilan. Ett tappert gäng mötte upp och drog in bas-tubryggan, bar utemöbler och stängde av kyl/frys för säsongen. Katrin och Christer Norman tände grillen och såg till att mätta hungriga magar.

Coronapandemi till trots, är vi övertygade om, att Flottans män och kvinnor i Södertälje, haft många sköna dagar ute på vår klubbholme Notholmen!

Inger Hellström

Region Syd

Trelleborg

Vårt senaste medlemsmöte hölls den 12 mars. Därefter har inga möten eller andra medlemsaktiviteter genomförts förrän den 31 oktober, då den traditionella minnesstunden hölls vid den *Okände Sjömannens Grav*.

Styrelsen har dock varit aktiv och mötts med högt deltagande varje månad efter sommaruppehållet med hopp om att medlemsmöten och andra aktiviteter skulle kunna återupptas. Förutom rutinären har styrelsen deltagit i det virtuella Riksårsmötet, utarbetat ett förslag för reviderade stadgar för vår lokalförening, nått en

Minnesstunden

preliminär värdförbandsöverenskommelse med 1.ubåtsflottiljen och påbörjat en förbättring av vår hemsida.

Årets sista medlemsaktivitet var sannolikt den traditionella minnesstunden vid den *Okände Sjömannens Grav* på Norra Kyrkogården i Trelleborg. Vår kaplan, Anders Blomstrand, var officiant och ett dussintal medlemmar och anhöriga deltog i det för årstiden ovanligt behagliga vädret. Som vanligt avslutades dagen med kaffe och lussebullar i föreningslokalen.

Vid kaffet på föreningslokalen presenterade vår ordförande Thomas Ohlsson:

Ankarmedaljen i Guld till Sonny Spurr "För en extraordinär insats i en tid av både vår ordförandes och sekreterares sjukdom och bortgång och för att hålla föreningen fungerande under en lång, svår tid. Spurr arbetar också dagligen med skötsel och uthyrning av vår lokal och ser därmed till, att vår förening har en ytterst stark ekonomi" och *Ankarmedaljen i Silver till Anders Blomstrand*, som... "har sedan ett antal år axlat rollen som kaplan för föreningen. Anders sköter med den äran de religiösa inslagen i vår verksamhet vid begravningar, flaggvakter och externa arrangemang och nämns kan den årliga ceremonin vid *Den Okände Sjömannens Grav*, parentationer m.m. Anders insats ger föreningen en unik och seriös bild av vår verksamhet i lokalsamhället. Anders är också en regelbunden föredragshållare vid våra medlemsmöten och berättar gärna minnen, ur sin rika bank från sin tid som sjömanspräst.

Lars O Engvall

Västervik

Corona har ställt till det i vår förening. Vi hann bara genomföra januari- och februarimötena och därefter såg vi oss nödsakade att ställa in mötesverksamheten. Vår stuga är liten och trång. Den är mycket trevlig och vi trivs väldigt fint i den. Men att hålla avstånd på två meter så räcker den definitivt inte till. Så föreningsverksamheten har gått på sparlåga.

Vi har dock varit med och genomfört ett mera offentligt program. Det var en militär veteranträff på Västerviks flygplats lördagen den 5 september och vi samarbetade med Sjövärnsskåren. Vi hade var sitt tält och vi hade ett anseeligt antal ex av vår fina tidning att dela ut. Vi var fyra företrädare för vår förening, ordförande Åke Revelj, Bo Nord, Tony Wärdig samt undertecknad. Vi fick uppleva en anorlunda dag på Västerviks flygplats. Träffen var planerad för cirka 3 000 deltagare. När Coronarestriktionerna kom, så bestämdes att arrangemanget fick släppa in högst 200 personer. Men arrangören, den nybildade Västerviks Militärhistoriska förening, var noga med att räkna de, som lämnade arrangemanget och släppte in motsvarande antal. Så totalt så hade arrangemanget cirka 600 besökare. Arrangörer och representanter för deltagande föreningar inräknades ej. Nåväl, flygplatsen har en 1200-meters bana, så det var gott om plats. Åtskilliga gamla militärfordon visades upp. Man kunde få åka jeep på en hinderbana. Medeltidssoldater fäktade i rustningar, stora och starka motorer bullrade och ärtsoppa serverades. En gammal salutkanon från Överum laddad med svartkrut avfyrades. Trots Corona så blev det nog ett lyckat arrangemang. Vi skrev in en medlem i vår lokalförening på träffen. Annars har det gångna året inneburit att flera av våra gamla medlemmar avlidit, så antagligen kommer vi att ha ett stort medlemstapp det här året.

I slutet på oktober fick vi ett spännande besök i vår hamn. Det var tremastade gaffelriggade *Kapitan Borshardt* som la till i inre hamnen. Hon seglade ända in till Blockholmshålet och gick på motor bara de sista metrarna in till kaj. Fartyget kom från Hel i Polen och seglar under polsk flagga. Hon är 102 år gammal, av nederländskt ursprung. Under andra världskriget tjänstgjorde hon som

Från Militärhistoriska dagen. Tony Wärdig och besökare från Jönköping med hustru och mellan dem undertecknad.

Foto Bo Nord

moderfartyg åt den tyska ubåtsskolan. Nu tillhör hon en polsk seglarförening och används för utbildning och utflykter. Så den här eftermiddagen hade vi tre fd örlogsfartyg i vår inre hamn, nämnda polska seglare, f.d M24 samt Sjövärnsskårens båt, en f.d. bevakningsbåt.

I slutet av oktober skulle en engelskflaggad liten bogserbåt in till Västerviks inre hamn över natten. Fartyget försökte gå på norra sidan av Stora Ringholmen i stället för genom Blockholmsundet. Hon gick på grundet precis vid Vitudden och blev fast. Brandkåren fick hjälpa till att tömma tanken/tankarna på diesel och så steg vattnet någon decimeter, så hon blev flott nästan av sig själv. Men hon kom loss först efter två dagar. Så det blev ingen övernattningsbåt i Västervik.

Fortfarande gäller coronarestriktionerna i vårt land. Någon ljusning kan i dagsläget ej skönjas. Så vi fortsätter att hålla verksamheten på sparlåga. Vid förändring annonserar vi som vanligt i VästervikTidningen.

Till slut önskar vi alla i Flottans Män en God Jul och ett Gott Nytt År!

Christer Warfvinge

Växjö

När vinden viner runt husknuten, kommer här en rapport från Växjöavdelningen.

Efter alla inställda aktiviteter började vi hösten lite försiktigt med styrelsemöte i augusti. Då beslutades att ställa resterande av de planerade aktiviteterna under året.

Tisdagsträffarna startade upp igen i oktober då ett 15-tal medlemmar mötte upp. Det serverades smörgåstårter, som vi p.g.a. Covid-19 delade i bitar och serverade vid borden. Givetvis höll vi avstånd mellan oss. Därefter var det dags att motionera våra små grupper vid krysslösningen.

Växjöavdelningen önskar alla God Jul & Gott Nytt år!

Annelie Sandgren

Region Väst

Göteborg

Kamrater! När detta skrivs har det gott cirka åtta månader, sedan landet drabbades av Coronapandemin (Covid 19) med ett elände, som inte skådats sedan spanska sjukans dagar i slutet av och efter första världskriget (1918–1920).

Det värsta är ju, att verksamheten är nedskuren till nära nog noll. De flesta längtar till normala tider med klubbafnär, diverse möten och samvaro igen. Vi får hoppas att läkemedelsföretagen snabbt får fram effektiva vacciner utan allvarliga biverkningar. Under de första månaderna (mars-juni) var det inledningsvis ingen verksamhet i vår stuga utom nödvändigt underhåll. I juli-september såg det allt bättre ut och smärre möten genomfördes i stugan på måndags- och söndagsförmiddagar med fem till tio kamrater glest sittande och tillämpande god handhygien.

Vi hade övergått från styrelsemöten helt på telefon till möten med några i stugan med en konferenstelefon och resten på telefon

hemma. Nu har ju, under oktober-november, situationen i Väst-sverige liksom överallt i riket starkt försämrats och jag måste tills vidare rekommendera största försiktighet i väntan på vaccin och bättre tider.

Trots detta läge kunde jag och Jan Eric Knutas åka till Halmstad och tillsammans med FM Halmstad se till att vår kamrat och vän Kjell Arne Jönsson kunde överlämnas till havet utanför Grötvik NV om Halmstad. Efteråt samlades tio kamrater i Marinstugan i Halmstad från Halmstad, Ängelholm och Göteborg för att minnas Kjell Arne.

Halmstad

Som för så många andra föreningar har verksamheten i Halmstad gått på sparlåga. Två coronasäkrade styrelsemöten och ett kombinerat styrelse/kvartalsmöte har vi lyckats ordna. Kvartalsmötet var ett måste enligt stadgarna för att välja valberedning inför stundande årsmöte, som vi hoppas kunna hålla. Vi tackar vår Posiedon, att vi hann genomföra 80 års jubileet, innan samhället stängde ner. Under sensommaren har vi kunnat ha våra söndagsträffar i försiktig form, utomhus, när vädret tillåtit och inomhus med rejält avstånd mellan borden. Vi för samtal i föreningen, om vi skall försöka ha träffar i olika åldersgrupper och med max 10 - 12 medlemmar åt gången. Framtiden och utvecklingen i smittläget får avgöra, om det är möjligt.

Lördagen den 10 oktober tog vi ett sorgligt men värdigt farväl av vår mångåriga kamrat, ordförande och hedersmedlem Kjell Jönsson. Kjells önskan var, att hans aska skulle spridas i havet utanför Halmstad. Tre kamrater från lokalföreningen och Lars-Erik Uhlegård ombesörjde detta i grov sjö med anhängare och kamrater från Ängelholm och Göteborg på klipporna utanför Grötviks hamn. Urnan med Kjells stoft hade stått i vår Marinstuga sedan fredag eftermiddag vid ett fint dekorerat bord, där kamrater och anhängare hade möjlighet att ta farväl av Kjell.

Nu ser vi tiden an och hoppas, att vi kommer att kunna återstarta

Jönköping

På sätt och vis har Jönköpingsföreningen "törnat in" efter årsmötet den 11 mars i Domsands förmåliga båtklubb. Den nedstämda verksamheten beror givetvis på coronasmittan. Men samvaron i vår Förening har ändå funnits på virtuellt sätt genom vår hemsida, som medlemmarna har inbjudits att delge ett och annat minne från tiden till sjöss. Mycket uppskattat!

Intressanta diskussioner har under hösten förts på Facebook, där medlemmar i Gruppen JBNM (Jönköping - Bilder Nostalgi Minnen) bl.a. har publicerat vackra bilder från en fordom så levande Jönköpings hamn med hamnkanal. Där fanns den härliga bilden på fraktskutan *Minna* från Brandstorp med det imponerande Stora Hotellet som bakgrund. Många facebookmedlemmar gav uttryck för saknaden över den en gång så levande hamn, som funnits i Jönköping.

Flottans Män yttrade sig och hävdade att föreningen vill arbeta för en mer livaktig hamn vid Vätterns södra stränder. Givetvis ställdes frågan, om vad som skulle fraktas på Vättern och Göta kanal för att skapa en levande hamn? Flottans Män fick gå i svaromål och betonade, att föreningen främst är ett sällskap för nostalgi och kamratskap och nämnde att flottisterna kanske skulle kunna medverka till att Örlogsflottan skulle kunna göra fler visiter i f.d. hamnstaden Jönköping. Några besök har gjorts av en division motortorpedbåtar både på 40-talet och så sent som 1959, då även mindre minsvepare och u-båten Spiggen besökte Jönköping.

Men ingen Jönköpingsbo glömmer besöket av de fyra landstigningsfartygen från engelska flottan, som avlade ett honorärt besök under dagarna tre med den brittiske ambassadören i spetsen, då Jön-

Kamrater! Håll avstånd, Håll rent och Håll ut!
God Jul och Gott Nytt År, trots allt.

Lars-Erik Uhlegård

Bildtext: *Marinstugan i Halmstad intill Nissan vid 14-tiden den 10 oktober 2020, när en skål för Kjell just hade tagits. Min klädsel beror på, att jag överlämnat Kjells aska från en liten båt utanför Grötvik i regn och blåst. Jan Eric Knutas tog bilden.*

vår för medlemmarna så viktiga verksamhet. Ekonomin har också tagit stryk under året, då vår uthyrning av Marinstugan varit sparsam i dessa tider. Vi får ställa en förhoppning till vårt värdförband om ett extra tillskott inför nästa år.

Flottans män i Halmstad önskar våra kamrater i hela Sverige en riktigt God Jul och ett mycket bättre 2021!

Ulf Ängemo

*Lars-Erik Uhlegård
lägger ned kransen från
kamraterna och
förbundet.
Foto Ulf Ängemo*

köping 1984 firade 700 års jubileum. Moderfartyget från engelska flottan släppte av landstigningsbåtarna någonstans i Östgötaskärgården och så färdades de fyra båtarna genom Göta Kanal till den jubilerande staden. Ambassadören embarkerade dock en av båtarna först vid Domsands båtklubb.

Flottisterna från England bjöds på både öl och gin och 1000-tals hängivna beundrare från Jönköping flockades i Jönköpings hamn. Då, i juni 1984, hade Jönköping för några dagar en livaktig hamn.

Leif Aljerer

Fyra landstigningsfartyg från Engelska Flottan besökte Jönköpings hamn 1984

Varberg

Hos Flottans Män i Varberg har utåt sett ingenting hänt sedan sist. All föreningsverksamhet är inställd. Mycket tråkigt men så ser verkligheten ut.

Vi trodde i början av oktober, att vi skulle kunna komma igång igen i bästa fall vid jultid, dock senast en bit in på det nya året. Så vände allting till det sämre. I Halland har vi nu de strängaste restriktionerna, vi någonsin varit utsatta för, sedan Coronan drabbade oss.

Det verkar alltså fortfarande väldigt osäkert, när vi kan ta upp verksamheten igen. Men vi i styrelsen är beredda, när restriktionerna lättar. Vi hade nyligen ett styrelsemöte helt enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Några få var på plats i vår lokal, övriga deltog via WhatsApps gruppssamtal. Det fungerade riktigt bra, skönt att ha en fungerande "reservmetod". Vi har förberett ett starkt program och många idéer, som vi vill förverkliga för våra medlemmars bästa.

Så håll ut, vi sitter inte i sjön, det kommer att blåsa över och tills dess vill vi önska alla en God Jul och ett gott slut på år 2020 och så hoppas vi på ett mycket bättre 2021.

Ängelholm

Nödvändig takrenovering

Under förra året upptäckte vi, att ett av våra uthustak inte höll tätt. Vi har under hösten lagt nytt tak på uthuset och samtidigt bytt plasttaket på vårt uterum. Cirka 100 mantimmar krävdes och vi utförde arbetet under september månad. Inga rötskador eller husbocksangrepp fanns i takstolarna. Kassören budgeterade totalt 20 000 kronor för underhåll av vår fastighet, Kajutan, under 2020 och vår forecast är, att denna summa kommer att gälla för årets fastighetsunderhåll. Vår fastighet med uthus bedömer vi nu är i gott skick och vi ser inga större orosmoln. Nu kommer vi att fokusera på förbättringar och småreparationer i byssan.

Vårt nyrenoverade uterum kan vi nu använda som extra utspisningslokal vid sillfrukosten för musikkåren vid nästa års Reveljmarsch den 1.maj. Vi tackar de, som har sänt in sponsorpengar till takrenoveringen.

Som vanligt tjar jag om er mejladress. Sänd en hälsning till angelholm@flottansman.se, så registrerar vi er adress. Med önskan om en God Jul!

Bertil Lundvall

Sommaren och hösten 2020 har varit annorlunda för FM Ängelholm p g.a. Coronapandemin. Vi har försökt göra det så trevligt som möjligt för medlemmarna enligt de restriktioner, som gäller. Traditionenligt serverade vi våfflor varje tisdag i juli utomhus i Kajutans fina trädgård, dit även allmänheten var välkommen. Ungefär 65 våffelsugna gäster tittade in. Under hösten har Kajutan varit öppen varannan söndag med begränsat antal deltagare, max 10 personer, då riklig frukost har serverats av Lars Linde, vilket var mycket uppskattat av de äldre medlemmarna, som då kunnat träffas, prata och ha trevligt tillsammans.

I september gjordes ett guidat studiebesök utomhus med sex deltagare hos Torekovs Sjöfartsmuseum, där Birger Forsbrant höll ett intressant föredrag i "Skjulet" med alla namnbrädorna. Där kunde man hälsa på "Svarte Petter", en utskuren sjöman i trä. Birger gjorde fartyget *Fram* av Brantevik tillgängligt och är nu som är museum Torekovs hamn. Han förevisade också det gamla Lotshuset. Det blev ett mycket uppskattat besök.

I oktober var det dags för nästa intressanta och Coronasäkrade studiebesök, denna gång med sex deltagare, hos den gamle sjömannen Kjell Hansson på hans Sjöfartsmuseum i Helsingborg. Där finns många unika fartygsmodeller, fina flaskskepp och många ma-

Varbergs hamn

Vi kommer att meddela via mail, när det är dags igen liksom via vår hemsida.

Se flottansman.se/varberg.

Vid pennan

Karl Henrik Weddig

rina antikviteter. Ett väl värt besök för att få ta del av Kjells stora marina kunskap.

I oktober hade vi den kulinariska höjdpunkten, i Kajutan, med hemkokt ärtsoppa och fläsk, som Kurt Romare traditionellt lagar till och varm punsch till den, som så önskar. Det hela avslutas med kaffe och pannkakstårta, som Lars Linde tillagade. Vi var nio deltagare, som lät oss väl smaka.

Den 27 oktober hade vi besök i Kajutan från vårt värdförband F17 i Kallinge. Vår kontaktperson, löjtnant Åke Svensson, som nu avgår med pension, hade tre kollegor med sig, varav en var vår nya kontaktperson, Maria Wallin Johnsen. Vi hade trevliga och informativa samtal, medan vi åt rostbiffssmörgåsar. FM Ängelholm uppskattar den goodwill vi får från Försvarsmakten och vi är intresserade av att hjälpa till med att sprida information och reklam för dem.

Vi har haft två styrelsemöten i Kajutans trädgård, ett i augusti och ett i september, detta i gassande solsken, så parasoller och vattenflaskor fick plockas fram.

Vår mångårige kåsör Gunnar Gunnarsson vill nu med ålderns rätt dra sig tillbaka. Han hälsar till alla läsare och tillönskar alla en riktigt God Jul.

Laila Lembke

PS. Söndagsöppet i Kajutan är inställt tills vidare. På hemsidan kan Du läsa om eventuella ändringar. Red

Vackert väderjobb i september

Födelsedagar

Vi hyllar

102 år född

1919-02-12 Göte Hertzman STOCKHOLM

95 år född

1926-01-08 Göran Bram GÖTEBORG
1926-01-20 Håkan Lydig NORDMALING
1926-01-30 Åke Larsson NORRTÄLJE
1926-02-20 Lennart Hollstrand NYNÄSHAMN
1926-03-10 Sten Joelsson OLOFSTRÖM

90 år född

1931-01-01 Leif Eduard Olsson VAXHOLM
1931-01-27 Kaj Ingelman TÄBY
1931-01-27 Leif Sandberg GÖTEBORG
1931-02-04 Anders Hallin V FRÖLUNDA

85 år född

1936-01-02 Sören Strand VISBY
1936-01-06 Jan Hedberg KRISTIANSTAD
1936-01-09 Kjell Pernered VÄSTRA FRÖLUNDA
1936-01-12 Bengt Andersson GÖTEBORG
1936-01-29 Rune Kjellén KALMAR
1936-02-04 Börje Bennmo GRÅBO
1936-02-07 Göran Pantzar KARLSHAMN
1936-02-14 Gunnar Billow JÄRFÄLLA
1936-02-28 Lennart Henell STAVSJÖ
1936-02-28 Åke Kindstedt GRISSLEHAMN
1936-03-09 Hans T Nilsson SUNDSVALL
1936-03-16 Hans Andersson NYNÄSHAMN
1936-03-17 Sven Held MALMÖ
1936-03-24 Anders Karlsson VÄXJÖ

80 år född

1941-01-01 Bertil Thuresson VEDERSLÖV
1941-01-01 Raymond Olsson KUNGSHAMN
1941-01-09 Gunnar Ekblad ANGERED
1941-01-10 Dag Engström LYSEKIL
1941-01-16 Mats William Öhman SPÅNGA
1941-01-19 Stig Ohlsson BRASTAD
1941-01-19 Åke Larsson KARLSKRONA
1941-01-22 Bo Palmqvist ÄLED
1941-01-30 Pertti Molin OBBOLA
1941-02-01 Lennart Andersson BÅSTAD
1941-02-01 Rolf Fredriksson VÄDDÖ
1941-02-02 Bengt Djurstedt LIDINGÖ
1941-02-15 Robert Hillgren VIKBOLANDET
1941-02-22 Kurt Erik Forselius NYNÄSHAMN
1941-02-23 Håkan Söderlindh STOCKHOLM
1941-02-23 Jörgen Boye BROMMA
1941-02-26 Hans Ingevall BORGHOLM
1941-03-03 Göran Oljeqvist STOCKHOLM
1941-03-09 Sven-Åke Gillberg NORRKÖPING
1941-03-13 Gunn Svensson KARLSHAMN
1941-03-13 Rune Dahlin SUNDSVALL
1941-03-19 Karl Evert Jansson VÄTÖ
1941-03-23 Gösta Lindgren VÄSTERVIK
1941-03-26 Per-Erik Johansson TRELLEBORG
1941-03-28 Jan-Åke Norén LYSEKIL

75 år född

1946-01-01 Göran Olvén ELLÖS
1946-01-01 Lars Danielson VISBY
1946-01-03 Pär Karlsson VARBERG
1946-01-04 Bo Bergström VELLINGE
1946-01-04 Sture Wänelius NORRKÖPING
1946-01-15 Rolf Quiberg NYNÄSHAMN
1946-01-16 Bo Hagelin ÖSMO
1946-01-17 Lars Nordenberg HÖNÖ
1946-01-21 Tommy Blomqvist VÄSTERÅS
1946-01-23 Kenneth Lustig NORRKÖPING
1946-01-23 Lars Nilsson KARLSKRONA
1946-01-27 Kjell Thorngren DJURHAMN
1946-02-04 Lennarth Rosén BOLLNÄS
1946-02-06 Leif Hardebrink KRISTIANSTAD
1946-02-11 Rickard Nordenberg SKOGÅS
1946-02-12 Leif Nässén HÄRNÖSAND
1946-02-13 Christer Almfeldt MÖRRUM
1946-02-17 Karl-Lennart Haglund TYRESÖ
1946-02-17 Lars-Olof Andersson GÖTEBORG
1946-02-22 Jan Wallerius VÄSTERVIK
1946-02-25 Björn Danielsson KULLAVIK
1946-02-25 Conny Johansson VÄSTERVIK
1946-02-25 Denny Wikman HÄRNÖSAND
1946-02-25 Hans Wikman HÄRNÖSAND
1946-03-03 Curt Borgenstam BARSEBÄCK
1946-03-03 Ted Gotthard KOLMÄRDEN
1946-03-04 Jan Strömberg TROSA
1946-03-06 Jörgen Johansson FARSTA
1946-03-06 Roland Karlsson LYSEKIL
1946-03-10 Jan Bodell STOCKHOLM
1946-03-11 Gunnar Fernlund SKOG
1946-03-12 Lars Jansson VAXHOLM
1946-03-13 Mats-Ove Maxell LYSEKIL
1946-03-13 Olof Olsson JÄRNA
1946-03-16 Bert Grafström SUNDSVALL
1946-03-16 Jan-Christer Andersson VÄSTERÅS
1946-03-17 Lars Pontus Blomberg HUDIKSVALL
1946-03-18 Bo Furén NACKA
1946-03-21 Magnus Höög UDDEVALLA
1946-03-24 Sten Ranwald ÖCKERÖ
1946-03-25 Lars-Åke Åsell SOLLENTUNA
1946-03-31 Sven-Gösta Wallfors LYCKEBY

70 år född

1951-01-13 Caj Bülow Munka LJUNGBY
1951-01-16 Lars Törnqvist NORRKÖPING
1951-01-18 Lars Berntzén TIMRÅ
1951-01-27 Bengt Jonsson HÖLLVIKEN
1951-01-30 Gilbert Sylwander STOCKHOLM
1951-02-07 Leon Montell GÖTEBORG
1951-03-03 Kenneth Ljungberg NORRKÖPING
1951-03-06 Tore Nyblom V FRÖLUNDA
1951-03-09 Magnus Rietz NYNÄSHAMN
1951-03-13 Hans Hellström LUND
1951-03-15 Jan Hamberg VÄSTERVIK
1951-03-19 Håkan Ågren SÖDERTÄLJE

65 år född

1956-01-01 Tony Gunnarsson DEJE
1956-01-03 Håkan Persson MATFORS
1956-01-08 Thomas Hjälms VIMMERBY
1956-01-12 Örjan Sundkvist HANDE
1956-01-15 Magnus Leuchovius VÄSTERÅS
1956-01-17 Robert Wåland SOLLENTUNA
1956-01-23 Per Robert Olof Svensson RÖNNINGE
1956-02-06 Gunilla Lindell KARLSHAMN
1956-02-07 Jan-Olof Andersson NORRKÖPING
1956-02-16 Sven Björbacken GLIMÅKRA
1956-02-23 Per Risholm KARLSHAMN
1956-02-24 Jan Ljungberg LYSEKIL
1956-02-29 Torgny Irlander NORRTÄLJE
1956-03-07 Göte Sennette ÅKERSBERGA
1956-03-17 Marco Fredin SÄVEDALEN
1956-03-17 Ove Svensson ÖSMO
1956-03-25 Lennart Björnerhag FRILLESÅS
1956-03-30 Johan Ahlgren MÖLNLYCKE

1961-01-30 Caj Söndborg HOFORS
1961-02-17 Peter Lindström STOCKHOLM
1961-02-18 Anders Lundin UPPSALA
1961-02-22 Leif Almqvist LYSEKIL
1961-02-26 Leif Boda JÄRNA
1961-03-13 Kjell Åke Beckman SÄVEDALEN
1961-03-16 Mats Andersson VIKBOLANDET
1961-03-17 Kent Lövgren NORRTÄLJE
1961-03-25 Peter Öberg HÄRNÖSAND

50 år född

1971-01-13 Olle Andersson LYSEKIL
1971-01-30 Dennis Wahlstedt HALMSTAD
1971-01-31 Jens Trogen TRELLEBORG
1971-02-10 Michael Westerberg UPPSALA

40 år född

1981-02-17 Sebastian Svenman LINGHEM
1981-03-15 Henric Cederqvist VÄSTERVIK

60 år född

1961-01-10 Hans Hansson ASARUM
1961-01-23 Tommy Öberg KVISSLEBY

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Dan Fjällroth
Hans Hansson
Åke Holmqvist
Claes-Bertil Lewau
Per-Ola Törnqvist

Halmstad

Peter Lilja

Haninge

Anders Jonsson
Torben Möller

Karlskrona

Anders Olofsson

Lysekil

Viveca Lärn

Malmö

Carl Schöön

Norrtälje

Ola Theander

Stockholm

Lasse Björkberger
Lars Cederstrand
Rikard Fors
Michael Jorsback
Robert Lindstein
Ann Lorén
Johnny Lund

Södertälje

Lars Adelbertson
Jan Wallin

Västervik

Henrik Ryheden

Västerås

Per Matz

Ängelholm

John G.A. Adams

Flatmo
Textila inredningar

DYNOR - RESÅRMADRASSER -
BÄDDMADRASSER - MATTOR

www.flatmo.se 0696-400 95 info@flatmo.se

Avlidna kamrater

Sven Dagberg MÄRSTA

Född den 11 oktober 1932 Avliden den 5 augusti 2020

Per-Olof Ernberg KUNGSÖR

Född den 7 februari 1948 Avliden den 27 september 2020

Per Fredriksson FÄRJESTADEN

Född den 24 augusti 1942 Avliden den 14 augusti 2020

Berne Grönqvist GÖTEBORG

Född den 28 december 1943 Avliden den 27 juli 2020

Ragnar Bertil Gustavsson HANDEN

Född den 8 juni 1944 Avliden den 12 maj 2020

Håkan Hedén ÖSMO

Född den 31 januari 1938 Avliden den 27 oktober 2020

Nils-Erik Johansson VÄSTERVIK

Född den 22 mars 1941 Avliden den 19 september 2020

Håkan Jonsson VÄSTERVIK

Född den 6 juni 1944 Avliden den 31 juli 2020

Håkan Klinga STOCKHOLM

Född den 16 juni 1956 Avliden den 30 oktober 2020

Gunnar Larsson VARBERG

Född den 22 mars 1943 Avliden den 3 augusti 2020

Ulf Larsson VÄSTERVIK

Född den 16 april 1957 Avliden den 12 augusti 2020

Leon Montell GÖTEBORG

Född den 7 februari 1951 Avliden den 15 november 2020

Anders Rylander SÖDERTÄLJE

Född den 23 oktober 1943 Avliden den 13 juni 2020

Berndt Sahlberg HÄSSELBY

Född den 1 juli 1927

Lars-Olof Svensson VÄSTERVIK

Född den 5 februari 1947 Avliden den 5 oktober 2020

Ulf Söderberg ÅBY

Född den 24 juni 1947 Avliden den 28 augusti 2020

Nils Willner HANDEN

Född den 25 mars 1932 Avliden den 20 augusti 2020

Karl Wilthorn KARLSKRONA

Född den 4 juli 1931 Avliden den 26 oktober 2020

Bernt Öberg SUNDSVALL

Född den 23 juni 1931 Avliden den 8 september 2020

**Hedra våra avlidna kamraters minne
med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

In memoriam

Vår styrelsemedlem i Flottans Män Kalmarsund, Pelle Fredriksson, har vid 77 års ålder lämnat oss efter en mångårig kamp mot ALS. Han efterlämnar sin hustru, två barn och barnbarn, och inte minst en stor skara vänner. Pelle var en socialt begåvad person, som inte lämnade någon oberörd. Han kunde vara vass i meningsutbyten och hade en ståndpunkt i snart sagt vilken fråga som helst, ofta stridbar. Hans långa engagemang i näringslivet, i politiken, i samhällsfrågor och ett flertal olika för-

eningar gav honom ett enormt kontaktnät och mycken kunskap. Men framför allt är det hans stora hjärta och humor, vi minns honom för. Pelle kunde liva upp vilken tillställning som helst och hade en naturlig ledarförmåga. Ingen uppgift var för svår eller stor för att ta sig an, inte ens de senare åren när sjukdomen började ta sin tribut. Den bröt gradvis ned hans kropp, men hjärnan lyckades den inte besegra. I vår förening var Pelle en stor tillgång, både i styrelsearbetet och på medlemsträffarna. Hade vi brist på föreläsare vid något tillfälle, var det bara att be honom berätta någon episod ur sitt mycket innehållsrika liv. Och berätta kunde han! Det blev oftast någon minnesvärd episod från livet på minsvepare.

ALS är en förskräcklig sjukdom, som normalt har ett snabbt förlopp. Att Pelle lyckades leva så många år med sjukdomen är ett bevis på hans kraft och obändiga vilja, men även på kärleken mellan honom och hustrun Gun, som hela tiden stod vid hans sida. Våra tankar går till Gun, barnen Joakim och Karin och barnbarnen.

Styrelsen för Flottans Män Kalmarsund
genom Ulf Wikström

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Sekreterare	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@gmail.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan		Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3,	621 58	VISBY	
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	haninge@flottansman.se
Norrköping	Ove Kumlov	073-156 10 35	Tallvägen 10	616 34	ÅBY	kumlov49@outlook.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrtälje	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Oaxen 24	153 93	MÖRKÖ	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Magnus Leucovius	070-332 01 15	Uniformsgatan 12	723 50	VÄSTERÅS	magnus.leu@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmarsund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl44@outlook.com
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Thomas Ohlsson	0702-56 98 31	Flundrevägen 3	231 92	TRELLEBORG	thomasgohlsson@gmail.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslättsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Mattias Bergsten	070-535 27 94	Valbogatan 72	453 34	LYSEKIL	mattiasbergstenw@hotmail.com
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Knut Porses väg 12	432 44	VARBERG	khweddig@gmail.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Storgatan 69	262 35	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

2022 fyller vår flotta 500 år

Foto Dag Åshage

Medaljparad

Medaljparad utanför Amiralitetskyrkan efter HMS Carlskronas hemkomst 2013. Som vanligt med ett stort antal anhöriga.
Foto Ingmar Elofsson